KA BRISOH OLB

"Katno nga bieit matlah......
.... phin ap Daphne ?"

(Page 119)

KRIK
HELESPONT
MYSIA
LYDIA
SARDIS
SMIRNA
CARIA
DURIAW EJEAN
ARTEMISIUM
THERMOPILE
MARATHON
ATHEN
SALAMIS
KORINTH
SPARTA
DURIAW
IONIAN
KRIIT

KA BRISOH OLIB

Ka Khanatang ïa ki Thma Bakhraw
jong ka pyrthei
ha Marathon bad ha Salamis

..a ringksai sha ka ktien u Hynñiewtrep na

Ka Novel

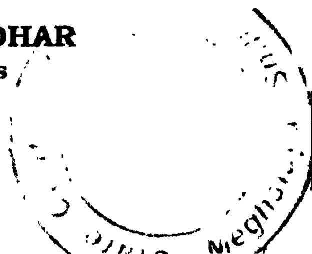
OLIB GARDEN

(J.H. Macklehose)

Da u Michael D. Kahit

Published by

Mrs. ANABLOSIA B. DHAR
Barato - Jaintia Hills
Meghalaya

2004 : 1st edition 2000 copies

2E 980

Don Bosco Press
Don Bosco Technical School
Shillong - 793 003

Jingpynkhamti

Ia kane ka jingtrei barit
nga ai ha ki ïing-ki-sem
bad ha ki Samla Shynrang
bad Kynthei
ba kin shim nuksa
na kane ka nobel
ha ka ban tei Skhem
ia ka ri u Hynñiewtrep
ha ka Hok.

KI PHANG

KA LAM KHMAT

Ha ka jingim jong ngi ki briew ka don kaei-re-kaei ka jingjia ha ki snem ba la leit jong ngi kaba shonshap sah ha ki khmat jong ka jabieng bad ki bor kynmaw jong ka. Long kata ha kano kano ka dur: la bha ne sniew, la pynkmen ne pynpang nud, phin da leh da kumno kumno ruh ban pynklet ia ka phin ym lah koit.

Dei naduh ki snem 1945 sha neng ha ki jingpule ia ki kot synrop (Rapid Reading) jong ka sobjek Phareng jong ka matrik la shon shap ha ka jingkynmaw jong nga ïa ki jinghikai 'Kamai ïa ka Hok' (Moral values) na ka Olib Garden ïa kaba nga ring dur mynta sha ka 'Brisoh Olib bad ai ha phi ki nongpule.

Nga tyrwa ïa ka ha ki long-ïing long-sem bad ha ki khun samla Khynroo Khyllud u Hynñiewtrep ban kbiat ban kjit na ki Ar Jingieid : ieid Ri bad ieidsamla baïaineh hakhap ka syier ka ma da ka Hok katkum ka Hukum kaba pasiaw hapoh dohnud jong man uwei pa uwei na ngi. La pynshet nongrim ïa kane ka parom 'thawhi' ha ki jingjia histori ba shisha jong ka thma bah pyrthei ha kaba tang da shitroh u pyrton ba bat hukum bad ngeit sneng jong ka Kris u la lah ban pynher krat ïa u shipai u swar ba shu kem kuli da ki hajar hajar da ki nong Persia. Da kane ka jingjop la pyllait ïa ka pyrthei na kaba shah pynduhjaid ïa ka 'Synshar Paidbah' ha sla pyrthei.

Nga la ong Hynñiewtrep : te kata nga la pynrung bun ki ktien bad ki jingong na ki dialek jong kine ki lum jong ngi namarba nga kwah ha ngin pynroi ïa ka ktien

jong ngi da kaba shim bad (adapt) pynïadei na kiwei ki jingkren jong u paid hynñiewtrep na SHATEI - SHATHIE = MIHNGI = SEPNGI. ban ïa kaba shim Than na phareng bad Dkhar.

Naduh mynsiem nga sngewnguh ia ka Department of Higher Education kaba la kyrshan ia nga ban pynmih ïa kane ka kot. Da kaba kyrpang nga ainguh ïa Ma A. Rymbai, Inspector of School E.K. uba la leh shitom ban pynïyllih (pynjem) ïa ka lynti sha Director of Public Instruction.

Ba ar, ngam lah khlem da sngewnguh ia u Rev. J. Cilia sdb uba la shah jynsur mynsiem ïa nga ban pyndonkam ïa ka type writer ha Guwahati ha ka por ba ka thij ka pyrkhat jong nga ka shong syier ha tmit ka lyhuh. Khublei shibun eh ïa phi. Nga dei ban sngewnguh ruh ïa i bah H.L. Pde ba la pule bniah ïa ka manuskrip bad ai ki jingmut ba pynbha ïa ka ktien jong ngi.

Nga ai khublei ïa ka Press DB. bad u ia Bro. Valeri na ka bynta ki jinglehshitom ban pynitynnad ïa ka kot. Nga ai nguh ruh ïa kito kiba la ïarap ïa nga da kumne kumtai Nga kynmaw ruh ïa i bah J.S. Shangplaing iba la pule ïa ka manuskrip jong nga la bun snem bynta bad iba la kwah ba kane ka kot kan mih pyrthei na ka bynta ban pynroi ïa ka thoh ka tar Khasi jong ngi.

KHUBLEI

MICHAEL D. KAHIT
Barato, Jaintia Hills

Dated: 01-09-2004

KA BRISOH OLIB

Lada ngam bakla, kane ka jingjia ka la jia ha ki spah snem 522-433 B.C. ha ka juk u nongthoh Greek ba pawnam, u Pindar uba la im naduh ka snem 518-432 BC. Ka histori ruh ka kren shaphang ka jingwan hiar thma u Xerxes ka Persia, hynrei uba la shah rem ha Salamis u snem 480BC.

Kito kiba ju pule, peit ha ki phlim ïa ki jingïathuhkhana, ka Helen jong ka Troy, ki Spartan, ki lah ban mut-dur ïa ki jingjia ba don ha kane ka sain-khana. U tyngshop ba kham paw eh dei u Kleander bad kiwei pat ki tyngshop ki puron kiba naduh ba ki dang khynnah la pynkilan ïa ki ba kin pynlong doh pynlong snam ïa ka jingieid ri haduh ba ki la lah ban beh krad ïa u nongwan hiar thma, u Xerxes u khun u Darius I. U Kleander ki para bad kumjuh u mraw ki la im ka jingim bakhuid ba suba haduh kaba kut ki da ioh ka burom ka hormot ha ka shongkha shongman.

Kiba nga bang eh ki long ki ktien kynnoh (imitatives or akin words) bad ki kyntien na ri Pnar. Tang mar ïa plied phin lap ki kyntien 'khlik-khlik khlak-khlak, ka khru-khru ru-ru, ka bshem basakar bakylluid rwang. Nangta, 'jingshla basngewkiat ka pynkriang ïa ka lyer'; 'U Pheidippedes, jkeng sawsniehdoh' bad bun kiwei kiwei ki kyntien ba la ai rong ai rup da u nongpynkylla, u Rangbah Michael D. Kahit, Nga kynmaw ïa ka jingruwai, 'The brook' kaba lada pule ha ka jingjar jar, ngin ïohsngew ïa ka sur kato hi ka wahduid. Kumjuh ruh ïa kane ka kot KA BRISOH OLIB, lada ngi pule ha ka jingjarjar, ngin lap ïa

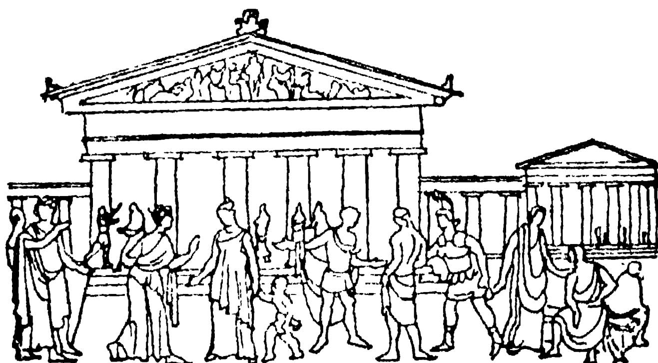
ka jingshisha ba une u Rangbah Michael D. Kahit, u long uwei pat na ki nongthoh Khasi uba tbit bha ha ka airong ai rup ia ki ktien (A word painter) Shuh shuh la buh ïa ki ktien Khasi ba shisien pule ngin kum pyrkhat ba kito ki briew ha kane ka khana ki kren da ka Khasi.

Kyrmen ba u Rangbah Michael D. Kahit un nang sei shuh shuh na ka thiar jong ka khuin pyrkhat ba la ih bha jong u sa kiwei pat ki buit sha ka thoh ka pule ban kiew rasong ka roi ka par ka ktien Khasi.

L. H. Pde

I

HAPOH ÏEW

Ka ïew ha Athen.

Nalor ka klik-klik klak-klak na ka tangthari, ka khru-khru, ru-ru sharum sha neng, ka kiak kiak kak-kak ki shyoh (ryndang) kynthei ym don eiei hapoh ka ïing ba shong kyndup jlang marwei ha kyndong, ka surok Apollo. Kum kiwei pat ki ïing ha Athen, ka jong u Arkhelaus, u basan ka shnong, ka long ka ïingsawdong ba la kynroh muri ïa ka phyllaw, ne bshem, ba sakar bakylluid rwang. Ha u rum u neng ka paw tang ka kynroh sada ba la pynpei tang da ka jynkhangbah, hynrei hapoh, ki tyngkong ne kamra baplie sha ka dahari (beranda) ba la ker, ki shai bad ki phalang, ki i-syaid bad i-juh, ki i-shngaiñ de ba la

tawah da ki pyrda suitrong bad siang da ki syngkhien bamom-mom. Hapdeng ka bshem don ka duwan 'leilongïing. Haphang shathie don ka jaka shong ba da u maw marbyl bad bun ki mula, ki lyngknot ba la pynbeit shriak hapoh syrngiew batngen jong ki tnad bapyiar na u dieng sohjew; sawdong, ki syntiew lynguin ha ki bun khap kynroh, ki diengrit ohshrong bad tiewlyngksiar ki plied shylluid phiar-l'phiar ha ki khiew ranei tah rong.

Thik marpyrshah ka khyrdop ba plie sha surok na dahari u Kleander, u khun jong u Arkhelaus, l'ngang u shaniah ha u païa. U lah ban ïohsngew ïa ka sur kyrkich-awri-awra jong i mei lajong, jong ki kynthei bad jong ki mraw hapoh ka ïing thaiñjaiñ.

Teng teng ki para jong u, ka Iunis bad ka Klaris, ling ling ki mareh synrud ïa u, ki ïarah ïa ki song jaiñ-ni ne ki jyndeng kordor ba ki mraw ki dang ïathep ha ki kriah, klaw, da thlien lynga, u peit ïa ki. U dang khadar snem ka ryta, lymphoiñ ka maiñ ka meiñ ba i-ngab, u shñiuh kyllaiñ ïakli u pynwan ïa ka dur sha ki khmat pylliaw bajngum suiñbneng kiba klum ïa baroh kat kaba ïohi ha ka shisien peit. Ka jaiñ tawah babyrngum jong u ka long da ki saithir nylla, la pyndait da ki pin 'nonglieh na sha tyrpeng bad ka noh pynwan dur jwaiñ ïa ki ksangkti bad kjat baksah, sawsyang ba thang ka sngi.

Ka rengmat ka ran. Dynghang u peit lyngngoh ïa kane ka khrum-khrum khram-khram, ka lynga, ka lyngngit. Kaei kane ka khih lyngkhum! Ka mang aïu kane ka song ka teh! Balei kane ka kren klak-

klak kum bym laplieng! Imat ym don ba laitti laitjat ban pyrwa ïa u. U mraw ba dei ïalam skul ïa u ruh um don, u la leit bad u Arkhelaus shabar te mynta ka sngi ym don jingkhreh kot satia. U iw kaei-re-kaei kaba pher ka ban jia. Ka mariang hi ka ktik pynskuiñ ïa u. Kumno ïa u khun i mei uba la khadar snem yn set lang hangne bad ki kynthei haba ik-bad-ir ha surok ha khim ki hamsaïa ki pyndap ïa ka lyer da ka jingsawa ba kynsha.

Jrut u kynthuit la ki tyrpeng, bad syik u syngit la u saipan, u phai ka met sha ka syrngiew batngen jong ka phyllaw bad bloit u mih sha surok. Ym don briew!

Ka sngi Lyiur ka thang pynshrang ha ka jingthaba khrek- khrek ïa ki ïing balieh jong ka Athen bad, ha shyngkup kynroh, ki syrngiew ki noh ngaw-lngaw kum u ñiut diengïong. Na sha ki phang ka ïew wan sawa ka huri-hura jong u paidkar, ka shu kie bad lngaid sawa hum-hum ba ker ki kynroh.

Klir-klir shat ki khmat u Kleander. Kane te ka pran bashlan shisha! Ban shu lait-tuh ei shapoh sor khlem uto u Ksanthias ba-i-ngiah bad bud dien kynthep kynthep man ka sngi ba leit skul. Tang shen u sngewshngaiñ ïa ka lynti bad u ïaid biang biang, u klar na ka ktieh bad dien kali, u ryngkang ïa ka synrum synreh bathud tengkhat hakhmat jong u. Katba nangïaid, nangjam ka sur bad, khadduh, haba ka ïew ka plied hakhmat jong u, la i kumba ka Luri Lura ka thnam kynshu biang ïa ka iwtung u ksew.

Ki khmat phoilia jong u khynnah ki peit khling-khlang. Hapoh syrngiew ki païa ba ïeng shriak sawdong ka shyngkup ïew don kyntoit kyntoit ki kynhun briew, ki khmat jong ki laiñ-laiñ ki sawkyrang da ka jingbitar, don patde ki batyrkhong raw raw da ka pisa-ka-lynga. Kiwei patde shibit shane shibit shatai ki rah khubor, ki wad jingtip; ha ki khmat la thoh phalang ïa ka klang pangnud bahar-harrukom, ka khih ka ksar ba phieng ba-i-ngiew.

Na sha ka dong jong ki basa bad ki shlem jong ki kamar ki riew ting-shi-ting ki tyrnem halor ki rynñiang, bsut-shi-bsut pyrhut ki kynwo; ting-ting shane, khar khar dar-dar shatai riew ki tupia nar, ki jymphong shadem, ki waitlam, ki jynsop'ti jynsop'jat; ki shipai arsut artet ki kyrdem bad pynkyrkieh ïa ki kamar. Ki nongdie basa hapdeng ïew ki i bymñiewkor la ka die ka thied. Don kiba la iehnoh la ki basa, ban ïalum sha u paidbah baïalang lymbung khlem da pyrwa ïa ki ksew makia ne khynnah rit ba shang syntiat ban ap kabu. Don ruh kiba lum bad song kyrkieh ne thep kulmar la ki mar ha shang bad khreh ban khang ïew noh.

Sa ba u Kleander un ïawot (shimñiat) ïa u soh apel ba-ih hoiñ hoiñ na kawei ka basa ha syndah jong u te lap ba patied ki kyrdem kjat ba ïaid kadom shipai ka da tyllep artad ïa ka kaw-kaw daw-daw jong u paidbhur ïew. Na shaphang ka Akropolis shi-kynhun shikynhun u pyrton phong-sopnar bad la ka stieh ka wait ha kti u ïaid ïatur jram kynjram lyngba ka madan ïew. Ka sngi ka phalang khlek khlek ïa ki wait ki sum jong ki. U paidbhur u pyrkhun shadiang bad shamon ban plaid lynti ïa u pyrton hapdẹng bad

sa khyrdep biang lien na sha dien kum ka um jong ka duriaw Ejian bajngum kaba tap ïa ka dar jong ka lieng Laikyrnah-boitha (laisyrtap) kaba lur ha sla jong ka. Ha ryngkhi jong u pyrton ïaid pyneh khohwah u khynnah, da kaba kyniw, u khawoit sha la u para khynnah skul, u Demetrius.

"Ap, Demetrius, ap" u pyrta ïa mareh sha la u paralok.

"Ngam lah ap me" pyrta kylla u Demetrius da kaba, sngewshrai. "Nga dang bud ïa kine ki shipai te me!"

"Shaei te ki ïaleit?" kylli u Kleander, katba dang ïamareh marshruh. "Bad ka jia aïu? Balei u paidbah kumne thlim?"

"Shuh me, wat pynthlia ïa nga," kynhied u Demetrius sa ka lehsa de. "Me dang khunlung ban sngewthuh."

Ka snam u Kleander ka kynroi da ka jingbitar. Hato ymdei tang ar snem ba u Demetrius u shwa ïa u hynrei, pynban u kham proh bad kham stad ma u ha skul? Rdin u snoh na ka jaiñ tawah u paralok haduh ba lait sa u pin ba pyndait ha tyrpeng bad u Demetrius um banse ban sangeh ban tam ïa u.

"Shuh ho lih, wat pynsalia ïa nga," u kynhiet lem bad ka kawut de ïa u Kleander, hynrei, u patde ngoit u dem bad u lait artad nangta u sah de sbak, ki ïa pyneh artad.

Ha-mar ïamut shisha hi te lap ba shah bat noh ha tyrpeng tyrpeng bad da ka sur jai bad jem, "Balei, balei kumne?"

Dang ing hi laiñ-laiñ u Kleander u kren phak phak ïa kaba u la kwah. "Nga kwah ban tip kaei kane ka jingkhynwin," u batai, "bad balei u paid baroh u ïakren hynñium-hynñiam kumne, bad shaei ki ïaleit kine ki shipai, u Demetrius pat um treh ïathuh." "U dang rit eh ban sngewthuh," leh bakren heh u Demetrius.

U briew baïeng hapdeng jong ki u phong ka tupia nar bad ka jynda shadem jong ki shipai riam-nar hynrei um pat khlem rah la ka stieh. Ka khmut ka khmat te rngaiñ hynrei ka ishongkhia, u ñiuhmoh bakdor samup bad ki khmat kbeit shongshan. Haba u phuh sammut patde, ka maiñ bakhor domriang ka jem lhin bad ki khynnah ki sngewbynriew noh.

"Ale shane sha kyndong", u khot, "bad ngan ïathuh ïa phi ïa kaba la jia."

Da kaba kmen ki khynnah ki bud ïa u sha ka syrngiew jong uwei u païa, ka jingbitar ruh ka la jah noh kumba ka la wan ryngkhat hi.

"Phi la ju ïohsngew shaphang ki Persia?" thaw kylli uta u-riewpher.

" Hooid keiñ," kloilan jubab u Kleander, "ki shong shatai sha shiliang ka duriaw bad ki don u syiem bapawnam ba synshar ïa ki".

"Kaba dei." U kem ktien phuhmat;" Hynrei nalor kata don sa kiwei de kiba ong shaphang jong ki. Uta u syiem bakhraw uba synshar ïa ki u dei u syiem ïuhtop amrang. Um ai jinglaitluid ïa la ki raiot, bad un jin da knieh ne tuh ruh ïa ka jinglaitluid jong kiwei pat ki briew. Napdeng kito ïa kiba u la jop ki

don ruh ki jaid ki kynja jong ngi sha shiliang um ha ki nongbah jong ka Ïonia."

"Kumta keiñ," knieh ktien u Kleander," nga tip ba ki la ïakiat pyrshah ïa u Darius hynrei u la ñiombor bad u la pyndem ïa ki."

"Kaba dei, thik," jubab u nongwei, naduh kata ka por u Darius jong ka Persia u la sni bad mang ban thombor pyrshah ki nong Athen kum ka kput ba ki la ai jingïarap ïa la ki jaid ki kynja. Man ka sngi, hana ki ong, haba ki mraw ki ïeng hakhmat jong u ki kren pynrhah; "Syiem kynrad, u dusmon u dandia u Athen!" Te kumta u syuh ingtyrkhong Inger-shi-Inger (hala ki por) ïa ngi. Mynnymwei u la wan king shi lyhien ki lieng pyrshah ia ngi hynrei ki blei ki la don bad ngi. Ka erïong ka la kynting khie dew te baroh kata ka lyhien (kynhun) liengïapom ka la shah kynting sapra-saphret bad jakhom ei. Mynta u pyrshang biang. Ha kane ka pali te ka lyhien ka la lur khlem jingeh shaduh Kris bad ki shipai Persia ki la ïuh kjat ha Marathon."

"Me sngew lih, kata'?" la kren heh u Demetrius. "Me tip mynta balei u paid u kulmar thlim bad balei ki shipai ki ïa pynstet sha rud nong Athen. Hynrei un ïalah shaei pyrshah ki nong Persia?"

Uba khamrit u shu peit mrong sha u riewphylla.

I pa i ïathuh ba ki nong-Sparta ki long ki shipai bashlurtam ha pyrthei," u kren roh shongshit. "Kim wan mo ban ïarap ïa ngi?"

U nongwei u jyllud la u ñiuhtmaiñ shiphang kum ban khan ban khad shwa ban jubab.

"Ki don la ki jong ki korbar-sorbar," u kren khadduh eh, hynrei kynmaw ïa kane khynnah: Ka jinglaitluid ka dei ka jingai ba kor duh ba ai ki blei, hynrei ym ai ïa ka khlem kirmit ne jingïakut. Ki briew ki dei ban pynlong ïalade ki babiang babit ban ïoh ïa ka. Kynmaw sa kane putet: haba kawei ka nongbah ka duhnoh la ka jinglaitluid la teh syngit ruh ïa ka jinglaitluid jong u paid kyllum. Ïa kane ka mat ki Sparta kim pat ïa pei satia."

Ki ktien ki ring da ka sur jylliew, bad da kaba khmied u Kleander u ïohi liak ïa ki khmat ba shai klir-klir bad ka maiñ-ka-meiñ jong u nongwei ka tyrha rhem.

"Uba ïaleh na ka bynta ka Athen, u ïaleh na ka bynta ka Kris bad ka mynsiem ka sngar jong ka Helas," u kren shit mynsiem, "Un pynsah ka kyrteng, ka nam ha la ka jaid ban pyrto u para-ri".

Mar hangta u samla ba la riam-dap shipai u ïaid synlad then-mthen. U bat ïa ka ksangkti u paralok ki khynnah bad ring noh ïa u na ki.

"Ale noh, Eskhilus," u khot kyrkieh, "don ki kam bah sha khmat. U Peidiphides u la wan phai na Sparta bad u leit ai kaiphod sha ki jeneral. Phi pat hangne phi ïa byrngia parom bad arngut ki laitlan."

"Ki dei ban tip, Kinekeiros, ki dei ban sngewthuh," la phai ktien u riewpher da ka bajem jai, "Ki dei ban ïeng bad ap mriang ïa ka jinglaitluid ynda maphi bad manga ngi la lyngngaid noh sha lyndet."

Da kaba phuhsamrkhie bad khublei u phai, u ieh noh ïa ki khynnah ba ïaïeng hajan païa ban peit shaiñ na shalyndet ba u ïaid. U Kleander u bat khat ïa ka ksangti u paralok.

"Kloi, Demetrius," shit-ir u pasiaw," ïa ngin ïa bud ban peit kan jia aïu, ngin lah, tyndi-tynda, ban ïohsngew eiei ."

Sia bad sia ki khynnah ki bud dien, ki plaid na khap paidbah ki khyngngoid bad khun na lwiar ki païa, mynta pat, bloit sha ki basa ïew bad ki shlem kamar sha basawang ka ïew, sak bad sak ki thew sha ka phang ïingdorbar kaba don ha syntai u lum ha phud ïew. Ki païa ki ker sawdong ia ka tyngkong dorbar bad ki ïaïeng hangta ha syrngiew jong uwei na ki,

"Hei, la wan ki jeneral," pasiaw u Demetrius. "Peit, utai u Melsaides. Iiw, uba la leh hangamei noh teh! Uba ïa ong suda ba u la ju long u 'riew lehheh banbeiñ ha ki juk jong u."

"Uei utai, Demetrius?" kylli u Kleander, "utai u baïong shñiuh klaw klaw bad ki khmat klir klir? Peit kumno u kren ïarkhie artad. Khlempep utai uwei pat te u dei u lok janpran jong u mo. Peit, peit, u tawah kti ha tyrpeng jong u."

U Demetrius u rkhie kynphuit batip eh. "U lok? maitang, paralok keiñ! Khambun ka ïashut ïa-aireng. Hynrei u Themistokles u tip kumno ban phur sabuit-sayian ïa la ki nongshun ruh ban pynmyllen ïa u. I pa i shait ïa ban kyntien phawer ba u Themistokles un leh ki kam bah lawei la ar ha Athen. U tei u

rangbah bad u u dei u Aristides. U jaid babha mynsiem ong i pa jong nga."

Pyllaw u peit ïa ang u Kleander sha u Demetrius. Ish, sngewkhaiñ ban ïoh parom pariah baithuh kumta shaphang ki riewkhraw! U te, un da kmen tang ban tip ïa ki kyrteng jong ki ruh.

"Kumno, Demetrius, "u kylli tohkit, "ba u kpa jong phi u tip u ithuh ïa kata baroh?"

"I pa te i ithuh lut keiñ ïa ki trai shnong ka Athen," u la jubab. "Mem tip ba u don shihajar ngut ki mraw ba trei ha ki par rupa ha Laurium? Ki jeneral te ki kmen ba ïadei lok bad i bad ban ïajuh ïajan ruh ha ïing jong ngi."

U Kleander u noh mynsiem atnud. U kpa jong u patde uba dang bud hi ïa ki Longshwa. U kynshew, u kamai na la ki kper olib bad na ki lieng kiba khaïi pateng kylleng ka Mediterania. Ka spah ka don hynrei, ym ban ïa nujor bad uba ri shi hajar ki mraw ha ki par rupa. Ym don Jeneral ba ïajuh ïajan bad ki. Bad u Kleander u pynhiar mynsiem pihuiñ.

Kyndit kyndit wan tuid u paidbah na shaiew. Ka jingsawa jong ka jingkyrdem bad ka jingshla basngewkiat ka pynkriang ïa ka lyer ha kaba ki paro ba her rngiew ki swait wiat-wiat bad pynphalang la ki thapniang pyrshah ka suin ba jngum.

"Kaei mynta?" kylli u Kleander kumba duh mynsiem hiaw-hiaw. "Pheidippides! Pheidippides" Ïa kynhoi ïa kynkiw u paidbah. Don uba ïathew kura sha ka phang ka duriaw, ha kaba, sha kyllep ka dewlynnong Ejina, ki lumbah ka Sparta ki shong

kum u lyoh byrngum ha shyngkup bneng. Kiwei pat ki la khmied dngeng shaphang shatei kum ba apthap ïoh ba ha kano-ma-kano ka por, ka khyllipmat ki nong Persia kin krang lyngba ki kynroh jong ka nongbah.

Sha khmat jong u paidbah u ïaid u Pheidippides, u nongrah kyrwoh. Jkeng, sawsniehdoh, ki kti ki kjat smam ki ksah, ka rynieng ruh khwaiñ i kumba ka mynsiem ieid jinglaitluid ka Athen ka wan im kylla. U shñiuh bani u dambit stak ha shyllangmat basngem, ka dew pum-pum ba sop ïa u ka paw shynna hapdeng ki snuid ka syep batuid na khmat bad na kti na kjat. Khlem da pynsngew ïa ka jingkynhoi ne jinglynñiar u paidbah u kam pynbeit stet thiaw bad rung sha ïiingdorbar ban pynsngew ïa ka jubab ïa ka kyrwoh.

"Hei, Kleander," pasiaw u Demetrius, "ngan ïeng ha syndah ka kynroh, bad, lada men kiew halor tyrpeng jong nga, me lah ban ïohsngew ne wat ban ïohi ruh. Ale kloi."

U pyneh triang ïa ka met bad u tynrong ïa u bakhamrit shalor la ki tyrpeng. Da kaba piam ïa u païa da baroh ar ki kti u Kleander u pynsyian ia lade (batskhem triang) bad u shem ba u lah ban ïohi shapoh ka ïing dorbar. Hangtai ki ïa shong ki jeneral jong ka konsil-khliehduh bad hakhmat jong ki u ïeng u Pheidippides; u kren da thew ban ai ka ktien jong ka Sparta halor ka kyrwoh ka Athen.

"La pdiang ïa nga da ka burom bad ka akor kum ka dustur," u la ong. Ki nong Sparta ki kular skhem ïa ka jingiarap, hynrei, ym shwa u

'naikhadsawsynïa un sdang kem khyndew. Ka bat ka niam-ka-blei ïa ki bad ymbit ban pynwit ïoh thut. Kin phah ïa u shipai-u-swar tang lah ka dap-pyllun u bnai."

Kaw! mar dep pynbna, ka khih ka ksar ka jingïalang jong kita ki tymmen ki san bakhiathew.

"Kam lah long," shla uwei.

"Sep ei", "kyang sa uwei pat, "kat ba kin da ïapoi shane te ngi la da ïaïap lut khoit. Ïa ka kmie ki khun bad ki khun ki kti baroh kin shah patom mraw sha Persia. Hato, kam khlehbiej ka Sparta!"

"Kat ba mon hi ki blei." knieh ktien sa uwei;" kim bit pynsang ho ïa ki duwan jong ki. Ngin ïaleh marwei ki nong Athen".

"Marwei!" shla ki babun, "dngang-l'ngang ban ïa ksaid tang ma ngi? Ngi keiñ ki ban shah shohkhariew! Ka Athen marwei ban phlan duman ïa ka bor ka Persia! Hato ki khrum ka Ïawpaw ki thylli katta ban pynrung da ki nong Athen?"

"Kleander, Kleander," hiaw hiaw kylli u Demetrius, "ka jia aïu? ki ïaong aïu?"

"Mynta ki dang ïa pynsngew sha u Milsiades," pasiaw dien u Kleander. "U kwah ba kin ïa aireng, Oh! ki dei ban sngew ïa u, ki dei ban sngap ïa u. Ki dei ban ïaleh, mynta ki ïanoh nusib. Hei, Demetrius, san khlieh sha u Milsiades bad san patde pyrshah. Kin mang aïu mynta. Ap! Tai..tai rung sa uwei pat u briew, un dei uei utai? U shñiuh ruh byrlieh rupa bad ka jaiñ tawah balambyrngiang sawbthuh."

"U Kalimakus," pyntip u Demetrius. "U dei u khlieh jeneral. Un thep sbai khadduh ïawai ban rai."

"Hooid, hooid u khalai. Hei", pain ïa u Milsiades. Ah, ka 'lei Athena ka phah kitbok kit rwiang ïa u. Hooid, baroh ki ïa mynjur lang mynta. Wat kito kiba la ïeng pyrshah ki ïanoh sha ka màn u babun. U Miliades u ai hukum ban tur sha Marathon."

U Kleander u ryngkoh pjong na tyrpeng ban peit da ki khmat klar klar. U Demetrius pat u kyrbeit, u khyrwait la ka met ba sakhrai bad u syrpud ïa ki tyrpeng ba tyrsaiñ. Ka khmat patde ngun ngun.

"Kumno ngin lah marwei pyrshah ka Persia?" u kylli mynthi shyndut, "Nga dei ban leit sha ïing; u Milsiades u kiew langtylli bad mame ruh."

Ki ïaphai ban leit noh hynrei ïa tyngkhuh sbuk pyrshah u palwan. U dei u paralok jong ki uba ha ïew bad u Kleander u ai khublei shongshit ïa u.

"Ko ma," u pynthikna, "phin ïaleh na ka bynta ka jinglaitluid bad na ka bynta ka Kris? Shish, balei ngam rangbah kloi ban ïaleit lang manga ruh."

U Eshilus u wait phuhsamrkhie lam sa ka sngewlem de.

"Ka pali jong phi ruh kan poi hep," u kren, "tang, thew la ka dohnud sha ka jinglaitluid bad kan lam ïa phi shaba phin lah ban shakri janai ïa ka jingmang jong ka; poi-khat lehse ngin ïa kynduh biang, lymkumta, khublei."

U phai bad u jah noh hapdeng u paidbhur bad u Kleander u ïeng thapnger, u nangpynbud ki khmat,

na shakhap ki ummat, ïa ka tupia nar bashyrtong kaba ïaid kyllaiñ hapdeng ki khlieh bakhih lhien. Khadduh ka jah noh.

"La leit, Demetrius," u kren jylliaw, hynrei haba u phai u lap ba u Demetrius ruh u la da leit bad dngang u sah marwei.

II

KA BRISOH OLIB

Nongsylla

Da ka ba-i-shongkhia u Kleander u ïaid noh na ka ïing dorbar. U pda pawai ki kjat sha ka ïew, u kynjat kynting da ka juti ha sla kjat ïa ka dewshyiap dew pum-pum ba lang kynton kynton ha khad jong u.

KA LA DEI KA NOHSNGI.

U paidbah ba la ïalum lymbung u la ïapra kylleng: don kiba ïa leit pynjahthaid, don pat kiba leit sha ki pungsum ne sha ka jimnasium, ka jaka kilan met ban kilan la ki kjat ki kti, bad ka met ka phad. Uwei-ar ki 'sew ma kia ki iw shane shatai ha ki dukan ban wad ki tukri tukra. U mraw pat ba phakhet na sha mar pdeng ïew u tynrong ka kriah

bad u kàm ïaknieh phang bad la ka syrngiew supdok kaba kynthih dop-dop ha ki khongdongjat jong u.

U khynnah u noh lyhar ïalade ha kyrnit u païa ban pyrshang khan ha la ka jingmut: ka kam pran kaba ka jong ka step ka la pyndap ïa ka khlieh jong u da ki har-har rukom ki jingpyrkhat, namarkata u dei ban wad khmut wad khmat ïa ki. Ki kyntien jong u Eskhilus bad jong u Milsiades: Jinglaitluid! bad ka jingïuhtop! Ka thma bad jingbanbeiñ! Kiei ki jingmut jong kine baroh?

Shilyngkhot hangne, shilyngkhot hangtai na ki jingïakren ba u kum ïohsngew hala ïing ba mih na u kpa jong u ki wan phai sha u mynta da kawei pat ka jingthew jingmut. La don ka sngi, la kumba mynlai ne saw sngi mynta ha kaba u Arkhelaus u la wan sha ïing da kaba kyrjaw hun la ki kti.

"Te kumno, 'pa u Kleander, kylli ka kmie, "ki ai jubab kumno ïa u nongrah kyrwoh ka Persia?"

"Ki shu shop ïa u shapoh byndi kum kiwei pat ki nongkam bymman," u jubab. "Ki nong Sparta patde, nga sngew, ki la lynshop shapoh pukri ïa u ba-wan pan baiklïar-wait, bad ki dumok ïa u ban khat um khyndew na sha thie ban leit rah sha la u kynrad, u Darius ."

U Kleander, uba dang ïalehkai há phyllaw ha kata ka por, u la rkhie ïap-ang ha kat kata ka thawnang bad un jin da la kwah ban ïohi ïa kata. Mynta u peiphang ba kata ka la long ka jingïapyneh ka banyngkong jong ki Krik pyrshah uta u syiem bakhrawbor.

"Khlem artatien," u kren pohsah, "lada myn ha kata ki nong Sparta ki la ïeng bad ngi, khlem pep kin leh mynta ruh."

Khadei, u kynmaw ba u syiem Persia um mut ban jop ïa ka Kris na ka bynta ïalade, hynrei ban pynshong khet bïang ïa u Hippïas uba, u kpa jong u u la synshar la mynarphewsnem ïa ka Athen. Hynrei balei kim mon biang ia u Hippias? Kiwei pat ki ktien jong u Arkhelaus ki sawa biang ha ki shkor jong u: ki Inger kiba u la kren kthang ngang ngang ïa ka jingsynshar ïuhtop ïuhbeiñ, marshak, kaba ïa byrshiaw ïa nujor bad ka jingim balaitluid jong ki nong Athen. U Hippias un phot lyngkut ïa kane ka jinglaitluid lada un wan phai biang.

Katba u dang ngam ha kine ki dur bad ki sur bym phai shuh kyndit kyndit wan ka sur kren na sha shiliang u païa bad ka kyrsiew thret ïa u Kleander na ka rngai tympang jong u.

"Nga ong ba ka long ka jingbiej phngar," ong ka sur, "Ka Persia ka don hynriewspah ki lieng ïapom, nalor byllai ki lad pynking. Haleh, ngin don tang shihajar khlieh briew. U Milsiades u biet."

"Hush, jar jar me, bynrap kawei pat ka sur, "kane kam dei ka por ne ka jaka ban kren eiei ïa u Milsiades. Phin da ai buit aïu ïa u?"

"Buit?" lynther u banyngkong. "U dei ban ïasuk noh bad u Datis ryngkat u Hippias katba dang don por. Ngam artatien ba u Hippias un leh isynei."

"Haba u phud u pyrton ka Persia un dep klun tyllan snep tyllan shyieng ïa u shipai u swar jong ngi

kum u sing ba nguid ïa ka langbrot te u Hippias un shu rung kynhoi risa shapoh Athen." knieh ktien u ba-ar. "Un don kam ki ophisar. Phin da kwah bniah shuh te, ïakynduh ïa nga ha ka brisoh Olib ka banyngkong, sha khim jong ka khyrdop ba shatei tang shu mih u bnai. Ngin pynadke ïa une u kopsop."

Jynjang ka jar jar. U Kleander u ïohsngew ïa ki dienjat kiba sawa ïajah sha shiliang ka lympung. Shiphang u shu shong khiar khlem khih, u tieng her ban ksaid ïoh dang don mano-re-mano ki ba dang ïa jalani ne byrngia hangta bad lap ba u dang ap siar. Ym don jingsawa eiei shuh. Hadien nangta, khadduh khadwai u pyneh la ka rngiew triang bad sor sor u ïaid-thap sha u païa hajan. Tang mar khyllait sha dien uta u sa sdang mareh bad shen u khun sha ka lynti khim ba leit shabar ka ïew.

La ha katta ka por te ka sngi ba noh sharing ka phanang da ki syrngiew bajrong halor ki lyngknep ki surok bad ki madan; bad, shatei ki kliar jong u lum Himetus ki ïeng kyndiang pyrshah ka jingjngum jong ka suiñ bablad.

Sa shiphang kan premmiet, ka jingdum kan kah, bad u bnai un khie, nangta, mar ïamih u bnai yn don mano-re-mano u ban ïa kynduh ïa uno-re-uno u briew ha brisoh olib ban ïasiar, ïa sylla pyrshah u Milsiades bad ki riewïapom jong u.

Ngit-lngit king ka khlieh u Kleander. Ki ngab ki thang da ka am-riang. Kumno ki shlan pyrshah ïa ka mon jong ki rangdajied ka Athen? Haram-jat. Ki nud pyndonkam ïa ka kper u kpa jong u na ka bynta

kane ka siar-ka-shut runar jong ki! Dei ban pynsangeh ïa ki. Ka riam pap jong ki ka dei ban pulom.

Hynrei.. dano?

Hangta u Kleander u kynmaw biang ïa ki ktien u Eskhilus: "Tang thew la ka dohnud sha ka, jinglaitluid bad kan lam ïa phi shaba phin lah ban shakri janai ïa ka jingmang jong ka. "Ynnai da kumwei, yn ym don ba lah ban pute ïa ka jingsiar ki nongshetkylla lait tang ma-u hi. U Kleander u pyneh ïalade da ka jingsngewsarong, u kyreh-kyrbeit la ki tyrpeng sawdong, bad ka khlieh de shyeng u pynïeng.

Da shisha, mar ïasdang hi, ki blei ki la da lah plie lynti da kumno un ïeng pyneh la ka daw. Bad ma-u, u kloi ban shakri.

Ha shwa kane u dei ban leit sha ïing ban pynkhreh na ka bynta ka jingpran synia bad, u phai la ki kjat batain baartatien sha la ka ïing. Yn ïapoi shaei lada u kpa u bitar ba u phet laitlan baroh shi sngi khlem u mraw ba synran ïa u? Jar jar bad sor sor u phlor na khyrdop bad kàm khyndiat pruh ka dahari sha ka bshem ba rynghang. La jan dei ka por bamja miet bad baroh ki ïalum ha phyllaw. Ka Akharis ka shong shaniah halor maw marbyl, ka Ïunis bad ka Klaris hapneh jong ka ki ïashong kyllaiñ kjat.

Ka Akharis ka dang i samla lymphuin, ka baplung bad shai ka sniehdoh sa ki khmat bajngum shyl-oiñ. Ka riam barobor da ki rongblad jyrngum ne lam jyrngam naba kine ki rong ki rah kynjang ïa ka jingphuh ka khmat bad u shñiuh ba kyllaiñ ban pyniahap dur bad ki jymphong jong ka. Ka Klaris te, ka khun i mei: baplung, ba pariah paraiñ, u shñiuh

byrtem rong umngap ba la thaiñ bad pynnoh na tyrpeng. Ka ïunis, marwei, ka khong kpa. Ka khmat pyllon shyltoiñ ka shong hakhap u shñiuh bakdor khynron uba i kum ban kah syrngiew ïa ki khmat pylliaw bashongkhia. Ka long ka 'yiem i pa te ka lah ban pynkohnguh ïa u ban shah ïa ka ban pule ban thoh wat la ka kmie ka ong ba kane ka pynlong lung-lung leng-leng bad pyntorti ïa ka ha ki kam-ïing kam-sem. Ka shong peit dngong ïa i pa ba u jam sharum shaneng ka phyllaw da ka jinglynga ha ka maiñ jong u.

"Une u la wan, u la wan," pyrta ki khynnah haba la rung u Kleander. U Arkhelaus u phai bad u kren ha u khynnah shangtuh. "Phi la jah shaei khun?" u kylli, hynrei ka sur, wat la ka sawa shong khia ruh kam dumok khor ne dom. Bad u Kleander u jubab shlur.

"Sha ïew phi pa" u ong, "nga la leit ban peit ka la jia aïu hangta. Nga la ïohi ïa ki shipai ba ki ïaid ïatur jram jram, bad sa ïa u Pheidippides de ba u wan phai na Sparta, nangta sa ki jeneral... bad baroh kiei kiei."

Ki khmat ki shai klir klir da ka jingkmen haba kynmaw lut ïa kita baroh ki jingphylla kiba u la ïohi mynsngi.

"Mem shym la dei ban mih sha khim khlem u Ksanthias", la mai tyngeh ka Akharis, "mem ïohi ba me la dei ban ïoh sohram- dieng?" U Kleander u noh ngun ka khlieh bad u sngap jar haduh ba kren pat u kpa.

"Bad me sngewthuh lut ïa baroh kaba me la ïohi, khun?"

"Hooid kein pa," u la kem ktien shisyndon, "nga sngewthuh lut. Ki briew ka Athen ki dei, ki briew balaitluid, hynrei u Hippias u la ïalanglok ryngkat ki nong Persia kiban ïarap ïa u ban knieh noh ïa kane ka jinglaitluid na ngi. Hynrei lah kaba ngin ïap ban ïa kaba long mraw wat lada ki nong Sparta kin ym lah wan ban ïarap ïa ngi."

"Me kren ïa kaba dei khun," kohnguh ïamynjur u Arkhelaus. "Ka jingim khlem ka jinglaitluid ka shu long mulot. Ngan jin da la kwah ban ïohi ba men san men santer sha u rangbah u bashlur, u bathynrang sahnud ban ïada ïa ka jinglaitluid ka ri la jong, u bahok ha kaba shalai la ka kamram ba ka jinglaitluid ka wanrah, te ngan hun ka mynsiem. To ngin ïaleit bamja miet noh, me la dei ban thngan katta."

Ka la kem ïongreiñ kat ba kin da dep ïabam ïadih. Ki sharak halor ki dieng pynïeng ba da ki rnong, ki tbeh, ki shat ka jingshai or-or lyngba ki tyngkong ïing. U Kleander um sngewlah bam ba u pisa eh. Ka khlieh ka kyrsia ïawaddong wadduh kumno ban mih-siar na ïing khlem da shah lap, kumno ban lait said na ki khyrdop ka sor bad ban poi sha ka brisoh Olib shwa ban mih u bnai. Ynda la dep thet u Arkhelaus u ïeng ban kih.

"Sa ong ïa ki mraw ban ieh khlem dakhang ïa ki khyrdop kyrpong na ka bynta jong nga," u la bthah ha la ka lok. "Ki bun ki kam ban ïatalad mynta ka miet te ki lah ban bat slem ïa nga."

Khlek lek-lek kynthih u nud jong u Kleander haba ïohsngew ïa kata. Ban phet siar te la suk. Um pyntud haba ka kmie ka la phah leit thiah noh ïa u. "Ban shang makia sha khim sha surok baroh shisngi shisngi kum u bna-lad," ka la mai ïa u, "me la dei ban thaid katta, khie leit thiah noh."

Jaij (Pnar) namarba, na ka daw.. ba dei u khun shynrang marwei, u Kleander u don ka kamra lajong tang ïalade, la katta ruh u Ksanthias, u mraw synran, u thiah ha beranda habar ka jyngkhang. Ha kata pat ka miet u Ksanthias u la ïaleit lang bad u Arkhelaus. Mar ïapra sha la ki dong ki dong, ka khad ka la lait na ka bynta uba kdiap nongsylla.

Khlem da pynriew eiei u Kleander u tap klup ïalade da ka jaiñ ïong bad u mih bloit sha phyllaw. Da kaba pynrit ïalade u par syndim na khap nakhap ka kynroh sawdong ka dahari shaba, mar pyrshah ka kamra jong u, ka ïing ki mraw bad ka jynkhang kyrpong ki ïaphai markhmat; ki da plie rynghang. Ki jingïakren hum-hum bad ki jingïarkhie ba shu ïa kbum ki sawa na sha lyndet ki kynroh, hynrei ym don mano mano ruh ba peit, te sak sak u ïaid sha ka jynkhang. Kyndit kyndit ka pyrda ba ker ïa ka phang jong ki mraw ka plied. Sha shiliang ka jingshai u Kleander u ïohi ïa ka khmat jong ka khynnah. Ka jingshai ka shat ïa ka khmat jong u. Ki mar ïapeit shin. Nangta ka pyrda ka hap khlem sawa eiei.

La kumba rah syrngiew shiphang ïa u Kleander. U la ithuh ïa ka Akte, ka khun u Strepon, u sordar ïing. Ka khynnah ka ïaryngkat ryta bad u. Ka shait

ïalehkai barobor ryngkat ki lai ngut ki khun u kynrad jong ka.. Khlem artatien ka la ithuh ïa u; jar katta ruh ka long ka khynnah balah ban shaniah, ka bym shukor ïa ka jingïalanglok jong ki. Sa katto katne pruh ei te u la poi sha ka jynkhang kyrpong, bad u jam jar jar sha ka lynti khim ha shiliang. Khliak u poi pyrkhat ba lada u Arkhelaus u poi shwa ïa u te ïa ka jynkhang yn khyrwait tala noh bad yn ym ïohlad shuh ban rung. Toi, kata ai ha ki blei ban peit! U sa ïaid la ka ïaid khlem artatien.

Da kaba ïatyngkhuh ïajynthut ïa ka synrum synreh ha lynti u Kleander u dem ïapar suki sha ka dong. Sa kawei pat ka lynti khim bad nangta ka surok baïar ngiwngiw-ngawngaw ka dum kum ka tyngam suri. Haba kut kata ka surok ba-ar ki ïing ki ïeng kham ñiar bad ka surok baheh ka lam beit sha ka kynroh kut jong ka sor bad ka khyrdop jong ka. Kane kam da dum eh namar ba ki dongmusa hangne hangtai ki dang meh. Hateng hateng shi kynhun ar kynhun ki briew ki ïaidlait, ki dongmusa ha ka kti jong ki ki bà khlek khlek, ki syrngiew ba ïabeh ryngkhi halor ki surok bad ki kynroh ïing ki paw kum ki lama ba kaweh khlek khlek ha ka 'er Synrai. Baroh shi katta u Kleander u ïaid na syrngiew syrngiew bad haba la poi sha khyrdop u par sha lyndet ka pulit apphira.

Ka khyrdop ka khang. Ha khmat jong ka ïeng u shipai ba kieng wait kieng sum. Teng teng u ïa kylliang ktien bad u sontari ba swait ba pahara nalor kynroh. Teng teng u bawan baleit u ïaid shajan jong u ban kren pasiaw da i-lynga. Ha ka khynñiuh bad

khihklang u Kleander u rwad la ka jabieng ban shem lad kumno ban lait na khyrdop, hynrei ym ïapei. Kyndit kyndit u sontari u pyrta: "U nongmareh," u kynkiw, "u nongrah khubor na ki pyrton, plie ka khyrdop."

Ha kane ka jingkyang shi kynhun ki rangbah ki ïa mareh lang bad da ka jingïarap jong ki la lah ban jynrat ïa ki snar bakhia na ki kynroh. Suki suki ka khyrdop ka plied.

"Ka khubor, ka khubor," la kyang u nongmareh bad baroh ki ïatur sha u, dngong dngong ban ïasngap khubor, "Shihajar u rang kiengwait kieng stieh na Platea u ïabud lang bad ka jong ngi ban tur sha Marathon."

Hangta hangta hi la mih ka kaw kaw daw daw, bad, kumba da tap da kata ka huri hura u Kleander u mih bloit na jaka rieh bad soit u mareh pynstet shabar ka khyrdop. Ka shadem ka patied tuk tuk da ka jingangnud bad jingkmen. "Shihajar ki nong Platea! ka jingim jong ki ruh, lehse, ka shong ha ka lah-ka ïai jong nga pyrshah ki nongsiar sniew. "u pyrkhat ïa ïaid.

Na ka khyrdop shnong sha ka brisoh olib ka duna shiteng mer. U khynnah u ithuh lut ïa ki maw pun naba u la mlien ban leit nangta te u ïaid pynstet, u thew la ki kjat na ka jingshai jong ki khlur. Ka la dei ka aïom ban lum ïa ki soh olib. Man ka sngi, haba ka pule kot ka la dep ki khynnah sor ki shait ïa mareh sha kper ban ïarap khyrñiom ïa ki soh jyrngam ba dang jwat rtin. Ka kper jong u Arkhelaus

ka long kaba jan duh na ka nongbah bad ka baheh duh ruh. Katba nangpynstet u pyrkhat lynga kumno ba, ha kat kata ka jingïar jong ka kper, un lap ïa ki nongïasylla.

"Ki blei ki la btin ïa nga haduh hangne," u kren wei briew, "khlempep kin nangkdew lynti shuh shuh."

Jaij ba la kynton ïa ki kynroh da ki maw shynruh shynreh te kam da don jingeh eiei ïa u khynnah basyntan ban kiew joit joit bad kynthih pjong sha shiliang. Ym don por ban pyntud naba u bnai u la da khyngngoid na mihngi bad u suit rupa ïa ka kliar jong ki dieng wat la ki lympen jong ki ki dang ha synrngiew. U kynrong ïa ïeng bad thaw (thmu) ne mut ban ïaid haba ka sur ïakren ka pynsangeh khek ïa u. Ha ka jingkyiuh u shaniah sbak ha lympen u dieng bamarjan.

"Khadduh me la poi," thnum ka sur, "Nga la mut ba men ym wan satia. Me slem lei?"

"Nga la sangeh ban sngap khubor," u la jubab, "U nongmareh na u pyrton u la wan rah ktien jingïakyrshan. Shihajar na Platea ki ïakyrshan ïa u Milsiades."

"Shihajar u khiebhur eee," rkhie kyrkoh mynthi u banyngkong, "shijaw ha ka dabor, u rakot ka Persia un shu nguid tylli ïa u kluk kumba nguid wieh u khabah."

"To, kaei ka jingmut-kam, ka plan jong me?" la kylli u ba-ar. "Bud bniah bad sngap thik, ki bun ha Athen kiba ïohi ïa ka jinglongbiet ban ïeng pyrshah

ïa ka Persia hynrei kim nud angshyntur katba dang sah ki shipai hapoh sor. Mynta te ka lynti ka plie. Baroh kan ïaid suk. Haba u shipai Athen un ïoh peit ïa u shipai u swar bad u paidbhur jong ka Persia ba kat ki khlur ka bneng kin artatien bad kin pyntud ïa ka thma. Ha ka juh ka por ngin phah briew sha ka kad duriaw Phalerum ban pdiang ïa ki lyhien lieng jong ka Persia katba, khyndiat na ngi, ngin kurup ïa ka nongbah ha ka kyrteng u Hippias. U nongrah khubor u la leit ai ktien ïa ka kirmit jong ngi sha u Datis bad u Hippias. Te, haba baroh la khreh shrak yn kyntiew ïa ka stieh halor u lum Pentelikon ban khawoit ïa ki lok jong ngi. Shiteng ki tiar ïapom jong ka Persia ka la biang ïa ngi ban thwet ïa ki langrut jong ngi, bad sa shibhah pat, da kaba king pynklit sha Phalerum kan dakhol ïa ka Athen shwa ban khie sa uwei pat u bnai."

"Kane te kaba la thij (Pnar: ring jingmut la pyrkhat bha)," la kynthah u nongsylla ba-ar. "hynrei kaei ka bhah jong nga ha kane ka thawnang ne ka kheiñ duh?"

"Ngin ïalong lut ki riewdon spah ne ki riew batbit," la jubab jyllud sa u banyngkong. "Ha kano ma ka rukom ngi dei ban pynkhreh ïa ka jingpdiang burom ba-ibiang ïa u syiem thymmai! Phin sngew kumno ban ïeng khmat rangbah ïa ngi u banyngkong ban nguh pyndem wait hakhmat u khun u Peisistratus ha ka jingwan kiew khet kylla biang jong u?"

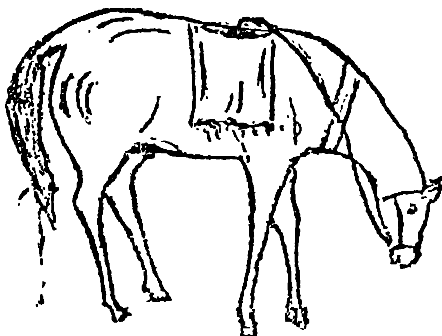
Jak shiphang shwa ban mih ka jubab, da kaba kren skhem u ong: "Nga pdiang," u jubab, "ngan saidktien manga na ka bynta jong phi ha u Hippias,"

"Ñiuma, phai ktien u paralók," te ale sha kane ka liang, nga don kiwei pat kiba ap ban ïashem bad phi ban ioh ïa pynbeit lut la ki kam bakhadduh. Phi la ïeh noh ïa ka jynkieng ha kynroh? Ngi dei ban buh ïa ka ha ka jaka ba mynshwa."

Shiphang hadien, thud, riew ka khyndew ba lympat ka jynkieng. Ka sur ki arngut pat ka jem bad jah rngai sha jngai.

III

MARATHON

Kynrad um don

Haba ka jingkynjah bajar jar ka kdup biang ïa ka kper u Kleander u mih noh na ka jaka rieh. U kyiuh khyndiat, u sngewtlot ki khohsiew, te u shong halor u phlang ban puson ïa kaba u la ïohsngew. Ka khubor jong kane ka jingïasylla ka dei ban poi syndon sha u Milsiades. Kane kaba shai kdar. Ym don briew patde ban pathai ïa ka lait sa tang ma-u hi. Katno u angnud ban don u Pheidippides hangta hajan ba da ki kjat ba stet jong u un pynher ïa kane ka khubor sha Marathon; lane u Eskhilus ban leit shapoh ka nongbah, lili penpen, ban pyndum dngiem ha khmat dorbar ïa ki nongshetkylla; lane u

Demetrius ban pynshngaiñ ïa u. Hynrei tdit tdot, uwei ruh ym don te u dei ban rai ban kit hi ïa ka kam da marwei.

U khie na phlang. U kheit arhali laihali ki soh olib ba-ih, u thep hapoh saipan ban pynïoh bor ïa u ha ki arphew mer lynti. Nangta u twad u tare hapoh phlang, ha khap ki dieng ban ïoh ïa ka jynkieng ba la pyndonkam ki nongïasiar klep. Khala khala u la lait na kynroh bad poi biang sha ka surok pum pum.

La katta por u bnai u la da kiew artet te ym shitom shuh ban ïohi ïa ka surok balieh kaba kyllaiñ lyngba ka pyntha. U Kleander u syngit ïa ki jynsop kjat, u tawah khlop la ka jaiñkup bad u sdang ban mareh jop jop. Kitkit-tylli-kit-bru, pynkhyrngit ka dkhoh ïa u napdeng ki tnad diengngai, na jngai ngai-ngai jlew u phyrbew jrong tmaiñ, hynrei, dngang, ym don paradoh parasnam ban pynksan rngiew. Ter shi ter ka surok ka spud kum u pita hakhmat jong u bad ka rngop shadien hapoh ka jingdum.

Shatei, pajih hakhmat, ki lum ki khie rasung bad hadien khyndiat kynta u sa sdang ban kiew thaj shithaj na ka lynti ba-kah syrngiew da ki dieng bajrong banoh rañaiñ lyngba jong kiba u bnai um lah sam la ki kjat. U Kleander u peit kliaw kliaw sha ka jingdum ba i-ngiew ha baroh arliang, u da mut dur ban ïohi ïa ka dngiem ne u suri ba dem apthap hapoh sañium. U sngew tang ka pah shalyngngiang bad ka jingtied jong ka shadem la jong. Shuit shuit u tan la ki kjat kumba da teh da ki maw; khadduh ïawai ka khlaw ka plie sha ka paham. Sa ha ban lait na ka syrngiew jong ki dieng ka kjat u Kleander ka

ngat syak ha ka syrwiah u thied dieng ba pur hajrong khyndew. La thaid than ban kyrshan ïalade. U thung khongpong bad tyllun na surok dong-ldong sha phlang hamar thmit ka nur.

U dem khlop, ba thaid bajrem eh. Ka sngew aram ban pynjem-mat pynjem-pung, sngewhun jai haduh ba kiei kiei baroh kim phoida shuh eiei ruh em. Khyndiat por hadien ka met ka sngew ïohbor bad u poi pyrkhat biang ïa la ka kam-mardor, ïa ki briew ka Athen, kiba khlem jingsuba ne sma jinglanot bad, ba khlem nongda, kin shah klun ei kha-ma-kha ha u rakot ka Persia. La katta ruh, tang ïa ka ban pyrkhat ban leh jubor ïalade ban ïaid ruh, ki khmat ki khñi khlaij-khlaij ban pynjaw ki ummat.

Ryngkhat ryngkhat ha kata ka jlingjling jlangjlang ka jing-sawa ka kem ïa ki shkor jong u. U sah tyndep da ka jingkhaweit. La kut ka sngi! U mrad khlaw u la sma dien ïa u! Shikhrip (Pnar: khih irmat) khmat u la sngewthuh ïa ka. Um artatien ba dei ka jingsawa jong u kulai ba kynjrut ïa u phlang lung ha madan. Tang mar ïa sngewthuh hi u ïoh rngiew biang bad u ïeng joit. Thik kata hi, khyndiat pruh na u u ïaid-ïabam phlang jaijai u kulai ba na ki thaiñ Thesali, u wan sha u Kleander.

"U kynrad shaei heit?" U kylli hala marwei haba u ïohi ïa u kulai ba la teh jin bad lakam. U khynnah u khmih angnud shane shatai hynrei ym don ba don. Suki suki u leit sha u kulai' u kner ka kti, u syrpud ïa u ryngdang bad kren jem hin ïa u kulai. Katno ka jingsngewnguh ba u kpa, uba la long u shipai shongkulai, u la pynbor ïa u ban hikai kodom

kulai hateng hateng. U mrad u i jemnud, u shah ba yn bat ïa u ban ïalam ïa u sha ka wah duid kaba ai um bad pynjyrngam ïa ka them baroh kawei.

Ha thmit ka wah pat u Kleander u shem ïa ka jingbatai pynshai ïa u kulai. U 'nai rupa u shat shai kdiar kdiar ha ka khmat u briew ba dem pyllup ha stiar um; kawei ka kti ka pyiar bad per ha sla um bakhriat. U Kleander u dem khyngngoid halor jong u, u ïohi ka sopti ba khah snam, u sop 'nampliang ba la kdiah ha krung, te u sa antad; ïa kaba la jia. U wei na ki nongshetkylla lehse... ne ïoh dei pynban u nongrah khubor jong ki nongsiar kylla sha u Datis... bad katba u dang pynher kulai na sharud dara ki Krik, uba shong kaman u pyllait wiaw la u khnam. Ynda la mynsaw u la pynher shaduh shane, da kaba pyrkhat ba ym don jingmynsaw shuh u hiar noh ban dih um bad ban spaiñ ïa ka jingmong. Hynrei ka jingïap ka lap shwa ïa u.

U Kleander u kyrbeh bad peit khleng khleng sha diang sha mon, nangta u kiew joit halor met u kulai bad u pynbeit sak sha Marathon.

Ka liehtyngab, ka step phyrngab bad ka kynjat shai ki ïa kynrandien roit roit haba ka sngi ka kynthih bluit na ka duriaw Ejean bajngum. Ki armamla paidïapom la shriak-shrem ki ïaïeng ha ka them harum. U Kleander u bat lakam ïa u kulai. U swait ïa ka pyntha da ki khmat pylliaw ba la pynngut-ngut nget-nget da ka jingthaid. Ha shyngkup bneng shrem ki ïeng ki lieng ïapom ka Persia ter lyñter ha baroh kawei ka ryngkew rud um da ki mer halor u shyiap. Ngaw ngaw da phai dymmiew ïa ka sngi ba mih, ki ïeng rasong kum ka kynroh ba khlaiñ bad, shadien

jong ki kat ba lah kot ka khmat ban peit, shar-lshar ki ïasher dara ki phud-ki-pyrton Persia. Ki kliar dieng lama ba suit rong ksiar ki thaba khrik khrik ha ka sngi step. Ha ka sawsyiang bad ksiar, ha ka sawbthuh bad jngum ki dara bad ki lama ki ïa phalang khleh klirklir-klarklar da ka lyer step. Na sha lympung sher dara ka kie ka kaw-kaw daw-daw jong ka jingïakren bad jingïarkhie pashait ki shipai; ka jingsyngkhor ki kulai; ka khar-khar dar-dar jong ka wait ka stieh; ka thutthut thetthet ka jingkyrdem kjat–baroh ki ïamilai, ïakli; ïakhleh lang haduh bym lah sngewthuh ka sawa aïu! Hakhlieh baroh, kum ka sad, sdien ka suwa ne ka haw haw um kaba mian-pa-mian ka per ha ka lyer step bad ka jah lyngngaid.

Ha syndah kjat jong u Kleander hi, kum ban ïa nujor, ka ïeng ka sher dara jong ki nong Athen. U khynnah u peit shlip ban swait ïa ki ïingjaiñ, u wad ïa ka jaka jong u Milsiades. Katba u dang khmih kumne u kyndit briew bad sngew ïa ka huri hura ha ka lympung, ki briew ki mareh sharum shaneng, ka jingpyrta ki ophisar bad ka jingtied jingriew ki wait ki sum. Shiphang u ïeng shoh biet. Nangta kdar u sngewthuh ïa kane baroh.

"Ki mih ïatur thma" u kyang, "Ngan leh kumno? Ki leit ïaleh, bad la dier ka por ba ngan pynhusiar ïa ki."

Ki ummat ka jingrhah ki tuid tir tir ha ki ngab jong u. Baroh ki jingleh jubor, baroh ka thaid ka jrem, ka tieng ka ma, sepei! Ka ïeng pyneh rtan ïa ka daw ka ïa leit maphot! Yn thwat lut ïa u paid ka Athen bad yn ym don ban pynlait ïa ka nongbah na ki nongshetkylla bad ki khun kliar wait jong ki.

La dier ka por!

La ha kata ka por la ïaïeng shriak ki paid ïapom mamla bad ki khla wait ka lympung Marathon.

Shaw ka kiew kynsan ka jingkynkiw-kynshu thma na kyndon ki Krik. La dei ka sur thma. Ka phawar kieng wait kieng stieh kaba shait pynkhie thma barobor. Kum kawei ka met, roit roit ki ïatur mar shruh markrung, shilaiñ, pyrshah ka kynhun Persia kaba ap jriang.

La lah ñiad ïa ki ummat; u Kleander u khmied tynghong ïa u pyrton ba ïatur. Mynta la jan kyllep ha u lyoh pum pum. Bad jraiñ raiñ-raiñ ka jingsawa kumba khyllem ki diengbah diengsan ha khlaw, ka pyntip ba ki arkynhun ki la ïa takhuh. Ka jingkyrhuh na madan ka sawa shaduh ba ïeng ma-u. Nangrben nangrben kiew u lyoh khyndew ba her ban tap khlup ïa kiba ïapom ïamait. Mynta thui sha ka mon, mynta thui sha ka diang u padai kat shaba beh ka lyer ne kat shaba tuid ka thma.

Ïa kaba la jia hangta hapoh tdem khyndew ym lah ïohi hynrei kyndit kyndit u Kleander u ïohi ba jia eiei kaba pher. Ka kynroh lieng, kaba mynstep ka la ïeng rasong, mynta ka sdang ban pra. Hangne hangtai na u laiñ kawei-ar ka lieng ka mih king sha duriaw te ka sngi ka ïoh phalang nakhap katba ka dangper ka lieng. Ka wei shisien : ka lieng-hadien-ka-lieng ka pynphai khmut sha duriaw haduh ba ka sdad ka dum ngiew da ki syrngiew jong ki. Ka kynroh bah ha ryngkew rud um ka la leit.

Kumba lamwir u Kleander u kaweh kti ha ka lyer, u pyrta, u kyang sha ki khlaw ki btab, ki mawsiang mawsawa.

"Ki la rem, ki la rem! Ki ïaphet noh! Ki nong Athen ki la jop ïa ki, ki la pyndem ïa ki. Ah, blei kynrad, arnguh ardem! Ym pep keiñ ba ki la ïaleh bad ngi mynta ka sngi."

Da kaba khyrñiot khongdong ïa u kulai ba la thaid u pynmareh pjong pjong arsut ka paring haduh ba poi sha kyrkit bad ha thmit ka madan thma. Hangta u ieh noh ïa u kulai bad u ïaid kjat ban wad ïa u Milsiades. U kyiuh bad u peit ngengngeng. u kàm lyngba ki met ïap bad met mynsaw. Kaei-re-kaei ha ryndang ka jnang ïa u. U sngew tieng ngit-ngit ba par ka met ka phad haba peit ïa kata ka sangsot ba la thaw u sum ka wait ïa ki briew kiba, dang shibit kyntien kwai, ki ïeng shyeng da ka mynsiem riewshlur. Jar katta ruh top shi top u ïaid sha ka jaka ba ki shipai Athen ki ïalum harud um ban peit ïa ki lieng kiba dang kynran dien.

"Hangno u Milsiades," u kylli, hynrei ki shipai ki phai khlem da jubab. Lehnohei ba u leit na uwei sha uwei pat. Ymdon ba pynshah la ki shkor sha u, ne ba lyngngoh kumno une u khynnah rit u lap ïa ka lynti sha kat kane ka thma ba shyrkhei.

Lyngba ki sher dara jong ki Persia u ïaid ha kaba ki nongjop ki la da ïathad lyngkrang ïa ki marthma : Ki mawkordor, ki jaiñkhor, jaiñ khriam, ka bam ka dih, bad ki tiar ïapom, ym lian ïa pyrkhat ne phohsniew toi. Ïawai, u sngew ïa u shyiap duriaw hapoh slakjat bad hakhmat ïeng ka maiñ ba u ithuh.

"Eskhilus," u pyrta ïakhñi, "ah Eskhilus phi dei ban ïarap ïa nga". Bad u mareh ban bat ïa u shipai na kti.

Hangne te u briew ba pher na uto uba shynroiñ shynriap, u nongpyniasuk ha ïew. Ka jymphong nar jong u ka dap thliew sohbroh bad khah snam rajaiñ, ka khmat ka bthuh da ka khyndew bad la pruid da ka umsyep, ka shyllangmat ka noh ñiuñ, ka khmat sohsat da ka jingkthang bad jingpangnud katba u dang ïeng shan-shaniah hala u sum.

Da kaba peit sha khyndew u Kleander u ïohi ïa u samla ba dem ha kjat jong u, u juh u samla ba la wer shongshit ïa u ban sngap ïa u Pheidippides ban ai kaiphod. U ruh um imat ithuh ithaw shuh. U la don hakhmat duh jong ka jingïañiom sha ki lieng, u la kynrup khak ïa u païa ka tdong lieng tang ban shah khrai la ki kti. Nangta, katba u hap mynsaw, ka thma ka khih ir halor jong u bad mynta u thiah ha kjat la u para.

Shiphang u Kleander u ïeng jar, bad khadduh u ring mian ïa ka kti u Eskhilus.

"Eskhilus," u kyrpad, "sngap seh bad ïarap ïa nga. Nga dei ban shem ïa u Milsiades, Nga dei, nga dei ban shem."

Ka jingpisa ka sur jong u ka ngam sha ki tipthuh bad ka pyntipbriew ïa u paralok jong u. U Eskhilus u peit bad ithuh ïa u.

"Hei, uto u khynnah ba na ïew!" u kren ithuh", "kumno phi wan shane khynnah? Sha kane ka jaka jong ka jingïap bad jingshitom?"

"Nga lap ïa ka jingsiar kylla, Eskhilus," Pynshai u Kleander, "ka jingïasylla ban die ïa ka Athen sha ki nong Persia. To seh sngewbha, ïarap ïa nga ban shem ïa u Milsiades. Katta lehse ka la dier por."

"Ka siar?" la thij u shipai," ka lah ban long, to hep, ngan pynlap ïa phi."

Sa shisien u phai ban peit ïa ka khmat u hynmen la jong. "Ka badei ka ktien u Homer," u la ong, bad katba u sot ïa ki kyntien ka sur kren ka kynñiuh or-or:

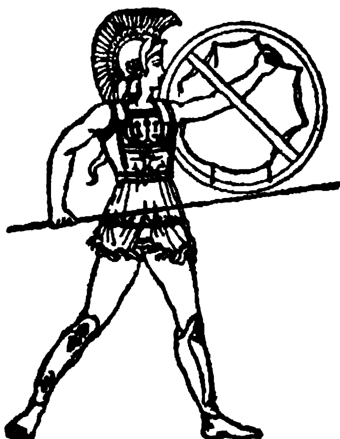
"Kumba long ka pateng ki sla dieng,

Kumjuh ka pali u bynriew;

Kiwei nang shylluid pyniphieng,

Ki phang ki slor ha dymmiew."

"Ale hep."

IV

PULOM KA JINGSHETKYLLA

U Kleander bad u Eskhilus ki ieh noh shadien ïa ka rud durïaw bad ki ïaid lyngba ki sherdara, ba la jot la pra, sha ka ïingjaiñ kaba la dei mynshwa ka jong u Datis, u jeneral ka Persia. U sontari ha jynkhang u peit shan ïa shijur, hynrei ba ithuh ïa u shipai u pyllait ïa ki, ki poi shisyndon hakhmat u Milsiades bad kiwei pat ki jeneral. Lai ngut ki duna, naba u Kalimakhus, uba la ïalam ïa ka kynhun sha ka mon jong u swar ka Athen, u la shah pynïap hamar ba sdang ïaleh, bad kiwei pat arngut ki la kyllon katba dang ïaleh sawdong ki lieng ïapom.

U Milsiades u khmied bad u i tyrkhong raw raw. "Me donkam aïu?" u kylli.

"Une u khynnah u la bud ïa ngi naduh Athen," ïathuh u Eskhilus, "u don ei ei ban tang-ban-thuh sha phang ka jingsylla ba u la lap. U da kyrpad ba phin da isynei ban sngap ïa u."

Ki khmat baroh ki phai sha u Kleander. Kaba tam ïa baroh ka dei ka jingsngewlungnud basynei katba ki dang pule ïa ki thied-ki-jaw bajrem bad ka jingtyrkhong ha ka khmat u khynnah.

"Ñiuma, ko hep" plie ktien u Eskhilus mian mian.

"Nga la dang shong ha lympung ïew," u kren tehteh u Kleander, "bad nga la kum ïohsngew ïa ki briew ba ong ba ka long ka kam die-pran ban ïa pakhing bad ki Persia, bad ba kin da pynadke ïa u shipai u swar jong ngi. Nangta ki la ïakut ban ïakynduh ha ka kper olib i pa hamar ba ïamih u bnai. Namar kane nga la leit sha kper bad nga la ïohsngew ba ki ïathawlad ban pynrung tuh ïa ki Persia sha Athen. Haba la biang baroh shrak kin da pynkyntiew pynkhalek ïa ka stieh halor u lum Pentelikon, bad hangta, shibynta na ki lieng ïapom kin king pynklit sha Phalerum ban dakhol ïa ka Athen."

Uwei u jeneral ba dang samla u ïeng joit.

"Duhai, Athena kynrad, Milsiades," U rap pynsngew, "Ap, ïa pynsngew mo nga iw ba ka don ka tienhok ha kane ka 'thuh-tang jong u khynnah. Haw len lada phi lah, ba ngi la ïohi katto katne ki lieng jong ka Persia ba ki ïaking phai khmat sha ka khmut ryngkew Sunium! Dei mo kata ka dar sha Persia?"

Uwei pat u ïeng khlem kren bad mih shabar.

U Milsiades u phai biang sha u khynnah, "Mano kito ki briew kiba phi la kum ïohsngew ha ïew?" u pan juban.

"Ngam tip, kynrad", jubab u khynnah." "Ha ïew te la kah ïa ki da u païa, katba ha brisoh olib patde ka la dum tiw tiw. Nalor kata nga la tieng ba kin ïohi ïa nga te nga la shu rieh la ka rieh."

"Phi la ïathuh hano hano ïa kane baroh?" la tot u jernel ba idom riang, uba, u Demetrius u ai kyrteng- Aristides.

"Em, jeneral," u jubab, "nga la ap ban ïohsngew kaba kumno ka suhthar, bad nangta pat ym don por shuh ban wad jingïarap."

"Kumno phi la poi shane hep?" la kylli uba hajan jong u, u Themistokles.

"Shwa nga la shu ïaid. Nangta nga la shem u kulai, u nongshong jong u uba la ïap, te nga la shim bad pynher shaduh shane."

"Phi la leh ka kam shakri ka bakhraw ïa la ka ri mynta ka sngi, ko khynnah," u la ong, "ïathuh seh mynno phi la bam?"

Dang mynta ka sien hi, naduh ba u la poi ha madan thma, ba u Kleander u sngew kata ka jingtlot lwait lwait ki rmiang shyntur ki kyrbeh kir kir bad u am rngaiñ bad rtan u khem la ka kti ban ym tyrsaw hakhmat kita ki rangbah.

"Nga la kheit katto katne ki soh olib," u la ong.

U Jeneral u phai sha u Eskhilus: "Ïapeit ko lok, ba un bam un dih," u hukum, "nangta ngi ïa peit pat...."

Hynrei um lait ban kren shuh naba u briew ba la mih na ïingjaiñ u rung kynsan bad pyrta.

" Ka stieh!" u kyang, "ka stieh halor u lum Pentelikon. Nga la ïohi ïa ka ba ka thynñiom bad phalang ha ka sngi. Ki nongshet kylla ki la khreh bad ka Athen ka la sep."

"Kan ym long," u knieh ktien trait. "Ko para jeneral, ieh kane ka pynhun klew klew la ki khmat halor ka nong kliarwait jong ngi. Ka nongbah jong ngi ka don ha ka jingma; ki baieid jong ngi lyngkrang khlem nongda. Toi, ngin ieh hangne ka kynhun barit ban lum lang ïa ki kyntang ba laïap jong ngi, hynrei ngi baroh ngin pda bad kyndat ïa ka mong ka jngem bad ngin tur kylla ïaphai khlem pyntud ban ïada ïa ka Athen."

Ka risa shongshit ka la jubab ïa u, bad katba u Eskhilus u ïalam ïa u Kleander u ïohi ba man u briew u shim ñiat ñiat la ki tiar ïapom, u deng syngit ïalade 'tan-rtan ban lum la ki kynhun kynhun ban ñiom kylla ïaphai dien.

Ym ïa baroh ki ïingjaiñ la kynra khynrang bad sloit, te sha kawei na kita u Eskhilus u ïalam la u Kleander. Wat la ka bam ka pahuh ruh ka pynriam te bad ka shrong ka shrup ka kham tynnad kham duna ban ïa kito ha ka ïingjaiñ u Jeneral na kaba ki la wan. U païa hangne u dei da u dieng khedar ba la kyroh pynjlih plin plin hynrei um phalang kum u dieng eboni ba la pong bad tyngkhap rupa, ba kyrshan ïa kiwei pat. Hangne ruh, wat la ki jaiñ pyndeng pynkup ki long da ki jaiñ sawjngum na Tyria, kim don patde kito ki jaiñtap jaiñsop da ka ksiar kiba la pynthame ïa ki khmat jong ki nongpeit kiba la mlien, kum maki, ha ka jingpynriam ïing da ki sai spur ha man ka ïing Krik.

Khala khala la ai jingbam ïa u Kleander da ki purew bad ka ngap, ka dud bad ka shis (ktungdud) bad sa ka syiar ba la sdieh kylla, kaba ki la ïoh sei kloi na ding haba u nongshet ki Persia u la phet noh

sha lieng. Katba u dang ïaibam ruh ka khlieh ka kohnguh samthiah, bad mar ïadep bam hi u sngew hun ban dem halor ki syngkhien ban ngam ngai ngai sha ka thiah ïaïap ba pynher ïa ka thait ka jrem.

Kumta, ka la long.

Um ïohsngew, um bna ïa ki turoi ba sawa pynïaid shipai lane ka jingkyrdem kjat u pyrton u ba khùn biang shaphang shathie. Um shym la sngew ïa ka sur U Milsiades bad U Eskhilus ba ki ïaïeng hajan ka jynthiah ba madei mata jong u.

"U khynnah tipsngi tipduk," la ong uba dang samla, "U ban sngewthuh kloi ïa ka jinghikai jong ka jinglaitluid, bad u ban long u nongshongshnong baim tipbriew,"

"Nga ithuh ïa u kpa jong u," ong u Milsiades, "u simsong bad u siar nylla, u bym tip ka kyrni ka awria; hynrei em u ban saham ban pynmih u rangdajied ïa ka Athen. Un dap ka sngewnguh ynda u tip ba u khynnah u bha-u-miat."

Ka sngi ka la sdang noh haba u Kleander u la plie la ki khmat. Suki jai u peit tawiar lieb-lieb ïa ka ïingjaiñ, mar shi khyllip u peit thuh ïa ki tiar ba phylla bad u lyngngoh kumno u poi shata. Khadduh ka khmat ka shat sha u samla ba shong ha jynkhang jong ka ïingjaiñ, u da kah syrngiew badum ïa ka suiñ-bneng barongksiar. U Kleander u shong kynjoiñ tang kynmaw khliak ïa kaba la leit.

"Haei u Eskhilus?" u kylli. "Shaei kiwei baroh? La dei ban dier namar ka sngi ka la noh. La biang katta ba ngin ïa leit noh sha Athen."

U samla u phai dien bad u phuh samrkhie. Ka jingriam kaba sada jong ki mraw bad um bat wait ne sum eiei, hynrei u don ka maiñ shynraiñ ha ka rynïeng rynñiop jong u bad ki khmat jong u ki kynduh ïa ki jong u Kleander da ka jingpeit bashida.

"Ñiuma, phi la kyndit thiah khadduh khadwai," u ong. "Ni,.. kynrad blei, katno u khynraw u lah ban thiah. Phim khih phim ksait shi ksai tam ruh ban ïa kitai kiba thiah habar ki ban ym kyndit shuh."

"Hynrei shaei baroh khoit?" Kylli kyrpad biang u Kleander, "bad phi dei u ei?"

"Nga dei u Syrion, u nongñiah palki jong u Milsiades," u la ai jubab. "Kiwei baroh ki la da lah leit. Ki la mih shwa ban kiew tyrwiang ka sngi, bad katta te ki la dei ban jan sha Athen. U Milsiades u la buh ïa nga hangne ban ap ïa phi bad ban ïalam ia phi sha Athen ha ka palki jong u tang ynda phi la kyndit thiah."

U la leit shim kpu shuhshuh bad ka dud de ban ai ha u khynnah, u da peit hun artad katba u dang bam bad dih.

"Phi te u khynnah uba shlur shisha," u kren roh khadduh,"ban iaid baroh katai ka lynti marwei marwei bad katta ruh mynmiet."

"Em, em," phai ktien u Kleander," ngam shlur satia. Ha ka jingshisha nga la tieng baroh shi lynti, tad ynda nga la thait eh te nga la klet ïa kata ruh."

"Balei phi nud katne? Kylli bniah biang u Syrion.

"Balei?, 'rap u Kleander," bym iohsa, bym banse

te, nga sngew syier ba ka nongbah Athen jong nga ka don ha ka jingma bad nga tip ïa kata. Bad hato ngan da leh kumno heit khlem da kharpaid ban pynlait ïa ka!"

"U khynnah jakrak dang kat phi ban lei phi pyrwa sa ïa ka Athen?" Ban biang u mraw.

"Haram! ba nga kheiñ-kor kheiñ-dor keiñ ïa ka Athen," byrthen u Kleander, "ïa ka Athen bad ka Kris, ki dei ki ïingshong ïingsah jong ka jinglaitluid, ka jingnang jingstad bad jingphuh jingphieng, te, horkit hordang ba yn teh mraw ïa ki da ki nong Persia."

U kren syndet ir-ir da kata ka jingrhem jingngeit kaba i ba kyrsoi na shadem jong u kaba pynlyngngoh wat ïa u hi bad ruh kaba pynduh thylliej ïa u mraw.

Haba la khuid ka jynbam baroh u samla u ïalam sha rud ka ïingjaiñ, sha shiliang ka madan thma haba ïeng ka palki u Milsiades. Ka jingshai ba stem kmir kmir jong ka kem ïongreiñ ka pyiar kum ba rah jingsuk ha ki lum kynjang bad ka jingjai-jai halor ka sla um ba lin lin jong ka dong duriaw. Ka phriang de, da ka jingsngew shoh mynsiem, halor ka pahar ha tynñian ha kaba, napdeng u paid ba la liem jong ka Persia, ki apdien ki dang ïarwad ïa ki nong Athen ba la kyllon, ki da rah riewblei ïa ki ha kawei ka jaka ban ai ïa ka phur ka siang bad ban buh ka mawniam mawnam ïa ki.

Ba tawah khlop da ka jaiñ u Kleander u shong sbok ha trai ka palki bad tang shi khyllipmat ki poi

sha shakiar ka madan da ka kynthih kynting ha ka surok ba khohruh khohreh kaba khun na kjat lum sha Athen.

Ka dei ka surok kaba kham jlan ban ïa kato kaba la ïaid u Kleander bad dei tang nangne ba lah pynïaid kali. Ha Sepsngi ka bneng ka tyrha rongksiar, rong tiewkulab bad ha pyrshah jong ka ki ïeng tymblung ki lum ba ïong kumba tynsat da ki diengkrait baeh baïong. Suki suki ka suiñbneng ka blad rong, u lyoh byrniang u per halor kliar lum, u kylla bthuh nangta u ïong kynsan kynsan.

Bad ka miet ka hap.

Haba kylleng ka dum tliw tliw, u Syrion u bat ïa ka palki bad u pynïeng harud surok.

"Ngin hap ap hangne haduh ban da mih u bnai." u ong. "Kane ka surok ka dap da ki lynghoh lynghong suda ngam nud ïalam ïa ki kulai ha ka jingdum. Ngan ïoh sohramdieng lada kano-ma-kano ka lyngkhot dieng kan bijai ei."

U Kleander u kyrbeit la ki pung ki mat bad u hiar na palki. Hadien kat kata ka kynjrut kynjrot ha tyngkong daiñ-shi-daiñ u sngew tynnad ban pynlhar ïalade halor u phlang bajem bad ban khmied pylliaw ïa ki khlur ka sahit bneng.

"Phi ithuh ïa ki kyrteng jong ki khlur, Syrion?" u kylli.

"Ma nga keiñ," rkhie u mraw. "A, kynrad ïa nga, ban ong ba nga lait-kti lait-kjat tyngheng ban khmied longbneng."

"Ish, nga da kwah te ban tip ïa ki kyrteng jong ki," ud sngewsynei u khynnah, "ha ki khanatang barim, ju ïathuh ki nonghikai jong ngi, la ong ba ki blei ki shim ïa ki mynsiem jong ki shynrang bad kynthei bad tynsat ïa ki ha suiñ kum ki khlur. Dang mynlai ne saw sngi ngi ïohsngew shaphang u Perseus bad ka Andromeda. Shaphrang nga ruh nga dei ban wad jingtip ïa ki kyrteng jong ki bad ban ithuh ïa ki." U Syrion u saham bad u jyrtieng harud palki.

"Ïa nga te ki jngai eh ki khlur ban pynmyllen," rkhie, "tap ki khmat bad thiah noh shi mynta, Ynda katta u bnai un da la mih ban ngin lah ban ïaid biang."

U Kleander u sngew tang kum shi khyllipmat ynda kyrsiew ïa u da u paralok ba khynñiot na tyrpeng. Katba u dang kyrjaw ïa ki khmat u shong kynjoiñ bad u ïohi ba u bnai u la da shiteng bneng. Ki kulai bad kali ki la ïeng ha surok bad khreh ïa mih. La tan lakam sa ban pynher haba kyndit kyndit ki kti u Syrion ki bat trait ïa ka ksangkti jong u Khynnah.

"Hssh," u pasiaw, "don ba wan na Marathon, Nga lah ban ïoh sngew ïa u kulai ba kadom."

U Kleander u peitmat kliaw bad u sngap rhang bad tipthuh ïa ka jingkyrdem jrup shijrup jong ki kjat kulai ha surok na shadien jong ki. Khuk-khak ka nangsawa jam, bad ngung, hamar ba khun ka surok briew bad kulai ki paw shynna. Da kaba pyrta maham u Syrion u rynsied sha ki bad mar hangta u

bapynher kulai u ïohi liak ïa ka kali ba ka wit hamar pdeng lynti. U tan thiaw ïa u lakam bad u kulai u jan ïeng shyeng ha ki kjat dein. U Syrion u tur sha ki ban bat ïa u kulai bad ban ïalam na sharud hynrei ka sur khnium ka pynsangeh noh ïa u. Ka barandi barben ka tawah na tyrpeng u nongwei. Da ka tdong jaiñ u tap shiliang ka khmat. Haneng ka snur jaiñ shi jur ki khmat badom shlir shlir ki phyrnai,

"Bieit," u halla, "me mut aïu da kaba pakhang ïa ka lynti? men hap buria lada mynsaw u kulai jong nga."

U Syrion u syrpud banang ïa ki kjat u kulai bad u kren don akor hynrei khlem riej.

"U kulai um leilei, riewdonburom," u ong, "da u bnai bashai phyrnai katta ka kali ka paw kyndiang ban shynna da uno uno uba wan kham suki ban ïa ka mareh nohriat jong phi."

"Ka khlemraiñ," kyrkait u nongwei, "Me pyneh nia bad nga? Nga don ka khubor ba kyrkieh na ka bynta u Milsiades bad me pat blab blab hangne, kynjoh sa sha u bnai. Kynriah sharud."

"Phi shim ka lynti bakla te kynrad," pyni u Syrion. "U Milsiades u la ïaid na ka lynti pdeng lum, te da u kulai jong phi phin ym lap ïa u da ka bajem, lada phin tang ringlakam sha katai ka lynti kaba shatai...."

Khlem kren, kha-ma-kha u rah la u dieng sympat bakhia bad slait na ka kti u kawut ïa u mraw uba pyllait noh ïa u kulai da kaba lynñiar. Mar kumta hi

u kulai u kdad bad u suh wiaw u ïajah artad ha surok Athen.

"Kiew kloi sha kali khynnah" khot u Syrion. "Pynkloi, pynkloi, uto u dei u nongsyntiat, u leit ban pyntip ïa ki nongsylla sha Athen ba la khyllied ïa ka jingïasiar jong ki. Ngam artatien! Ngi dei ban lap bak-jynbak, kloi."

Sbok u pynshong ïa u Kleander ha palki; thuit u kynthih nadien, ñiat bad trait u ksoh lakam, wiat u kawut ïa u kulai, mynta ba la jah ka jrem u kynshi ïa pynbeh sia-sia nadien. Ïa kyryiat, ïakynting, ka kali ka kynthih, ka kynting ka dem kynriang ha ki khongdong katba ïa khun stet ki kulai. U Syrion u kyniw, u kynshu bad pasiaw pynshlur ha ki shkor jong ki: "ïabeh, ïabeh, ka burom u kynrad jong phi, suh, suh, wiaw sha u phlang balung ka Athen." Ha ka sangoh, ka synrut u Kleander u bat rtan ïa ki jynker ka palki, kmang, u ap ïa kano-ma-kano ka shisyrngip khmat ba un shah kynting thoi na ka kali.

Sa kane jngar, ka takhuh kham eh ban ïa ba mynshwa, jrait-jrait-trait ka kyryiat, bad ka kali reng khongreng da kynriang, ka kylla prah bad tyngkreng ka neh; u kynta lyngkor u kdiah na u phna shalyntem. Ki kulai baher rngiew kim sangeh satia, pynban ki nang pynstet shuh shuh haba la lait na ka jingkhia ba pynwit ha khongdong jong ki. Ka jingriew jong ki kjat kulai ka pathai shajngai katba, dngang uwei, kyrngang sa uwei pat u ktud ïalade napoh ka pait-ka-pra lyngkreng, ka kali ba lạ shna sting da ki dieng ka la pra phrai; hynrei, lait na ka

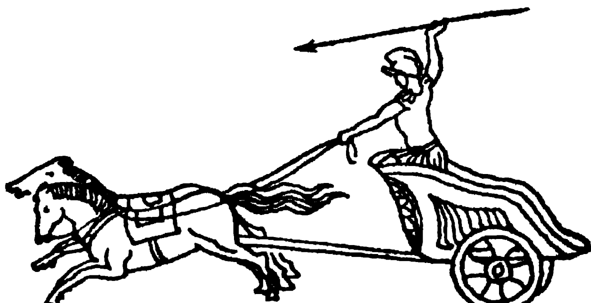
trud-ka-thar khyndiat ka khlem pynmynsaw ïa ki bashong.

U Syrion u peit, ïakyrngah khlieh nger nger sha surok, sha ka surok shaba ka jingsawa ba ïabeh ka her ïajah sha jngai. U Kleander patde, ba la jyngngan eh ban pyrkhat, u shong halor ka shalyntem ba la kdiah. Khadduh u nongpynher kali u pyneh daw.

"Ym long kam eiei shuh, khynnah," u ud jyllud, "ym lah leh shuh bad kane ka kali, Nangne sha Athen ngin hap pynstet katba ngi lah ei da ka kjat. Nga te ngan sangsot ïa kane khlempep. To, kan mat dep shato, ïa ngin ïa leit."

V

LEIT PHAI SHA ATHEN

Ka shariot hyndai.

Dei shijur kiba la lwet ka doh ka phad, ka kjat ka kti, kiba ktud waid-lwaid sha surok Athen katba dang ïakiew tyrwiang ka sngi. Ka surok ka kyllaiñ ha pyntha, bad, ha baroh arliang jong ka ki thad ki pynthor kew, kmur kmur ki stem da ki 'tang-kew, ïa ki symboh baroh la lah rong sha ïing bad la thep ha ki sup ki thiar. Hangne hangtai, kumban khet ïa ka pyntha ki ïeng tymblom-tymblum ki kpersoh, bad ki dieng ba mih ha rud surok ki noh la ki syrngiew ban pynthanda ïa ki nongïaid lynti

basngewnguh. Ha pajih, ka brisoh olib ba lambthuh byrngiang ka pynkmen ïa ki, bad sha shiliang jong kane ka ïeng ka Akropolis, ki tempyl jong ka ki phalang shar shar pyrshah ka suiñ bajngum.

Lwai-shi-lwai ki jam padai met: U Kleander bad u Syrion. U mraw, thapnger, ban kren ym ilah. Stuiñ kat ka pylleng syiar ka at ka shyllangmat bad mynta ka lam jngem, ka khmat ba harum patde ka at supyiw. Na ka jingmong ba jylliew ha kjat ka tuid ka 'namtyrkhong shaduh tyndah kjat. U Kleander ruh la laitthaw na ka jingpran. Ka jaiñkup ka la jah, ka jymphong byrngum ka la kad na shiliang ka tyrpeng, ka pynpaw ïa ka kti ba la ïong bad jngem na ka jingsangoh ka pynherkulai. Shiliang ka sopkjat ruh ka la jah bad u ïaid khohnek khohnek ha ka kjat ba jngan. Uwei na ki ruh um idonbor ne sngewlah ban khyllie la ki khmat nalor ka surok pui-pui ba hakhmat lajong.

Kyndit kyndit ka jingsaw, jingrisa shaw shaw ka pynpeitmat ïa ki. Ki ïa khmied bad ïohi shi lymbrum ki briew ba ïapynstet sha ki.

"Kleander, ko khun, ! Kleander," ki ïakhot kita ki sur. Bad halai-halai kito ki sur ki ïaker tawiar ïa ki. Hakhmat duh tur u Arkhelaus, kumba laitksuid, ka jingsngewnguh ka weng na ka khmat ïa ka jingpisa mynsiem katba u piam, u thum ïa la u khun u Kleander hala ksangkti. Na shalyndet tyrpeng khongngoid ka khmat byrsaw thangsngi jong u Ksanthias baphuhsammut.

"Ani, blei kynrad, arti arjat ka nguh ka dem," u hynñium hynñiam u mraw, "Khlempep hi keiñ la

ong nga, ba kin da kin sumar ki blei ïa u kynrad khynnah jong nga. Hei, la teh ei mo ma nga ïa ka tabit ha kti u kynrad barit jong nga la kum mynar ne lai sngi eiei! U khynraw basatar, nga la thnum marwei, un donkam baroh ki kuboit Ksaw-rngiew ki blei. Hato ngam shym ladei? Phuit ka skai ka taro sha khim sha lad!"

La kyndat ïa u mraw sharud bad ha ka jaka jong u u Kleander u ïohi ïa ki khmat ba puson na shalor u ñiuhmoh jong u Eskhilus uba dang phong ïa ka tupia nar. Ha shadien jong u don kiwei pat ki mraw bad sa arngut ki khynnah: uwei u dei u Demetrius. U Kleander u peit shin ïa uta uwei pat.

"Une u para jong nga u Ameinias," Kleander, pynithuh u Eskhilus, "Haba u la ïohsngew shaphang ka jingshlan jong phi um neh shong neh sah khlem da wan lang ban ïawad ïa phi."

Ha baroh shilyngnger jong kane ka jingkhublei jong ki nongwan tan ba kyndehnud u Syrion u shu ïeng harud khlem ka peitshun-peitshan ïa ka kynhoi ka risa ba klang sawdong u paralok jong u; mynta patde u Kleander u tan ïa u shakhmat.

"Ko pa," u pynithuh, "une u Syrion, u nongñiahkali jong u Milsiades, un jin da la wanlam ïa nga u bakoit mran sha Athen tang ba ngi la pyrshang ban kem ïa u nongsyntiat baleit rah ktien sha ka nongbah shaphang ki shipai jong ngi. Ka surok kaba la khohruh khohram jyndei haduh ba ka kali ka la kdiah la pra bad ki kulai ki la her noh. Peit seh, katno u la mong u bapli, la katta ruh u la shan ïa nga haba nga la thait."

U Arkhelausus u peit rngaiñ ïa u mraw.

"Men hap ai jingkheiñ kata ha la u kynrad shaphang ka kali." u kren tynnad, "hynrei ïa kaba me la ri la da ïa u khun jong nga nga ai nguh ia me. Ynda nga la ïohsngew lut ïa ka khana te ngan peit kumno ban siew kylliang ïa me; mynta ïa kloi sha Athen. Hei, shato, wan rah kato ka khalti na ka bynta u khynnah. Ngi ïa pyntud hangne katba ka kmie jong u ka la tharai ba u la jah ne la ïap noh."

Ki kti basbun ki ïa kyntiew ïa u khynnah sha ka khalti bad mar mar ka kynhun ka ïaid pynstet sha ka nongbah Athen. U Syrion u ïaid dkoh na shadien jong ki katba uwei uba la isynei ïa ka jingthait jong u u ïarap kyrshan lem ïa u.

Hapoh kali u Kleander u ring samthiah ngai; um sngew ïa ka jingkynting pawang doi doi, um ïohi ia ki rum ki neng ba peit lyngngoh ïa u ne kiba kylli pyrthew bun rukom; jin katta! ba wat ïa ka jingthum jingdoh na i mei la jong ha la ïing ruh um poi ba iohsngew ne sngewthuh. Ki kti ba jem bani ki pynsum pynsleh ïa ka met ba la jrem, ki khem ki syrpud ïa ka ïong-ka-jngem ha ka met ka phad bad khadduh ki buh ïa u ha jynthiah la jong ban pynleit la ka khmat katba u mon.

U kyndit ban shem ïa ka Ïunis bad ka Khlaris ba ki ïa kli mlon ha trai jynthiah jong u. Ka tang ïohi ba u khyllie ka khmat ka Khlaris ka thap kti bad ka kmen ka kynthih.

"Ni, bah", ka noh mynsiem, "ngi tharai ba phin ym kyndit shuh na bathiah. Ngi don bun ki parom ban ïathuh ïa phi, ym dei Ïunis?"

"O, hooid keiñ", mynjur ka hynmen, "hynrei ngim dei ban ïathuh lada u Kleander u thait eh. Phi dang thait mo bah bah?"

"Thait ma nga?" rkhie u khynnah, u da shong pynbeit artad ha jynthiah ban pyni ba u la pynngad. "Hynrei, shuwa ba phin ïathuh, ong seh i pa bad i mei ki la bitar ne ba nga la leit? Bad ki shipai ki la khreh ne em ban ïaleh ïa ki Persia?"

Ka Khlaris ka rkhie ïapang.

"Shuh, ine! phi dang tyrma mo" ? ka kynshi, "ki nong Persia ki la wan bad ki la leit. La dei hynnin ba phi la wan phai, bad phi la thiah jin katta ba phi la kulmar lut ka khlieh. Ki shipai ki la poi shuwa ïa phi bad ki la ïatur beit beit sha Phalerum. Nangta, ha ka por mynstep la poi sa ki lieng, hynrei haba ki la ïohi ïa ki shipai, phi pyrkhat kumno ki la leh? Ki la shu phai tdong bad king ïamrem sha Persia." Ka rkhie biang bad ka Ïunis ka shu kohnguh shongkhia la ka khlieh.

"Kaba dei keiñ bah," ka mynjur. "Hynrei lada phim shym la da leit sha Marathon ki shipai jong ngi kin ym poi kylla satia bad yn ym don ba khanglad ïa ki ban pynjot ïa ngi."

U Kleander u noh mynsiem ïar.

"Nga dei ban kheiñ-ban khai ïa ka Ksaw-ka-Kpong," u kren kular. "Lehse nga lah ban buh bhet la ka jynsop kjat ha ka tempyl jong ka Athena. I mei in ym ong eiei jaij ba nga pynjah shiliang."

"Hei"! kyrngah ka Khlaris ïa u shñiuh ksiar jong ka, "Ym dei ka Athena ha kane ka khep. Phi khlem

sngew du, kumno u Pheidippides u la ïakynduh ïa u Pan hi ha surok Sparta?" Ka sur jong ka ka jem khyndiat katba ka kren maïan. "U blei Pan u la ïathuh ia u Pheidippides ba ki briew ka Athen ki kit ka lait ka let ha u, hynrei la katta ruh un ïarap ïa ki kumjuh hi. Te nga ïohsngew ïa i pa ba i kren ha i mei ba kin tei kyrpang ka tempyl ha u bad kan don ka phur ka siang man u snem ban burom ïa u. Phin da leh bha ban tyrwa ha u ïa ka sandal (jynsopkjat) jong phi."

"Ym pat kut katta", kem ktien shongshit ka Ïunis. "Ki shipai Sparta ki la wan. Hei, hei, phin ïa ong aïu ïa kata?"

"Ki Sparta" ! Kynjoh ktien kloi u Kleander, "phi tip skhem kumno ki lah ban wankloi katta?"

"Ki la dei ban ap ïa u nai khadsawsynïa, phi kynmaw" bteng ka Ïunis. "Toi u bnai u la pyllun ha ka miet ba phi la leit bad ki la ïamih dang step eh ha ka sngi babud. Ki la dei ban mareh baroh ka por, nga tharai, katba long ruh, ki la dang shu poi la kumba shikyntien arkyntien kwai ne... lashai kin ïaleit sha Marathon ban peit ïa ka kyrkit thma bad ban ai ka phur ka siang ha kiba la kyllon baroh."

"Ado, katno nga la kwah ban ïohi ia ki" kren angnud u Kleander. "Nga dei ban khie noh bad ban leit kloi kloi,"

"Yn ïanai kata ka jingbiej," ong ka sur katba kà Akharis ka plie ïa ka pyrda bad ka rung, ba la bud da u mraw ba rah shi pliang rnong ka syrwa ba suwa (tdem um khluit) lew lew. "Ḥadien armiet ar-ïa

tang ka ïaid ka kai-makai khlaw, sa ka met ka phad da ka jngem suda, ngan peit ba yn don ban ap ïa me. Ïunis, Khlaris, keiñ noh ka parom ka puriskam jong phi, bad khie ïamareh sha phyllaw. Me pat Kleander, pynlut kane ka syrwa bad nangta thiah khop tad haduh ban da wan i pa jong me."

Ynda la dep dih lut ïa ka syrwa u Kleander u sngew ba ka bang ban thiah biang; te sa kawei pat ka sngi ka la mih biang na mihngi shwa ba un plie la ki khmat.

"Ksanthias", u pyrta, bad u mraw u khongngoid shisyndon na lyndet pyrda.

"I mei shaei?" kylli u Kleander, "nga dei ban khie noh mynta. Bad ba lei i pa i khlem wan jngoh ïa nga? I la dom ne ïa nga?"

He, He, rkhie sammut u tymmen.

"U Kpa jong phi u la wan rung da ki phew sien," u ïathuh, "hynrei katta phi la leit ka khmat ngai-ngai ba phim sngew eiei ruh em. Nga tharai ba ka lei-puri-um ka la ring rngai ïa phi katta ka la ban ka thiah ïa phi; toi, kata katba hun mon ka blei keiñ.

Hynrei, ha sngap mo, jin katto u briew ba la wan la leit; u shipai u jernel, u luk u lak, baroh uba ïakwah suda ban ïohi ia u khlawait barit, haduh ba u kpa jong phi um lait por wat tang ban bam ja bam jhur ruh."

U sammut biang bad u rkhie haduh ba jngan sa ka jyrhoh hek-shi-hek bad u Kleander um lah ïoh parom shuh na u. Ka jingsawa pat ka la wanlam ïa ka Akharis sha kamra jong u.

"Balei kumta?" Ka kylli, "phi la kyndit thiah kata Kleander? To khie noh keiñ bad wan sha phyllaw. Sa tang katno por hi ngin lah ban peit ïa phi lada u kpa jong phi un leh ïa kaba u thmu. Ah, ki blei ki la wan rah sa da ka apot sngi khyllah ha kaba wanlam ïa ki shipai Sparta sha ka phalor jong ngi."

Tynghong u khmied u Kleander ha kine ki kyntien jong ka, bad u lyngngoh ban ïohi ïa ki khmat ka kmie ba khlaij khlaij da ki ummat.

Ka rta ba poh dang kat ka jong u ruh ka la lah ban bishar bad ban rai ban ym ngeit ruma-rutit ia ka um-myllungnud babuk-bak jong ki kynthei ne ki jingsngew kyndeh mynsiem ieid bajylliew jong ki, te u shu kum sngewphylla keiñ kaei kaba la ktah mynsiem ïa ka. Ka shu mih noh kloi khlem da kren bad u Kleander u kynthih kloi na jynthiah.

Shi dap ka um sngur kdiar kdiar ka don ha ka dabor bahieng ha tbian; ha kane u wieh phyrnop ban bta lut ïa ka samthiah bad ka jingbtai na ki khmat lajong. U Ksanthias u ïeng harud ban jiar umsngur ïa ki pariam (P: shynriah kti) bad ksangkti bad ban ai jaiññiad ïa u. Ka jymphong bad saipan thymmai la buh hajan; harud kine patde, u pin 'nonglieh de ba la kyllaiñ kum ka pansngiat sla jyrmi ba un pyndait jaiñ tawah na tyrpeng.

"Ani..ni Ksanthias," kmen u khynnah. "na shano une?"

"Ah, ha", "pynroh u tymmen, "na u Milsiades, te, naei heit! Ha peit katno ka kheiñ-kor la wanrah ka jingshlan pran jong phi,"

U Kleander u phuhmut phuhmat katba u dang pyndait ïa u pin nangta u mih sha bshem ha kaba ka Akharis ka shong ïabat la ka latai thirksai bad ki para jong u ki ïalehkai jar jar hajan jong ka. Ha kata ka por hi ka phalor ka plie bad sawa surbriew ba ïakren ïaïaid artad shapoh phyllaw ïing.

"Hooid, Eskhilus", ong u Arkhelaus, "ki briew ba khamsan ban ïa u kin da lalah kiew lang tylli ha ka nam. Nalor kane, ka por kan poi haba ngin donkam man la u shipai ba ngin lah ban khar. Lada phin rai ban phah sa ïa u Ameinias ruh, ngan da kmen arshah." Ki arngut ki rangbah ki ïarung sha bynshem (bshem) ryngkat bad ka ka maiñ bakhaiñ jong ki. Ka maiñ-ka-meiñ i khiathew jong ki ka um lhin haba ki iohi ïa ka kynhun barit ba la lang hapoh syrngiew u diengsohjew. Ka ïakylliang ktien, ka nguhlet shadiang shamon la dep, ki ïashong ha ki mula ba ki mraw ki la wan buh. Hir hir bakmen,. u Kleander u pyni ïa u pin tyrpeng hala u kpa.

"Phi i pa, u phah aïu u jeneral Milsiades ïa nga", u pyni, "ish, ym ikhaiñ pa?"

Ki arngut ki rangbah ki shu mar ïa peit bad akmen pynroh ïa u pin; nangta da kaba jyllud la u moh, u Arkhelaus u ring ïa i Kleander shajan lade.

"Kane ka juk ba ngi im te khun, ka dei kaba khim bad ba sngew shyngkhan," u la ong, "bad ym don ba kham sngewsarong ban ïa nga na ka bynta ka bhah ba phi la shim ha kane ka jingpyllait na ka jingpynjot ïa ka Athen. Phi la leh kum u trai shnong bashlur bad balah ban shaniah; bad ka Athen ka kit ram jingsngewnguh ïa phi,"

Ka Akharis ka kyrngah bad kem ktien jkap.

"Ka jingsngewnguh shisha keiñ! ka kam khlehbiej, ngan ong ban pynrung kum kane ka khyllew nohriat hapoh khlieh u khynnah ban klang kylleng ka ri marwei marwei ha kata ka rukom. U la lah ban shu shah pynïap ei wat la phi kheiñ kor katno katno ruh ïa ka jingleh khyllah jong u."

U Arkhelaus um saitlah eiei. Hynrei ynda ka la dep kren u bteng ïa kaba u mut ong.

"Phin ong kumno ban ïaleit sha Sparta, KLeander? " u kylli.

"Sha Sparta"! knieh ktien u Kleander, "ngan da kmen keiñ pa. Phi la ïathuh hi maphi, phi kynmaw? Ba ki nong Sparta ki long ki shipai kiba shlur duh ha pyrthei" te u phai wiak sha u Eskhilus u ba phuhsamrkhie da ka jingsngewthuh- "nga kwah ban long shipai ban ïada ïa ka Athen. Hynrei da kumno ngin lah leit sha Sparta?"

"Ryngkat u phud u pyrton Sparta ba wan poi hynnin don u paralok barim jong nga uba kyrteng u Theasides. Um don khun shynrang bad u mon ba phin ïaleit lang bad u ban sah shisnem arsnem bad u. Dei ka jingkwah jong nga ba phin ïoh ïa kata ka jingshahhikai, ka jingkilan jong ki nong Sparta kiba pynmih da ki shipai bashlur duh ha pyrthei. Hynrei kynmaw, khun, phin ym shem jinglaitlan ne jinglaitluid ha Sparta. Ka 'tien kaman, tienphira jong ki ka long: "Kilan", ki pynjanai ïa ka met ka phad bad ki klet ïa ka jabieng, ka jingmut bad ïa ka bor pyrkhat. Ka jingieid ri jong ki ka long ka bakhim,

tang ïa la ka jylla; ïa ki, ka jingim jong ka Sparta ka khamkor ban ïa ka jong ka Hellas. Lada nga phah ïa phi shata ka long tang ïa shipor, bad nga khmih lynti ba phin ym klet ïa kito ki jingpyrkhat jong ka jinglaitluid bad ka jinglong traishnong bashisha kiba nga la pyrshang pynsngewthuh ïa phi."

U Kleander u phai sha u Eskhilus da ki khmat baphyrnai. "Ko ma," u pynkynmaw, ngan ym klet ïa ki ktien jong phi: "tang thew la ka dohnud sha ka jinglaitluid bad kan ïalam ïa phi sha kaba phin lah ban shakri janai ïa ka jingmang jong ka', wat ha Sparta ruh ngan kynmaw kyndong ïa ki."

Mar kumta ka khmat jong u ka kylla sngewsih bad u phai sha u Arkhelaus.

"Ngan jin da kwah ban ym leit marwei phi pa," u wohdong. "U Demetrius um lah ban wan lang?"

"U Kpa jong u Demetrius u don kiwei pat ki jingmut na ka bynta la u khun," u pyni. "U long u bariewspah bad ha kawei ka sngi u Demetrius ruh un kylla riewspah ma u ruh."

"O hooid keiñ," kem ktien ka Akharis da ka sur sngewrem, "dang ha kato ka sngi khraw ka kmie jong u Demetrius ka la leit ha shwa jong nga sha ka tempyl, ka deng da ki larmorti, ki mohon mala bad kup da ka jaiñ-rusom-dhara bani haduh ba nga la sngewrem la ka hormot, nga sngewpoh la ka kyrdan. Balei phim thied bhah na ki par rupa ha ka jaka ban phah ïa u khun shynrang bamarwei jong ngi sha Sparta haba ym-laitlan≠, un bam jali jalait bad shah bom ha ban dą lwet ka met ka phad."

Ka kynslok noh tang ïa pyrkhat ïa kane, ka noh kynthet ïa ka latai bad ka rung jyndat shapoh ïing. Haba ka la leit noh u Arkhelaus u kren biang.

"U Eskhilus un phah ïa la u para, u Ameinias, ryngkat bad phi", u pyntip ia u Kleander. "Phin ïalok thepmynsiem bad long ki nong Athen basatar jia katba jia ruh. –unis, khie khun leit shim la ka duitara bad rwai ïa ngi ba ngin ïa klet noh ïa kane ka pisa ka lynga ïa shikyntien arkyntien kwai ei ei.

U Khrawpyrkat ka Athen

VI

HA SPARTA

Kilan ha Sparta.

Ki snem ba u Kleander u pynleit ha Sparta kim shym la long ki bym suk ynda la ïakheiñsap bniah. Toi, ym da ïañiew eh ïa ka bam ka dih basniew bad ka kilan basiaw-mawiang ruh, kaba kynthup khambun sien ïa ki jingsympat, ym na ka daw ka jingtamsneng, hynrei ban hikai ïa ki khynnah ban long ki basatar bad ki bym suitñiew ïa ka jingpang jingjhia. Ki khynnah ki ïashong ïasah lang ha ka iing baheh ba kum ka dara bad la don bun ki lad ki rukom ia ka kmen ka biria, ka ïajan ïadei paralok hapdeng kata ka kynhun babha bamiat bad bakmen. U Ameinias bad u Kleander baroh arngut, ki la pyni ïa la ka jingtbit jingbiang ha kaba shah hikai bad

nang ïa kito ki dril bajyrwit jyrwat ha ka jingpatied ka sur kaba la long ka bynta ka bakham bun ha ki jinghikai kilan jong ki; ki ïashim bynta shongshit ha baroh ki skit ïalehkai ha kiba ki khynnah Sparta ki bang eh. U Ameinias u ioh buskit ha ka kawang diskus (nar pleit pyllun), bad u Kleander u palatliam ha baroh ka mareh ka ryngkang. Baroh arngut ki la hikai ban jngi ha ka wah Eurotas ba bun khriang bad ba tuid lat lat na u lum Taijetus, ka kut bajrong, kaba kyrda ïa ka paham jong ka Sparta na ka liang Sepngi.

Kawei kaba ki duh: kata ka dei ka jingpynklit-pynkian ne pynnep jingmut ïa kaba ki la shait ïoh ha Athen. Lait na kaba ki dei ban khreh lyndet katto katne ki dkhot na u Homer bad u myllung na Sparta, U Tyrteus, ka la don khyndiat eh ka jingbniah ban pynnep ïa ka jingshemphang jong ki. Bun na ki paralok jong ki kim nang ban thoh ne ban pule bad ki ñiewbeiñ ïa ka nang-ka-stad kaba long tang ïa ki jemdaw bad ki mraw, ki ong.

Donbok ba u Theasides, u nongsumar jong ki, u pher na ki paid bhur Sparta. Ma u hi u la sah katto katne snem ha Athen bad u la lah ban ngam khyndiat sha ki par kordor jong ka jingnang jingstad ïa kaba ki nong Athen ki da thrang eh ban sam lyngba. Tawiar ïa lyngwiar jong u, u ju wer sngewbha ïa ki lok ba ïadon kata ka juh ka jingthrang bad hangta ki khynnah ki ïa ap rhing ïa ki rangbah ba ïatai ïa woh nia na ka poitri, ka philosophi, ka musik, ka astronomy, ki jaid saïan bapher bapher jong kata ka por bad shaphang ka jingim bad jingïap. Teng teng la plied ïa ki kot snieh bakordor bad ka kynhun

ka ïa pynsngew sha u trai u bakren bad kynnoh ïa ki kyntien jingstad. Hangta u Ameinias ba tyrha da ka jingsarong, un da ïohsngew ïa ka jingpatied ki phawar u hynmen la jong. Hangta ki khmat jong u Kleander kin da ring rngai sha ka jingkynud ka marynthing bad kynmaw ieid ïa ka sur rwai bathiang jong ka Ïunis, ka para jong u,

Ka ïing kaba pynsngewjuh ban shong ban sah, kata dei ka skum u Theasides, kawei ha kaba u Kleander bad u Ameinias ki la pynlong ka ïing la jong. Ka tnga u Theasides ka la ïap, bad u don tang ka khun kynthei kaba kyrteng ka Daphne, kaba mar ryta bad u Kleander. Ym don kaba kham pynlyngngoh ïa kine ki khynraw na Athen ban ïa kaba ïohi ïa ka jinglaitluid ki khyllud kane ka ïing thymmai jong ki. Ha jaka ban sah khop ha la ki ïing ki ïing haduh ban da leit ïingbriew kum ki kynthei nong Athen, kine ki khyllud nong Sparta ki klang laitlan haduh ban da ïashadlang, ïalehkai lang bad la ki para khynraw jong ki.

Jking ha ka met ka phad, riap-riap ha ka leh kam lehjam, ïa ki la kha dap da baroh ka lub-ka-ngab ba wan na ka mariang basawang; ka kmie ba dei kmie shisha ïa ka jaid ka kynja rah wait rah sum bad riew ïakop. Hapdeng jong ki ka Daphne, ha ka kyntien ki Krik, 'ka rah ïa ka tlai'; jarawaiñ ha ka jem met jem phad, sa ka khmat lymphoiñ bakhmuiñ bad shai da artyli ki khmat pylliaw. Ha pdeng jong ka bad u Kleander ka kyrsoi ka jingïaieid lok ka ban ïakhait tang bad ka jingthep mynsiem ia la ka para, ka Ïunis.

Ha kawei ka nohsngi, mynlyiur, la jan sawsnem hadien ka thma Marathon, u Ameinias bad u Kleander ki ïashong marshruh, marsyndah halor phlang, ha sharing ka thwei ha kaba ki dang dep ïasum. Kito ki saw snem ki la pynspud ïa u Kleander sha ka rta ba khadhynriew, jwaiñ ka rynieng bad mlan ki ksah, sa ka stet mat stet pung artat. Ka nohsngi ka suit rong ksiar ïa ka sniehdoh byrsaw, kaba tyrha na kaba jngi bad pynpaw khluit khluit ïa ki khnai dohksah ba par hapoh ka sniehdoh pajlih plin plin kum ka rusom. Ka rong ksiar ka phalang ruh ha u shñiuh bakdor jong u kum ban ïanujor bad ki rengmat, ki irmat ba da syrngiew ïa ki khmat bajngum jong u. Ki shu ïasngap shiphang, nangta u Klenader u kren katba u khie na bashong ban shim la ka jymphong.

"Phim sngewphrieh kum ma ngâ, Ameinias?" u kylli, "Nga sngew kumno-re-kumno kata ka mariang, ka jingthlien, sngewpisa sngewlynga, ka sngewngiew kaba shi rukom. Nga sngewskuiñ ban tip balei ka long kumta."

U Ameinias u kyrngah ïa duriap. U tam shisnem ïa u Kleander, u kham tngen ka sniehdoh, bad kham suki jai ka ktien ka thylliej bad ha ka kam lymda haba la phrieh ka saw-ka-sian.

"Nga i me mut aïu," u mynjur, " Kito ki syntan kiba la wan sha ka tyngkong thiah jong ngi ki la imat ban sma eiei. Ki la mih na skul bad mynta ki la ai kyrteng ha ka Kripteia. Ki la dei ban ïaleit sha ka kam ïada ka barieh. Balei heit ki dang ïakai kylleng ka nongbah? Nga iw ba pun jingkulmar eiei."

"Yn ïa ong kumno," u khñium u Kleander. "Nga sngewmat kito ki mraw ba ngi ïa kynduh hangne ha lynti ki kyrot (dukhi). Un ia khihwin mo une u mraw?"

Baroh ar ngut ki khynnah ki ia sngewngiew haba pyrkhat ïa kata. Shisien, ha ka por mynshuwa, uta u paid mraw ka Sparta u la kiat pyrshah la ki kynrad. Ki briew ki la shah pynïap ha la ki jynthiah, ka jingïaleh ka la shyrkhei, ka umsnam ka la jur shuwa ba ki nong Sparta kin lah ban tem ïa ka.

"Nga la pyrkhat barobor ba ka long ka bym lah ban shaniah," ong u Ameinias, "ïa kat une u mraw-u-dkhar ba long raïot, hynrei tang shikham u nong Sparta ban synshar ïa ki. Ka bym pynlyngngoh pleng ba u pyneh trait shitrait ban long u nongïapom bajanai."

"Kaba i long biej haba peit mangi, kynphuit u Kleander, kaba kum kane ka kam ka bym lah long ha Athen. Phi lah ban poi pyrkhat mo ba kum u Ksanthias, ne u Syrion–phi tip ba i pa i la thied ïa u na ka bynta jong nga haba u Milsiades u la ïap? Ne ka Akte bapli ban pyrshang ban pynïap lut ïa ngi ha ynthiah? U mraw um da kom palat ban ïa la u kynrad ha Athen, bad katta ruh u lah, ha kano kano ka por, ban siewspah ïala ka jinglaitluid."

"Baroh kumta hi, lait tang kito kiba ha ki par rupa," phai ktien u Ameinais, "la ong ba la ñiew ïa ki khampoh ban ïa ki mrad."

"Ki mat shato maki, i pa in ym don eiei ban leh bad ki", u rkhie u Kleander. "Dei kata lehse... To, ïa noh phi. Lajan sep ka sngi bad nga sngew thngan ja."

Hamar ïadep teh sopjat ki khynnah baroh arngut ki ïaïeng, bad, katba ki dang syngit la ki saipan, sur sur ka riew kum ka met rangbah ba plaid lynti napoh sañium na shadien jong ki. Ki sangeh khek. Ka nangjan nangjan haduh, khadduh khadwai, ka syrngiew briew ka wan mih sha jaka ba ki ïeng bad ka kyllon khlup ha kjat jong ki.

"Duhai, Hermes!" lyngngoh u Ameinias, " u briew uba kum uei une?"

U Kleander u rynsied sha khmat, u khyllie bad pynïeng ha ki khohsiew te ka jingshai byrnget ka shat ha khmat u briew.

"Syrion !" kren kyndit u Kleander. "Kumno me wan shane? Bad balei me mareh, i kumba her ïap her im?"

"Ani, kynrad blei, arti arjat ka nguh ka dem", u kren ïaring mynsiem he-shi-he, "mynta ba nga la shem ïa phi .... u kpa badon burom jong phi u dang shu poi mynta na Athen bad u phah ïa nga ban wad bad pyntip ïa phi ïa kata."

Hangne u sangeh khyndiat ban ring mynsiem, u da kyrtiang dien khlang khlang katba ki arngut ki ap ban sngew u ong aïu.

"Nga la ïaid na surok ban wad ïa phi," u bteng, "bad ha shakiar kane ka khlaw nga la poi ha kawei ka trep nongrep. Nga la sngew ba don ba ïakren te nga la rung ban tohkit shaphang jong phi, hynrei nga lah ban ïohi ïa ki rangbah ba ïashong lyngor hapdeng tbian. Ki dang ïa dem ngun sha khyndew, ki ïapeit ïa kaei-re-kaei te ym don ba ïohi ïa nga. Sa tang ba

ngan kren ha uwei, hynrei ban ang shyntur ruh ym pat ïoh haba kawei pat ka jynkhang ka plie. Lai ngut ki samla ba rah wait bad stieh ki ïatur roit roit sha ka kynhun ha pdeng ïing. Shi khyllipmat nga sngew ba là um lut ki-mat ki-pung khlem don bor ban khih. Nangta bluit nga mih bad her krad sha kane ka khlaw; tip ki ïabeh ïa nga ne kumno."

U Ameinias bad u Kleander ki shu ïapeit markhmat na sha u: "Kata u la ïakhihwin shisha," kren u Ameinias khadduh khadwai. "Ngin leh kumno" ?

"Ngi dei ban leit phai biang sha ka Nongbah," jubab sa u Kleander ha ka pynran rengmat. "Ïa, Ameinias, sei ka jamdor jong phi bad khrai ki dieng tangon baeh na une u diengblei. Ïa nga uwei bad ïa u Syrion uwei pat. Lada don ba pynsangeh ïa ngi ngin ong ba ngi dei ki nong Athen te kin pynlait ïa ngi ban leit. Lada ym lait te ngin ïa kdat la ka lynti."

Lai tylli ki diengduh bajwat la khrai bad pai. La katta u Syrion u ioh mynsiem biang na ka her rngiew jong u bad u pynbeit la ka jymphong. Baroh lai ki ïaphai sha ïing. Katta te la dum hynrei u bnai u sdang ban mih. Ki khynnah ba la mlien ban ïaid ki tip lut ïa ki kyllain, ki kyndong jong ka khlaw te khala khala ki poi sha surok bad ki ïapynbeit sha ïing.

Hadien kumba shipawa mer ka jingïaid ki ïohi ïa ka ïingtrep ba ïathuh u Syrion, bad ki ïohi ngut ngut-nget-nget ïa ka rngiew ba ïeng ha jynkhang.

Ka jingshai jong u bnai ka shu laitlor na khap dieng ka ba ïa ka sping waitlam kum na tyndong jingshai.

"Ïa Syrion, ïaid pyneh," la pasiaw u Kleander. bad baroh lai ngut khlem pyni dak ba artatien. Hamar ba kin ïaryngkat shruh bad ka trep u briew u kam shakhmat ka waitlam ha kti. "Sangeh," u hukum, "Phi kiei? Phi ïawad aiu?"

U Ameinias, jaij ba u kham heh u jubab: "ngi dei ki nong Athen kiba shong ha ïing u Theasides," u ong, "bad une u shakri jong ngi. Ngi la leit ïasum sha wah bad mynta ngin leit phai sha ïing. Balei phi sangeh ïa ngi, lok?

U briew u artatien, u kam shajan, u peit kliw kliw ïa ki ha ka jingdum.

"Oh, nga ithuh ïa phi," u rman, "To lok, da leh biang biang haba ïaid shapoh shnong, la don ka jingkiat bad jingkhihwin hangta hynne janmiet... ka jingïasiar u mraw-u dkhar ka la pute, ïa kitbok kit rwiang ki paralok shongskul barim jong phi, ka la laitlor ka jingsiar ki mraw, ngi la trei la ka kam trait trait. Kha-ma-kha kin ïong kum kitei ki met ïap hangtai." Ka jingrkhie kaba da khor; u kdew da ka wait sha ka trep, u kren pyneh rngiew ïa ki katba u kynran dien sha ka syrngiew ka miet shajan la ki para shipai.

U klongsnam u kyndeh tuk tuk katba ki nong Athen ki ïaïaid sha phrang. Khling-khling khlang khlang ki shat la ki khmat man la ka por. Ki ïeng hateng hateng ban sngap ïa ki jingsawa ka jingkhihwin. Ka jar jar hi pleng lait na ka kroit-

shi-kroit jong ki japieh ki jakoid na ka shrah ba marjan bad ki kit-tylli ba kynhu katba ka pasiang synrud na khlieh jong ki.

Katba ki nangjan nangjan sha ka nongbah ki ïohsngew ngit ngit ka sawa humhum; haba sdang ym lah bakla shuh. Khlem artatien dei ka kynhun paidbah; bad ki khynnah ki sngew phrieh sngewpar ka sniehdoh.

"Peit shane, Ameinias," pyni buit u Kleander, "keiñ! ngin ym ïaleit phai sha skul. I pa i don ha ïing u Theasides bad kata ka dei sharud nong ka nongbah. Ngin ïaleit shata pynban."

"Kata ka mut ba lashai mynstep sa u sohramdieng na ka met de saham u Ameinias.

"Kampher kata," jubab mynthi u Kleander, ngi la dei ban syat ïa ka la katta. Khadei, ynda don ka jingkhihwin te mano ban tip kan jia aïu lashai mynstep. Ïa noh."

Ki ieh ïa ka surok heh bad ki ïaid na ki lyntikhasi ba kyllaiñ na pdeng ki lyngkha kew bad ki brisoh olib. Ym don syrngiew nongrep kumba ki shait don haba dang katta por. Ka rudnong baroh kawei ka la tuid sha ka nongbah na kaba ka kawkaw-dawdaw ka sawa kyndiang ha ka jingjarjar jong ka mariang.

Pher na ka Athen, ka Sparta kam don kut ne kynroh namarkata ym don khyrdop ba la phira ban ïaid lyngba. Ki khynnah ki ïashim da ki lynti khim, lynti dymmiew haduh ban da poi sha phalor

ïing u Theasides. Jaij (naba) ba ka ïeng sharud nong ym pat khynra ïa ka da ki nongkhihwin, te ha ka jingtied jong u Kleander u mraw u peitsiar, da tieng, na khap phrah. Tang ïohi pat mano ba ïeng u leit plie kloi ïa ka jynkhang.

"Rung, rung, kynrad barit," u khot keh-keh, "kane te ka por basniew. Phi donbok ban poi sha ïing khlem leilei."

Ka ïing ka syriem ïa kito kiba ha Athen bad u mraw u ïalam lynti sha ka bshem. Ki sharak ki tbeh ha kyndup dahari kaba ker tawiar ïa ka bad i phylliah ding i meh or-or halor ka duwan hapdeng ka phyllaw. Ha ka kyndong, kham ha pajih, khrui ki ïashong ki mraw ryngkat. Ka jingïohi ïa kiba wan rung ka long kum ka jinghiar mynsiem kaba jyllud ïa ki kumba ka 'erpyrhut ka syrpud ïa ki lyngkha tyrjup kba. Kham hajan ka jynkhang u shong u Arkhelaus, ngun ha ka aram, u khia da ka pyrkhat, ha kjat jong u, ha ka mula, kyntiap shong ka Daphne.

Ha ka jingsawa jong ki kjat ki khyrngiat, ki kyndit bad ki ïaid shakhmat.

"Kleander, ko khun jong nga," khot u Arkhelaus, "Ah, ki blei kynrad nga nguh ïa phi; nga la tieng ba phi la ïap ha kane ka jingkulmar. Phi ruh Ameinias, kumjuh u Syrion de. Ah khuri-ei ki blei! nguh ka mynsiem jong nga ba phi la lait im."

La pynwit ïa u da ka Daphne kaba mareh bad khem ñiat ïa ki kti jong u Kleander.

"I pa", ka khñi, "Kleander, phi la ïohi ïa i pa jong nga? i la mih sha surok lạ kham bun kynta

hynrei i khlem pat wan phai haduh mynta." Ka pyllait ïa ki kti na u Kleander bad ka kyrjaw kyllaiñ pangnud ïa ki, ki khmat ba khlait khlait ki peit sha u Kleander. Da kaba pynshngaiñ ki pynshong ïa ka.

"Banlei, Daphne," pyntngen u Kleander, "hooid keiñ um lei lei. Ki nongkhihwin kim don atiar, bad ngi la ïa kynduh ïa uwei u briew uba la ïathuh ïa ngi ba ki la ngat ha ka riam-klep bad la tem ïa ka jingkhihwin jong ki. Nalor kata un ong kumno ban ïohi ïa phi ban ïam kumne. Un ong ba kam ïadei dur bad ka jinglong nong Sparta."

Ka shu pynbor ïalade ban wiat rymmuiñ bad ka shong hynrei ki shynriah kti ki khih woiñ-woiñ waiñ-waiñ, ka pyni katno ba ka kun bad ka thlien. Da kaba shong hajan jong ka u Arkhelaus u kylli ïa ki khynnah shaphang kaba ki la ïohi bad la ïohsngew. Ka maiñ jong u ka noh shongkhia, bad, haman la ki jingsawa, ki jingriew jingkieh ha surok u sngap dngong, u ap ïa kano-ma-kano ka dak ka jingwanphai jong u Theasides.

Moun-pa-moun, suki-pa-suki ka jingkynhum kynham ka lngaid. Ki sharak ki meh liap liap ba beh har-har ka lyerstep ban kyrsiew ïa ka sngi thymmai. Na shajngai jlang ïohsngew ïa u syiar bakynih, u syiang kdiar–kdiar, bad ka jingshai ngut ngut jong ka step ka par sha phyllaw ïing.

Kyndit kyndit wan ka jingsawa kyrdem bad jingpatied ha jingkhang. Thret ka khyrngiat bad khie ka ïing baroh kawei. La leit thie ïa kata ka hukum,. ki jingkam basuki ki sawa moun, suki jai, ha dahari basiang maw, bad ka kynhun ba synnei ka rung sha

phyllaw. Hapdeng, halor ka stieh, thiah u Theasides, ka khmut ka khmat blar blar kum ka jingïap. ki khmat ki khaprip. Tawiar ïaïeng shi kynhun ki shipai, u synran jong u hakhmat duh.

Ha ka kynslok bad ïam-syngot ka Daphne ka noh pyllup ïalade ha khohsiew ha syndah ka met bymkhih, ka piam bad ka kdup ïa shiliang ka kti hala shadem khak.

U Arkhelaus u dem shakhmat. "Ka la jia aïu?" u kylli, "U la ïap?"

"Um kynran dien ban rieh, phi ma," jubab sngewsih u shipai, "Nga la kyrpad ïa u ban ieh ïa ka jingïaleh ha ngi ki samla, hynrei um mon. U mynsaw jur. Ka jingkut ka la jan."

"Wanlam ka waiñ," u pan u Arkhelaus bad u pynsngem ïa ki rmiang shyntur jong uba la mynsaw bad u da pjiar khyndiat hapdeng ki bniat jong u. U Theasides u plie suki suki la ki khmat. Ki khmat ki shat nyngkong ha ka Daphne kaba dang dem hajan jong u. Da kaba leh jubor u rah la ka kti bad u sympaiñ ïa ki ngab jong ka. Nangta u khmied sha u Arkhelaus bad ki rmiang ki khih.

"Ka long baroh kaba nga don, ko lok," u pasiaw. "Kham kordor ïa nga ban ïa kiei kiei baroh. Ngam don mano mano ha uba nga lah ban pynkhamti ïa ka jingsumar bad jingri ïa ka. Phin pdiang ïa kane ka jingkyrpad jong nga? Phin ri, phin sumar ïa ka na ka bynta jong nga?"

Ki ummat ki jaw na u Arkhelaus katba u dem ban sngap ïa ki kyntien jingkyrpad synei.

"Kan long ka khun ïa nga bad ïa ka kmie ki khynnah," u khlei ka soskular. "Duhai bleil nga smai, ngan shimti da ka hok ïa kane ka mon khadduh u paralok baïeid jong nga."

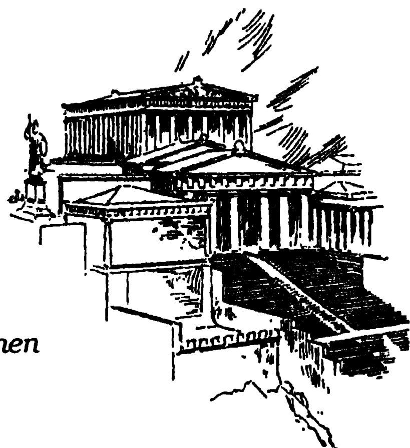
Ki rmiang ba la blad ki wiat muiñ da ka jinghun. Bad ha ki kyntien pasiaw ba kyrkhu khadduh ïa la ka 'yiem kaba dang kdup ieid ïa ki kti u kpa, u Theasides u tap la ki khmat bad u leit sha bym wan phai shuh.

Napdeng kita ki mraw ka ïaid ka nongsumar tymmen jong ka Daphne bad ka ïalam noh ïa ka ha ka jingtyllep ka jingsngewsih pait dohnud. Haba ka la leit u Arkhelaus u phai sha ki khynnah arngut.

"Nga la kwah wan ban ïalam ïa phi sha Athen, khynnah," u la kren "bad kane ka raikut noh artad. U Eskhilus bad ma nga, ngi sngew ba phi la lah ïoh la biang ïa ka jingkilan ha Sparta, te ngi sngew ba phin wan phai noh sha ïing. Ngin ap ban pyndep lut ïa ka niam-ka-rukom ïap ïa u paralok jong ngi nangta ngin ïalam ïa ka Daphne bad ngi sha Athen. Ïa mynta, ngin leit pynbeit bad ki lyngdoh shaphang ka jingtep ïa u Theasides bad ban pynïoh ïa ka dostabit tingkhun ïa kane ka khynnah."

VII

ATHEN BIANG

Ka Athen

"Ha kane ka kam u kpa jong phi te, ngan ong, kaba jynjar ban shu wanlam ka khynnah nongwei sha ïing khlem da phah ktien shuwa sha nga. 'Lor kata ruh, ym da ka khynnah nong Athen bashynroin shynriap. Oh, nga la ïohsngew shaphang kito ki simlaidieng ka Sparta, ki bakynshleiñ, ba phrak phrak, kiba ïalang ang-rang bad ki khynnah shynrang ha ka jaka ban sah tipbriew bad la ka kmie ha la ïing."

Ka Akharis ka noh bram ïa ka shithi u lok, ka lyngngeit ïalade halor ka shuki aram sa ka pynat shyntur shyndut. Ka don ha ka jaka ha kaba ka shait bang ban shong, ha trai u dieng sohjew, ha

phyllaw. Hajan jong ka ka Ïunis ka shong jyrthiaw ksai da ki shympriah kti baklit jong ka. Na ka kamra ba pajih ïohsngew ki sur ka shyngwiang naba ka Khlaris, ryngkat bad katto katne ngut ki paralok jong ka ki dang ïa praktis musik. Ha knup, tnum ïing ki paro ki kynu kur-shi-kur katba ki ïadem thadsngi ïalade. Ka Ïunis ka kren pynshngaiñ ïala ka kmie.

"Lada kam dei ka khynnah badonakor te mei, i pa in ym ïalam keiñ ïa ka sha ngi. Bad lada ka dang rit te khlempeŋ kan juh kloi ïa ki rukom jong ngi, hangno kan thiah?.

"Kata ruh sa kawei de," ud ka Akharis. "Ym don jaka shuh sa kawei pat ka jynthiah, te ngan hap ai ïa ka kamra u Kleander bad sa pynkhreh jaka ïa u shajan tyllu kba."

"Kin ïapoi lano mei?" thlia biang ka Ïunis.

"Ngam tip lano", ka jubab syam, "u kpa jong phi u pathai shithi da u briew te bad mynta u la leit bam ja."

Ka thap kti ban wan mih u mraw.

"Phah ïa uto u nongrah khubor na u kynrad jong phi ban wan sha nga." ka hukum.

Sa shiphang arphang uto u briew u wan hajir, u smaiñ da kyrtiangdien ïa la ka shyntur da ka prydet kti. Haba u jubab u da dem donakor.

"U kynrad u la phah ïa nga hà shuwa na Megara, phi ñia kynrad," u ïathuh, "ban ong ïa phi ba un poi shane shuwa ban sep ka sngi."

"Mynta ka sngi"? kyndit ka Akharis kumba ïuhtdong bseiñ, ka ïeng de joit na ba shong, "Biej, balei mem ïathuh shwa ïa nga ïa kata? Kumno, tang katta ka por ngan lah ban pynkhreh ban leit peit ïa ki? Khot ïa u Ksanthias bad u Strepon; phi, Ïunis, khie leit peit ïa u nongshet bad ïa pynkhreh jynbam, khie pynkloi, ym don por ban pynsyrwa."

Ha ka khih-ka-klang, bad khrum bad khram, kynrad bad shakri ki ïa pynkhreh lynga mynsiem na ka bynta ki nongwan phai lynti. Ki mraw ki ïatrei da ka mon sngewbha, naba, nalor ka jingtieng burom ïala ka kynrad, ki ïamon ïaïeid burom ïa la u kynrad rangbah. Ladon ruh ka jingsngew ïeid bashisha ïa u Kleander bad ka jingkmen ha ka jingwanphai shnong jong ki na ri nongwei. Ka khleh ruh ka jingsngewmushlia ka bym kai ban ïohi ïa ka khynnah na Sparta ka ban wan lang kumba pyn̄bna u nongrah khubor ïa ki.

Khala khala ïa ki jingthiah la pynbeit da ki jingsiang jyntap jaiñ bathymmai bad la buh haman ka kamra ki phiang bajrong ba dap da ka um sngur. Ha ïingshetja ka ding ka klang herher ha trai bun ki khiew, bad ka khmat jong ka nongshet ka tyrha laiñ laiñ katba ka dem halor ki byrsiew ne pynkyrkieh ïa ki nongïarap shet ha ki kam jong ki. Khadduh la dep lut baroh bad ka ïing-ka-sem ka shong sadhai ban ap ïa ki nongwan.

Ka bneng ka dangshai, hynrei ka phyllaw ka tngen da ki syrngiew haba ki kjat ba sawa ki pynbn̄a ba ki la poi. Ïa ka khyrdop phalor la plie da uba ap bad ka kynhun baroh ka rung shapoh. U Arkhelaus u lam khmat.

"Ki la poi, ki la poi", ïa pyrta ki khynnah kynthei, "La poi ïing, la poi ïing, khublei, khublei, "Ïarisa ïa kmen lang bad ki mraw de. U Arkhelaus u doh ïa ka kmie ki khun bad ïa ki khun de, nangta u phai bad pyni ïa ka khynnah nongwei kaba dang ïeng hadien jong u.

"Ko kmie," u ong, "kane ka Daphne, ka khynnah kaba nga la ong ïa phi, Pdiang ïa ka kum la ka jong ka khun namar jong nga bad namar jong ka de."

Ïa ka jaiñ batap khlieh ha ka ïaidlynti la kyllie na khlieh ka Daphne katba ka khmied sha ki khmat jong ka Akharis. Kaei-ma-kaei re, kum ka jingwiatmoiñ ha ki rmiangshyntur ne, ki khmat basngur ba peitlieb ka la ktah ïa ka jingsngew jong ka theikmie bad ka pynum pynjah ïa ka jingkynshing bad sngewnongwei ïa ka khynnah.

"Ka ktien kam lian, ko leid", ka piam bad doh ïa ka khynnah da kaba kmen, "Kane ka ïing jong phi katba phi dang sngewmon ban sah. Ko Ïunis, ko Khlaris, ïa pdiang ïa kane ka khynnah kum ka para la jong."

Ryngkhat hangta de, rung sa u Kleander bad ha ka jingkmen, jingawri ban pdiang ïa u la kum klet shiphang ïa ka Daphne. Baroh ka ïing ka ker sawdong ïa u, ki da roh ïa ka rynïeng kynjeng jong u, ka sniehdoh byrsaw rnong, ka khmat bhabriew ba la kyroh kyrnuid da u shñiuh bakdor, ka jymphong jaiñni ba jngum da ki snur bad ki rmiang basaw, bakhleh rong ksiar.

"Ha-ha, u samla baphuh lymphuiñ", ïaroh u tymmen Ksanthias ha ka kyrngoh khlieh dot dot, "u

samla lymphuiñ, nga la ong, Hooid hooid kumba nga la khmihlynti ba un long. Hei, katno phewsien, phewsien nga la mut dur ïa u kumne haba u la shong dngong ha ka jingkhrehkot jong u. Ah, nga sngewsarong, nga sngewkhlaiñ ia u."

"Ani wow, katno phi jrong te bah," rkhie ka Khlaris haba ka ïeng kynjing hajan jong u. "Nga kmen ba phi la wan phai sha ïing. Mynta phi dei ban pynpaw khmat ïalade ha ki sport ba ngan dup ïoh pynroh ïa phi ha ki paralok jong nga."

Ka Ïunis ruh ka rkhie lang. "I Khlaris i khmih lynti hir hir ba phin jop ïa ka jingpynher palki basawkulai te phi bah Kleander." ka batai. "Hynrei nga kwah ban tip bun kiei kiei shaphang ka Sparta bad ki jinghikai ba phi la ioh nangta."

Ha ka ïakren bad ïarkhie ka kynhun ka pra noh. Ki khynnah kynthei ki ïalam ia ka Daphne sha ka kamra jong ka. Ki mraw ki ïaleit sha la ki jong ki jaka bad kam katba u Arkhelaus bad u Kleander ki ïaphai sha ki ïingsum ban pynkhuid lut ïa ka pum pum bad ka jakhlia jong ka lynti.

Haba la sdang dum ka miet, ki lok ki jor ki ïasdang ban wan sha ka jingkhawai burom ïa kiba la wanphai. Ha ka kamra bajlan ki shrong ki shrup ki sdien hapdeng ki jingber ki syntiew hangne hangtai kiba pynriam ïa ka biar. Ki shuki ki mula da har har rukom ki syngkhien rusom ba la suh syntiew ki don sawdong ka tyngkong.

Sha man u briew ba wan poi ar ngut ki mraw ki leit: uwei u rah um ban thet uwei pat ki kpieng

syntiew ha ki kriah 'rimet ba ki nongwan kin jied ban deng halade. Ki sharak ki ba pher-pher halor ki ktang rnong.

Napdeng kiba la wan nyngkong la dei u Eskhilus bad u Ameinias. Utei u long mynta u nongphawar ba bna nam kylleng, hynrei ka maiñ-ka meiñ ka dang sah kaba pasiang kumjuh kum ka maiñ ba shynraiñ kaba la phalang sha ki khmat u Kleander na pdeng u paid-kar. Ka paw shynna ka jingsngewsarong bad jingsngewhun jong u ïa u Ameinias haman ka sien ba u peit sha u khynnah. La buh ïa ki shuki na ka bynta u Ameinias bad u Kleander na sha shruh kadiang jong u Arkhelaus, kumba dei ka dustur haba khawai burom ïa ki, bad ki ïa khublei kylliang da ka jingkmen.

"Kane ka kham bha ban ïa ka syrwa ïong jong ka kamra bam ha skul," rkhie biria u Kleander.

"Ynnai ïa ong kein," pynskhem sa u Ameinias. "Hangne te ngi lah ban ïakren katba mon bym don uto u kapten ka klas ban lynther ïa shijur ki nong Athen kopsop."

"Ah, peit hangne u Demetrius," kren kyndit u Kleander haba u khynraw bajrong u rung kham hadien shiphang. U kup ka jaiñ tawah ba ha khlieh, ka sahkti ksiar ha kti. U kren da ka sur bajem, hynrei mynleh khraw bad da peit ñiewpoh ïa ki arngut ki khynnah, "Te Kleander," u kren jyllud sur, "phi la wan phai biang mo? Nga sngewmat ba phi la spud bha ha ka jingim ki nong Sparta. Kumno phi lmun ban im ha ka jaboh jabaiñ jong ki bad ban dih ïa kata ka syrwa ïong jong ki man ki pud sngi?

Hana ki ong ba tang shisiang la biang na kata ka syrwa ban batai balei ba ki nong Sparta kim tieng ïa ka jingïap."

U rkhie ïakyan khyndiat, hynrei u Kleander pat u sngew ba la laiñ laiñ da ka jingingkhong, u da kynmaw patde ba u long trai ïing u shu am sia bad kren tip briew ïala u paralok shongskul.

"Nga i ba phi la ai kyrteng ha ka Epheboi," bynrap u Kleander katba u Demetrius u dang shong hajan u Ameinias. "Kata te imat ka jingim sadhai mo?"

"Ka bym kai keiñ," u jubab. "La kumno kumno, ka jingïaroh sha ki blei, ki leh ïa ngi kum ki riewdonburom, ym kum ki mraw ne ki khynnah skul rakai, kumba leh ki shipai Sparta. Ka bna ba wat ïa ki ophisar jong ki ruh la don ki nongapsiar naba ym lah shaniah ïa ki."

"Ka ktien jler kata," kynthah u Ameinias tiak.

U Demetrius u pynnoh lyngngeit bad u rkhie pashait. "Duhai Athena, ki la lah pynkahait ïa phi kum maki," u kren mynthi. "ym lap ba kloi ba u Arkhelaus u la leit pyllait ïa phi."

La pynwit ïa u da ka jingwan rung jong uwei pat u briew ïa uba ki mraw ki ïalam sha ka jaka burom, sha ka liang kamon jong u Arkhelaus. U briew uba jrong kneng, u shñiuh bad tmoh baïong ïa uba la pynkdor jalani, ki khmat ki bajngum phyrnai harum ki rengmat baïong. Katba u rung sha kamra u kaweh ïakhublei ïa une, u wiat sha utai, u nguh khlieh sha mon sha diang. Da kaba

peit shaiñ ïa ka jingpasiang, ka jingkhiathew ba shongkun, ka khmut ka khmat ba i long nongïalam, u Kleander u kynmaw liak ha rngai ïa ka madan ïew ba thang sngi, ïa u briew uba ïaid beit sha ka ïing dorbar, kawei ka ksangkti ka tawah ha tyrpeng u paralok ba ïamamla. Te une uta u Themistokles-- la kham noh ïaw khyndiat, la kham iskhem jingmut, la kham bun ki nongbud, nongshaniah.

Ki khynnah ki ïaïeng na bashong katba u Arkhelaus u leit tan ïa u, nangta la pynithuh ha u ïa u Kleander.

"To, ïa kitbok kitkupar," u phuh rymmuiñ u Themistokles ïa u. "U riewshlur ka Marathon u la wan phai sha ïing. Phi pyrkhat kumno, Kleander shaphang ki nong Sparta?"

"Ki shipai bashlur duh ha pyrthei, phi ma." jubab u Kleander shisyndon.

"Ka dei, bad sa kaei de?"

U Kleander u artatien, u thlun khyndiat haba ïohi ba don kiwei pat ki basngap. Nangta u khmied bad u ïohi ïa kata ka jingpeit ba kian jong ki khmat ba jngum.

"Tang kata phi ma, badonburom". U ong.

U Themistokles u rkhie ïamynjur. "Kumta jong ngi! phim shym la shah ba kin phot lmang ïa ki tipthuh-daiñnia jong phi. Maitang Kleander, da ksoh khat ïa kata. Haba u briew u duh la ka jabieng daiñnia u duh ïa ka bor ban ithuh ïa ka jingbha

bad jingsniew, ïa ka badei bad balait. U long tang ka tiar, ba paka hala ka jaid lehse, hynrei tang ka tiar suda shisha ïa ka ban shah pyndonkam, da kiwei, ha ki jingthmu babha ne basniew. Kane dei kata kaba kawei ïa kaba ki nong Sparta kim pat tip haduh mynta, hynrei ha kawei ka sngi kin sa shemphang."

U phai noh, u ïakren bad u Arkhelaus bad katba ki dang ïashong ki mraw ki wan rah da ki jynbam ki bakhluit. Ka dohsyiar tylli ba la sdieh kylla, ki lyndkur, ki dohkha sdieh ba na Pireus, ki jhur ba la khleh piat bad rynsun bad shet ha ka umphniang. Ha ki kriah 'rimet la pynshong ïa ki kpu kew basawdong kiba long pliang bad, nangta sa ki jaiñ niad na ka bynta ki shynriah kti.

Ka jingïakren, ka jingïakylliang ktien hapdeng ki nongshongbam ka khlem sangeh baroh ka por ba ïabam, bad ka jingriew ki khiew ki siang bad ki pliang ki dabor ka nang pynjam shuh shuh ïa ka. Haba la ïa kdang bad la dep la lum ïa ki saphret saphrong baroh na ka jaka bam, la buh pat ha khmat uwei pa uwei ïa ka miej rit ha kaba la don ki sohwaiñ tyrkhong, soh dumbur, soh olib bad ki sohot. U Themistokles u la long u nongpynïaid ïa ka jingkhawai te ha ka jingbthah jong u la khleh lang ïa ka waiñ pnah barben bad ka um ha ki kynja lwa ne ki tew bajrong ba la pynitynnad da ki dur ba la airong, nangta la theh bad phylliew ha ki mok na ka bynta baroh. Haba ka suit ka shor ha u Dionisius, u Apollo bad u Seus la lah ai ki nongbam khawai ki ïashong bam ha la ki jaka jaka bad ka bynta ba-ar jong ka jinglehkmen ka sdang.

Nyngkong, u Strepon, u sordar ka ïing, u la pynrung arngut ki khynnah mraw; u khynnah shynrang ba tyngkdon bad ka khynnah kynthei kaba shkaít ha ka rïam-ka-spaiñ da ki tapmoh phyrnai. Ka Uesli u sei bad u khynnah u put; hangta moun-pa-moun ki kjat ka theirit ki khih bad ki tyrsiang shapdeng madan ïing ki pynnoh ïadeisur da ka shad. Katba ka sur ka kynud bad ka padiah ka khyllud ka skit-ka-syuiñ har har ha ka jingjem met shane shatai, lymphoiñ, kum u 'tiew hala jyntang ka pied, ka plied la ki jaiñ na shakhmat, nakhlieh bad ïeh ba kin her thor thor shadien jong ka haba ka dang pynstet la ki kjat.

Ha ka peit lyngngoh tyndep u Kleander u ithuh ba dei ka Akle, ka khun u sordar ïing jong u, ka paralok ba shait ïalehkai bad u ha ka por jinglong khynnah. U phai bad mut ban ïathuh ïa u Ameinias ïa ka jingshem jong u haba ki khmat jong u ki shat liak sha u Syrion. U mraw u la dang ïeng shadien, u shaniah ha ka biar, ki kti ha shadem u kyllaiñ, ka shyllangmat ka ran, ki khmat ki peit shin ïa ka khyllud kaba pawang, bakyrngah hapdeng kamra. U Kleander u rkhie sammut marwei.

"Nga tharai ba u Syrion u ïapmat ïa ka Akte," u pasiaw ha u Ameinias, "Ka bhabriew te, keiñnoh seh, ban pynimon ïa uba khamshai, jar katta ruh u bha jinglong hi, bad nga sngewmat ba u kwah ban siew ïa la ka jinglaitluid."

Ka jingshad te la dep bad ki mraw ki ïapra noh. Ka bynta ba-ar ka sdang. La wan rah ïa ka duitara bad ai ïa ka ha u rangbah ka jingkhawai. Mynta ka

la dei ka por ba uwei-pa-uwei un pyni la ka jingtbit. U Themistokles u plie lynti da ka jingrwai jong u myllung Alkman. U rwai da ka sur bathiang bad ba khlaiñ.

Sur ki bathiang umngap, skit ki babang ban tyndep;
Khyllud to ïa ap: u myllung jong phi, ñiuh rupa la dep;
Oh, thapniang seh jong ka sim ba swait
Ïa nga, lor um mluh phum phum ba pharait;
Sim jyrngam klar klar ha sla um 'Nai-Lber
um kheiñ, um patiaw Ï'u kbeit uba her.

U sa buh tiak ïa ka duitara ha kti u lok bamarjan; bad kumta ka ïaid na kti sha kti bad na la ki jaka jaka ki pynpur da ki sur ha ki ryndang baïapher. U Eskhilus ruh u jied ka jingrwai ba thew ïa ka duriaw, ka phawar jong ka lieng:

Hana te, ki ong ba nga lung, ba dang rit
Ka um ba ngan prong, 'eriong te kan kit;
Toi, ka long hi baroh ki lama
Ha ka lyer bapyrkhung ka don ka jingma.
Jingkhlaiñ te ym dei, jingeh ruh ynnai,
Hynrei ka bok ka pynshlei, ka bneng kaba rai;
Ha u soi te ki briew, h'u boitha ruh ki mon,
Da ki blei pat ngan kiew, la ka lieng ruh kynton.

U Demetrius, ba u sngew ba la khie khynraw, la kot ka longrangbah, u ai da ka jingrwai samla, u ryndang jong u da ka sawa tangmuri.

Jngum kum ka duriaw
Ki khmat jong pha ïapmat ki thap,

Asklepias, pha pah, pha kbih
ïa uno ma ka duriaw kan lap.

Haba ka duitara ka la dep rwad sawdong ka kamra, ka tyngkong ka sa sdang biang ka jingiakren.

"Balei sha," kylli u Arkhelaus, "nga sngew lyngngoh ba bun na ngi ki la ïa jied da ki sur ba lam sha ka duriaw."

Ki khmat rong jngum jong u Themistokles ki phyrnai. "Ka dei namar ba ka duriaw ka long ka lynti sha ka burom na ka bynta ka Athen." U kdew, "Na ryngkew ka long kaba jem ban tam briew ban pynliem ïa ngi, hynrei lada ngin khlaiñ ha duriaw ngin sa im bad ngin kyrtoh pakai ïa ka jingioñbor."

U ïeng kynsan shyeng.

"Ko paid ka Athen," u pyrta ïakdew sha duriaw, "shatai ïa ngi ka ap ka lynti sha ka burom bad jingkhraw, ha kaba ki laikyrnah boitha ki lur lyngba ki suhdong jong ka duriaw bym pat ju jngi. Phi tharai ba ka Athen ka lah ban iaid ha ka lynti khlem jingma? Phi lah mo ban mut dur tang shiphang ruh ba ki syiem ka Persia ki la klet ia ka Athen? Bad haba kin wan biang - kaba khlempep kin leh-da baroh ka borbah jong ka hima sima ka Persia shityllup ha bud ryngkhi jong ka, kumno phin ïakynduh ïa ki?

Hato kan long biang tang shikham u riewshlur jong ka thad pyntha Marathon? Lane phin ïa king shapdeng duriaw ban ïaleh ïa ki bad pynher krad ïa

ki shwa ba ka kjat jong ka Persia kan ïuh raibi ïa ka khyndew bakyntang, ba laitluid jong ka Kris baieid jong ngi?

U ap shiphang, u peit sawdong ïa kata ka kynhun da kito ki khmat pyllaiñ kiba suh bad ngam pyntyndep ïa baroh.

"Pynsngew sha nga," u kyrpad "ba nga pynriew, pynsawa ka jingmaham bad ka jingiakop hangne ha kane ka khep ban long kiba la khreh na ka bynta ka sngi. Tei kham bun ki lieng. Pynmlien la ki khynraw ban king ïa ka durlaw, ban bat ïa u boitha, ban dung ïa soi, ban pyiar ki jaiñ-pdung (sails), ban khalaiwait halor ki tyngkong bashat kynting. Ieh ka Sparta kan shaniah ha la ki shipai, kan kyrmen aïu pyrshah ki lhien-liengïapom ka ban lynsher? Ka Athen ka dei ban pyni ïala ka lynti ha Kris shi tyllup bad nga khot ia uwei-pa-uwei hangne ban kyrshan ïa nga, ban bei la ki sbai, ban bther la ki kti batbit jong phi ha kane ka kambah, ban kyntiew ïa ka burom jong ka jinglaitluid ka Athen."

Hapdeng ka jingïarisa shaw shaw u Themistokles u shong, u sngap hun ïa ka kren ka kynthoh jong ki rangbah: kiba sngewkulmar kita, kiba sngew hun kita, ki babniah da kumne kumtai ruh kita hi. U hun ba u la pynkhih win ïa ki jingmut bad jingangnud jong ki baroh.

"Ïathuh seh, Themistokles," pan jubab uwei, "na shaei phin ïoh ïa ka tyngka, ka peisa ba phin donkam ban tei ïa kata ka lhien lieng jong phi?"

"Na ka khuin", u kloi jubab. "La don ka ngïapyrkhat ban ïabhah ïa ka khajna na ki par ıpa hapdeng ki parashnong. Nga kyrpad ïa ki ban :h ïa kata, ban ym peit ia ka jingmyntoi shimet, ynrei ban pynbiang ïa ka jinglaitim kaba hadien, a kaba long ki nong Athen kiba len ïalade."

Bad nangno phin ïoh ïa ki briew jong phi, Themistokles?" Ban sa uwei pat.

"Na kajuh ka jaka ki nong Athen hi, ki khynraw trai shnong jong ngi. Peit hangne katto katne ngut hapdeng jong ngi." Ki khmat baroh ki bud ia ka 'tikdew jong u sha u Ameinias bad u Kleander kiba pyni ïa ka jingshongshit ha ki kyntien jong u.

"Phi, ko khynnah, ko khynraw," kren pynshlur u Themistokles, "ngi peit sha phi ban tei ïa ka lhien liengïapom jong ngi. Phin kylla la ki jingmut ba phi la lah mang ban shakri ïa ka Athen na duriaw ha ka jaka jong ki kynroh bad ki kut jong ka?"

"Hooid keiñ ngi mon." mynjur shongshit u Kleander khlem pyni jingartatien eiei. U Ameinias u mynjur da kaba jai jai hynrei kaba skhem jingmut. Shaw sawa ka jingrisa bad jingthapkti ha ka kamra. Ha khap kane ka jingkhynwin u Demetrius u kren ha u Kleander:

"Shish phi, phin leh biej," u pasiaw ha shkor jong u Kleander, "phin ym kham khraw ban ïa u mraw ha kawei na kita ki lieng jemrngïew jong u Themistokles. Phi la dei ban ap ban ïaïeng lang hapdeng ki Ephiboi kum u riew donburom. Hynrei, kaei du? Yn ïa khmihlyntil Phi te u Sparta paka,

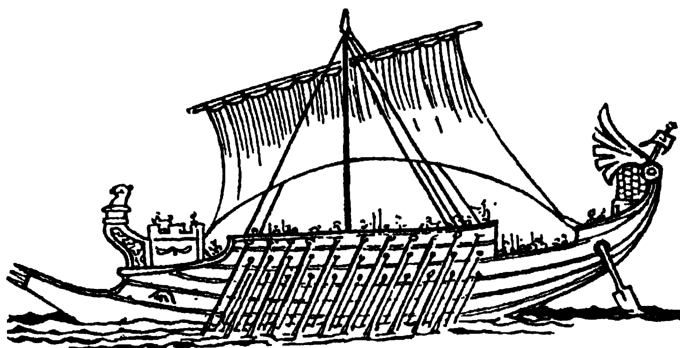
bakloi ban sngap bad pdiang ïa ka ktien u bahalor wat ha ka jong u kyndangkwah, kum u Themistokles."

U Kleander u la sngewmeng palat ban ïa sngap sa ïa ka jingkynphuit jong u.

Kata ka miet ka la leit kum ka jingphohsniew na ka bynta jong u, bad haba ki lok baroh ki la ïaleit, ki sharak la pynlip, u lap ïalade marwei hala ka kamra bad ngai ha ka jingïohthiah.

VIII

SHA DURIAW

Lai kyrnah boitha jong ki Kritk.

La dei ka step Pyrem, hynriew bnai hadien bad ka sngi ka la kiew sha ka suiñ bakhlem lyoh kdiar kdiar. Ki kjat sngi byrtem kmur kmur jong ka ki pynshai tyrha halor ka tempyl ka Athena ba dang thiah bad ki sa prong sor sor arsut na pdeng ki maw shynreh. Ki dak banyngkong ba don mynsiem hapoh ïing ki dei ki jingsaham jong ki mraw ba khie thiah bad ba sdang ïa ka khih-ka-khan jong kata ka sngi. Ha la kamra, ha ïing kaba harud surok Apollo, u Kleander u plie suki suki ïa la ki khmat bad u peit seh na khalki ïa ka kyndur bneng bajngum.

Khadduh ïawai ka la poi ha sngi ban ïamih noh, haba ma u bad u Ameinias kin ïa king jngai halor kawei ka lieng thymmai ba laikyrnah boitha, ka nongdar lynti bashlur jong ka lhien ka ban tymphru (pynpait lut) tymphret ïa ka bor ka Persia.

Katba u 'lap-praw jong ka Tlang u phyrnop ïa ka nongbah, bad ka 'er daitthah ka paswut na phang halor ka duriaw lieh thah, ngong shi ngong man ka sngi u Kleander bad u Ameinias ki shang ïa ki dara bad ki shlem bad ki bshem ha kiba, man ka sngi ki misteri ki trei khui-shi-khui ban shna ïa ki lieng. Ki tip bniah haei u lyphur, hangno u patiew, u pynïar, kaei ka shyllangmat, kum kano ka shynrong jong kata ka lieng bah ki ïeng. Ki ang tynghong katba ïohi ïa ka jingpruid bad jingthew ïa ki siang boitha baheh shwa ban pynshong ïa ki ha ka kyroh tala bad basop da ki pla snieh ban da na ka jingpharait ka um. Ki ïaleit phai sha la ïing da ki kti bad jymphong ba la bit rong haba la dang ai rong ïa ki "Sngab" jong ka lieng da ka rong saw synïiang.

Baroh la ïa khreh mynta. Hynriew tylli na ki laikyrnah kin king ïa ka duriaw ha kane ka sngi. Ka banyngkong eh dei ka *'Yiem-khyllud'*. Ha ka kin ïaleit u Ameinias bad u Kleander hapoh ka jingpynïaid bakyrpang jong u Krisias, u rangbah-ki-lai.

Yn dem lei hangne ban pynsyrwa ïa ka por haba don kat kata ka kam shong shit shakhmat? Mar ïakhot u Kleander rung u Ksanthias la ka dabor um bad ka tawlia batawah ha ksangkti; ha ryngkhi jong u patde bud u Syrion uba burieh ïa ka khie-

sammut kaba shirukom hapoh ka khmat ba la thang sngi jong u.

"Banlei Syrion?" Kylli u Kleander katba u wieh la ka khmat ha ka um pjah.

"Ym don eiei," u jubab jem jai." nga shu wan ban ïathuh ïa phi ba ngan leit bad phi mynta ka sngi kum u nongkhawa lieng ha ka jong phi."

U Kleander u sangeh khek ha ka ban shim ïa ka tawlia na u Ksanthias bad u shah, khlem suidñiew, ba ka um kan shu tuid na khmat sha ryndang.

"Hei! kaei! maphi!" u lyngngoh, "Phi la thaw kumno ïa kata? I pa i la tip ne em?"

"U kpa jong phi u la shah." pyntip u Syrion, "u la kmen ba ngan ïadon lang hajan jong phi ïoh jia kano re kano ka jingma; bad nga mon ruh ïala ka jinglaitluid."

U sangeh bad u Kleander u ïohi ba ka khmat ka kem sawlaiñ khyndiat. "Haba ngan wan phai te ngan sa lait", u pynkut, "bad u kpa jong phi u la kular ba ngan lah ban ïashongkha bad ka Akte nangta un ai jaka ïa ngi ha kawei na ki brisoh jong phi."

U Kleander u rkhie pahuh.

"Hai-re-hai, kata te kaba sngew danda," u rkhie. "Ha !, poi ka sngi ! U Syrion ban ïashong bad i Akte. Phim sngew ïamrem ban sengïing bad ban long nongrep haba phim lah ban kinglieng kylleng

sawdong ka pyrthei, ban ïashut bad ki nong Persia ne ki nonglute duriaw!"

"Ha phi te nga i kum uba kingkhlieh," rkhie sa u Syrion, "toi, kynrad khynraw, ka por jong phi ruh kan sa poi hi."

U phai bad kyllep noh sha lyndet bad u Kleander u pyndep noh ka riam ka beit ban mih sha phyllaw ïing. Ka bam ruh um sngew bang ba skuiñ, balynga than, u ïaid lunglung lengleng ha bshem bad pynsatia ïa baroh haduh ban da dei por ban leit.

Baroh kata ka step ki khmat jong ka Khlaris bad ka kmie te shlait shlait; ki ïabat ïa kdup ïa u Kleander da kaba sngewbynnud.

"Aa, ko 'yiem kynrad jong nga," ka khñi ka Akhlaris "ban ong ba na Sparta la lam noh ïa phi sha nga uba shait, u bakhlaiñ u ba miat lymphuiñ jong ka kmie ba pun bakha, hynrej patde ban duh noh ïa phi mynta sa shisien. Balei u kpa jong phi u sngap sa ïa kum uta u jiei biej, u Themistokles?"

Na shalor ki tyrpeng ka kmie kaba kdup bad doh ïa u ki khmat jong u Kleander ki ïakynduh ïa ki jong ka Daphne. Ki phyrnai, kim artatien, ki sngewthuh. U sngew ka jingkyrsoi jong ka jingsngewnguh bad ka jingïadei lok bad ki katba u pynlait ïalade na ki kti jong ka Khlaris kaba snoh rdin ïa u.

"Ma ka te kam biej," u pyrkhat bitar poh mynsiem. "Ka tip ba u shynrang briew u thrang ban shang, ban leit thwat ïa ka raieh raidani kaba dap

da ki jingma bad jingpran suh-ïap. Kam kwah ka piam ka doh." U kam shaba ka ïeng.

"To ho, Daphne maphi shato," u kren. "Phin sa sngew hi ba bna shaphang jong ngi wat la ngim long ki nong Sparta ruh."

Ka wiat moiñ sha u ha kita ki kyntien bad ka kem ïa ka kti jong u baroh ar ha ki jong ka.

"Nga da sngewroh hi ïa phi," ka ïathuh, "ngan nym ong ba u shipai Athen un ïa ryngkat bad u nong Sparta, hynrei ïa ka ban dei u maji ne ban king ïa ka duriaw kata te kawei pat keiñ ka kyntien. Maphi bad u Ameinias phin sa ïoh nam hadien habud, nga sngew pohsah ïa kata."

Ka pyndem syndet la ka khmat sngew kumba ka la kreñ palat ïa kaba ka la mut bad u Kleander u phai ban khublei ïa ka Ïunis kaba la dang ïeng jar jar hajan jynkhang. Ka khmat jong ka ka la kham thangïong ban ïa kaba ju long bad haba u la poi sha ka ka ring ïa u sha ka bad ka pasiaw kyrkieh ha ki shkor jong u.

"Da leh biang biang ïalade ko bah, u Ameinias ruh kumjuh. Ong ïa u ba ngan sa ap. Un sngewthuh hi".

Ngèng da ka jingsngewlyngngoh u Kleander u khyllie la ki khmat, hynrei ka doh ka dait ïa u bad bak ka jah noh. Ym long ong eiei ïa kata sa tang ba u Kleander un shu bud ïa la u kpa sha ka palki ba dang ap, sa bud sa u Syrion na shadien.

Imat ka shnóng baroh kawei ka la mih ban peit ïa ki lai-kyrñah-bòitha ki ban jngi ïa ki um ka duriaw

Ejean. Naduh dangstep phyrngap na man ki dong ki lad ki kynhun paidbah ki ïa pynbeit khmat sha ka surok bajlan kaba ïalam sha ka Pireus. Baroh kiba ïa angnud suda ban ïoh bynta ha ka lehniam lehrukom ka ban pynksaw ïa ka lhien thymmai. Ki khynraw barlewspah ki pynher la ki kulai ba shalak kiba pynkdat ïa ki kynhun jong u luk-u-lak bad jong ki mraw ba ïaidkjat sha baroh arliang ka surok. Ki khynnah rit te ki klang bloit-shane bloit-shatai na pdeng uta u bynriew. Ki palki jong ki heh ki hain, ki riew tymmen riew heh ki ïa tyllun khrung khrung-khreng khreng bad pynher lyphuh sha ka diang bad sha kamon. Ha Pireus bun phew ngut ki nongtong dohkha bad nongshna lieng ki ïatuid lang ban pynheh ïa ka kynhun kaba dang leit sha ka kad-um. Ki hynriew tylli ki lieng ki ap ha ryngkew bad ki khreh ban syntuid tang mar ïadep ka suit ka shor.

Ban peit ki ikhaiñ. Ki shruh dieng ba kynjeng, ki dienglama kyntneng, ka shanduwa ldeng ka sdien pyrdung ohshrong na sha tdong. Ki shyntur rnong ba kum ki sim, ki khmut bad ki khmuiñ ba suit ksiar ki phyrnai naba kyrshut, ki ngap basaw synïiang bad ki thliew saikun bamirmir ki bynrop lang ïa ka jingiphieng jong ki.

Na jynkieng rynsan ïa tuid ki nongkhawa, ki baduk batoi ryngkat katto katne ki nongwei bad ki mraw ki ban dup lah siewspah ïa la ka jinglaitluid. Ha lyngkdong u ïeng u rangbah jong ki laikyrnah ha la ka riam nar bad tupia shyrtong, ha khmat jong u don ka duwan bad shibitor ka waiñ kyrpang ban

suit ban shor ha u Poseidon bad ka Athena. Ha dien jong u ki ïeng ki maji bad ki shipai duriaw ha la ki kyrdan kyrdan halor lieng kiba ïapeit sha ryngkew. Hangta la kynton ka duwan bad ki lyngdoh ki dang khreh ban pyndep ïa ka jingkñia.

Ynda ïapoi hajan ka kynhun paidbah u Arkhelaus bad ki lok ki iehnoh ïa ki kali. Ma u bad u Kleander ki ïa ïaid sha ka jaka ba la buh kyrpang na ka bynta ki bakhamheh kham donburom katba u Syrion u ïaïaid lang ryngkat bad ki nongkhawa sha ki lieng. Ha ka jaka ba kyrpang ki ïeng u Eskhilus bad u Ameinias. U Themistokles u don hangta, u i kham sngewmeng bad kham samla.

"Ah, hakhmih, phi la ïawan." u khublei ïa u Arkhelaus, "Nga la sdang ban tieng ba phi la kylla ka jingmut. Ïa u khynnah te ngam don jingartatien. Un ym nguid la ka kyntien. Ym dei Kleander?"

U Kleander u saw ka khmat khyndiat bad u jubab shongshit. Nangta ma u bad u Ameinias ki ïa khublei ïa baroh bad ki leit sha la ki jaka ha ki lieng. U Themistokles u bud ïa ki da ki khmat.

"Phi ïohi ïa kito ki lieng, ko lok?" u da kdew ïa kawei pa kawei. "Ki thie ki dei ki kynroh dieng jong ka Athen. Na shadien jong kitai ki kut ngin sa ïakop ïa ka pyrthei,"

Ka sur jong u ka sawa hieng bad jak ïasngap u paidbah ba ker sawdong. U paidkar, u luk u lak, uba ïatuid sha ka madan barit ha kaba u ïeng ki sdang ban sngap haba u jam shaphrang bad rah la ka kti.

"Hei ho, pynsngew sha nga, ko khun ka Athen," u pyrta. "Ha kane ka sngi ngi sdang ban kiew ïa ki kyrdan jynkieng jong ka jinglong khraw. Ka Athen kan sa long kynrad ïa ka duriaw. Katba ngi dang ïa khmih ïa kine ki lieng ba ki lur ïa ki um ngi ïohi sha jngai jong ki ïa ki lhien ïapom, ki bym pat dep shtah ne tei, ki ban tynrong sha kylleng ka pyrthei ïa ka bok-ka-rwiang, ka nam ka kyrteng bad ka jinglaitluid jong ka Athen. Na ki um ryngkew jong ka Phenisia sha ki païa jong u Herkules ngin synshar don burom. Khuri-ei, ki blei! nga smai, nga soskular ba ngin kynjoh sha katta."

U sangeh kren bad shaw risa u paid bah sawa lut ka mariang shaduh shyngkup ba kynduh ka duriaw bad ka suiñ-bneng. Sa jar-jar biang, u sangot u jam shakhmat, u rah la ka bikur rupa bad u put da ka sur bakriang, basawa jam shajngai. Ki lyngdoh, batawiar ïa ka duwan ki rah la ki kti bad ki sdang kynnoh ïa ki phawar tim blei tim dken (tim blei kamut duwai kyrpad ha ka ktien Pnar), ki duwai tyrwa bad ki kynhun ha ryngkew bad halor lieng ki ïaduwai lang. Ha jingput ka ba-ar ki lyngdoh ki rah la ki khuri kyntang; ha ka juh ka por ki kapten jong man la ka lieng ruh ki rah la ki luta, hangta, barohlang ki ïasuit-ïashor ha ki blei: u Poseidon, u blei ka duriaw; ka Athena, ka 'lei khyrdop 'lei muluk jong ka nongbah bad sa ha u Zeus, u 'lei kynrad ïa baroh.

Kane la dep.

Ki nongkhawa jong ki laikyrnah boitha ki kynhoi ïa ka sur thma bad ha ka jingpadiah jong kata ka

sur shongshit ki lieng ki tuid kawei hadien kawei pat sha ki um. Kiba ïapeit na ryngkew ki ïohi ïa ki lai kyrdan ki boitha ba ki pied shajrong; nangta ha ka dak: brup ki ïathap ïa ka sla um kum kawei ka siang. Shait, pharait ka um kum ka rupa ba la kynting shajrong ka da phalang ha ka sngi bad brop ka jah syndon ha sla um. Thaij-shi-thaij bad brup-shi-brup ki nongkhawa ki tan bad thab ha ka jingpadiah u tyrnem dieng jong u rangbah-ki-lai uba shong ha lyngkdong jong ka lieng. Ki lieng ki kynran na ryngkew. Ka rwai thma ka lngaid ha ka jingsawang jong ka duriaw. Ki lieng ki phai bad ki kie ryngkat ryngkat sha ka dewlynnong bajngai jong ka duriaw Ejean.

Ka jingpeit ïa ka rong ka rup la dep te u paidbah u ïa pra ban leit sha la ki ïing ki ïing. Ha lynti u ïarkhie, u ïakren ïa kynthoh, u ïaroh ïa ki lieng, ïa ki kapten, ïa ki nongkhawa bad ïa ki shipai; ki ïa thew jingmut kin long kiba kum kino ki jingeh ba ki lieng kin ïakynduh. U Arkhelaus bad u Eskhilus ki ïaïaid ryngkat sha ki kali ba dang ap harud lynti. Baroh arngut ki shu ïa sngap, ki ïa puson ïa ka ban wan bad ki da mut dur kumno ki khynnah kin leh.

Ka kti u Arkhelaus ka la shu bat ïa ka kali haba u kum ïohi ïa ka syrngiew ba i kum ïa kaba ithuh bad u sangeh.

"Ksanthias," u khot, bad u mraw u phai kynsan kumba shah kynthah. "Phi leh aïu hangne?" u kylli. "Kaei kane?" u bteng haba ïohi ïa ka khynnah ba la tap da ka jaiñ ïalade ba ka ïeng hajan u mraw.

"Kynrad, nga la kwah tang ban ïohi ïa u kynrad barit ba u leit la ka lynti" kren nguhlet u Ksanthias, "bad ka Akte ka angnud eh ban ïohi khadduh ïa u Syrion."

U Arkhelaus u phai bad mut ban kiew sha ka kali haba sa kawei pat ka dur ka wan mih, u sangeh bad u kylli da ka sur ka ba dom. "Sa mano de bad me?" ka kham khor ka sur bad u Ksanthias u kren phrih tehteh u da mut ban batai, hynrei la shu pynkut ïa u da ka khynnah kaba jam shakhmat bad khyllie la ka jaiñ tapmoh.

"Daphne!" lyngngoh u Arkhelaus, "kamut aïu kane? Phim don ka shynraiñ briew ba phin wan khlem nongsynran shakhap kat une u paidbah kum ka khynnah mraw? Phi mut aïu da kumne khun?"

Ka Daphne ka peit markhmat ïa ka maiñ badom jong u, hynrei khlem ka matdong ba pyneh.

"Nga la kwah ban ïohi biang ïa u Kleander," ka kren hok jai, "ban peit ïa ka lieng jong u bad ban duwai lang ba un lait na ka tyrut ka smer ha ka jingshang pyrthei jong u. Ha Sparta ngi la shait ïaleit lang sha ki kam kyntang, bad ngam ïohi kano kano ruh ka jingsniew ha kata.

Ki khmat u Arkhelaus ki jem hin katba u peit ïa ka ba ka ïeng kyntiak bad da ki khmat ba sngur, batlem ka peit sah sha u.

"To, to, nga i, nga i hi," u mynjur, "putet u Kleander u dei ka syrwiah bakhadduh jong ka Sparta bad ka ïing jong phi. Ka dei hok keiñ un kor kham-ïatam ma u na ka bynta jong phi ban ïa kiwei pat

na ngi. La katta ruh Daphne, ka dustur, ka riti ki long kiei kiei kiba khlaiñ batan ka bor; bad mynta ba ka ïing jong phi ka dei ha Athen ka bha ba phin bud ïa ka rukom ki nong Athen. Phin ym lap u tnga na Athen lada phi nap ha kum kine ki kam thawnang."

Ki rong sawsyiang ki par ha ki ngab ka khynnah bad ïa shiphang ki khmat jong ka ki kham phyrnai klir ban ïa kaba ju shai.

"Ngam kwah lok da u Nong Athen," ka kren kyndeh mynsiem, "Kaba nga kwah ka long tang ban sah bad phi, ban ïalok bad ka Ïunis, ka Khlaris bad ban ïohi biang ïa u Kleander u wan phai uba shait u bakhiah."

"To, to," phuhmut u Arkhelaus, "kine ki jingkwah te ki basuk ban pynïoh ban pynhun. Ale, kiew sha kali bad nga sha ïing. Phi pat Ksanthias da peit bha ban ym jia eiei ïa ka Akte, lymkumta te u Syrion un ïohdong ban talaiñ ynda u wan phai."

U btin ïa ka Daphne sha ka kali. U nongñiah u sympat ïa ki kulai bad ki jah hapdeng ka lyphuh jong ka surok, ki da iehnoh ïa u Ksanthias bad ka Akte ban bud nadien.

Ha kane ka por ki lieng ki kie jai sha ka phang Mihngi. Ka 'er hor-hor- ka beh te ïa ki boitha la ring noh shapoh, ïa ki jaiñpdung la pynkiew bad ka um ba phaloh blob-blob ka synlud sak-sak ïa ki lyphur shruh jong ka lieng. Shapoh tyngkong ki nongkhawa ki shong aram, ki pynithuh uwei ïa uwei pat; ki ïanujor ïa ki jingsting jingkhia bad jingbit la ki jong

ki jong ki boitha. Ha tyngkong ki maji bad ki shipai ki ïapynbeit pynryntih ïa ki tiar ki tar; ki kynther ia ki kam sngewbha ba la pynlong shwa ban ïakhlad na ryngkew bad ki buh beit ia ki lieng ha ka rukom ba ïaidlynti. Shaneng, ha rynsan u Ameinias bad u Kleander ki ïashaniah lyndang hapoh ka shanduwa bad ïakren pynleit por.

"Hha," u noh mynsiem, "sngewshngaiñ ba ngi la leit," u kren da rkhie artad. "Kito ki jingkhublei pyndep rukom ki pynsalia ïa nga. Kyrmen ngin lap eiei kaba pynshit ïa ngi, ka jingïakahait bad ki nong Ejina ne kaei kaei pat? Phim kmen ba ngi la mih?"

"Ym da lah ong lut," jubab u Ameinias da kaba pyrkhat artad khyndiat. "Ka la sngewmuja ban sah ha Athen hadien ka Sparta: ban don u hynmen ba sngewkop kum u Eskhilus; nalor kata nga sngew hun mynsiem ban long kum uwei na ki bahaïing jong phi."

U sawkyrang khyndiat katba u nangkren, hynrei ki khmat jong u Kleander ki la shu peit seh ïa u nongpatied tyrnem te um shym la ïohi ïa kata.

"Kata phi pynkynmaw ïa nga," ong u Kleander, "Ka Ïunis ka la ai ktien ia nga ban ai ha phi. Kaei kaei kaba dei ban ap. Ka la ong ba phin sa sngewthuh hi".

"Ka ong shisha ba kan ap?" kylli angnud u Ameinias.

"Hooid," u Kleander u peit lyngrigoh ïa u. "Ka mut aïu?"

Ka khmat u Ameinias ka nangsaw shuhshuh, hynrei u jubab shlur. "Nga kwah ban ïashong kurim bad ka. Lada ka ong ba kan ap kata ka mut ka sngewthuh kumno nga sngew. Lehse ka ruh ka sngew kumjuh."

U Kleander u shong kumba shoh bieit." Hynrei, Ameinias," u woh nia. "Kane te kaba danda. Phi dang khadphra bad sa ka ïaking duriaw. Kumno phi lah ban pyrkhat sa ïa ka shongkurim?"

"Nga sngewthuh," u jubab "Hynrei ka lah ban long da ki ar-lai snem shwa ba ngin wan phai. Ha katta te ngan dap arphew eiei bad ka Ïunis khadphra ba ngin biang ka ryta ha kaba ngi lah ban leh katba ngi mon. Lada ngan ym shym la ïoh ïa kane ka kyntien na ka Ïunis te kata ngan tieng ba yn don uwei pat u ban kylli ïa ka shwa ba ngan wan phai. Mynta te nga tip bad ngam pyrwa shuh."

U Kleander u ïeng syam. "Khun ka, ngan da bishar te, phi bad u Syrion phi pynlong shijur ki lok ki ban ïakap bha," u thnum. "Ka ïaieid samla bad ka tympang ïapoikha! Nga dang tharai ba ngin ïalur ha kawei ka jingmut ban jop ïa ki nong Persia, ban leit rong ïa ka nam na ka bynta ka Athen bad ka burom ïa u Themistokles. To, to, lehse phin sa kylla la ki jingmut shwa ba ngin poi ïing biang."

Kane ka jingpyrkhat ka pynjai jai bad pynpasiang mynsiem ïa u, u ïaid sharum shaneng ha ka rkhie. "Ban wad ïa ki ehrang ka duriaw" sha ki phud um ka Ejina.

IX

LA LAP ÏA KA JINGSIAR TUH

Ban pyrkhat ha kawei ka liang te ki jingkyrmen jong u Kleander ki la shu sepei. Hadien ar snem jong ka jingklang sha ka jingma ki lieng jong ki ki leit phai sha ka kad ha Pireus. U Syrion bad u Ameinias te dang ïa-mrong-ka-ap, ki ïa ap khmih lynti ïa ka sngi shongkha. Kum ha ki sngi ba ki la mih ki dang lynga hi kumjuh bad poi biang sha Athen. U Kleander ruh um shym la sngewsih ban ïohi ïa ka jingtyrha jong ka nohsngi halor u lum Himetus babyrsaw. Ki tyngkrung tyngkreng jong ki kliar ka Akropolis bad jong ka tempyl na shalor kiba shaniah ha ka suin Sepsngi. Hadien baroh kito ki bnai jong ka shong khapngiah, ka ja ka jhur baryot, ba pempem, la sngewshngaiñ ban khmihlynti ïa ki shuki ba aram, ki palong bad ki syngkhien ba mum-mum, ka ja -ka- jhur ba la sdieh la kylla, bad la ka jong ka jynthiah hala ka jong ka kamra ba pyngngad ha la ïing.

La ha ka pyrkhat samla ki la shah pynsmiej pyndik da u Kleander ruh, pynban u Ameinias bad u Syrion ki la sakhi ïalade ba dei ki lok ba lah ban shaniah ha ki por bakhim, ki bym kai ha ka jingshalak, jingsian bad jingshlur. Haba ka 'er Kyllang

bad ka Langthari ki la paswut ha ki khlaw ba shaphang shatei, ki lympat bad kynting ïa ka um ka ïuksin ha ban da tyrho thub, haba ki boitha ki kdiah tbak-shi-tbak kum ki thning ha ka khie dew bad ki nongkhawa ki shu tare ha ka jingdum da ka jingkulmar thlim te la dei u Syrion uba la pyrta ki ktien pynshlur ki ba la pyneh rngiew ïa baroh ban ïaleh ban poi sha ka jinglait im.

Ka pamthwat ruh ka bym khyndiat: mynta pyrshah ka liengthma ki nong Ejina: Mynta pyrshah ki ehrang nong Mur sha shiliang ki païa jong u Herkules : shisien pyrshah ka sankyrnit boitha jong ki nong Phenisia. Ha baroh kine bad ha kiwei ruh u Ameinias u la ïeng marshruh mar-tyrpeng bad u Kleander ha kaba pyrshang bad ïamor ha ka jingshlur.

Da kine bad sa ki phew tylli ki parom kita ki khynraw ar ngut ki pynbyrngia ïa ka ïing ka sem baroh kawei katba ki ju ïashong man ka janmiet ha phyllaw ïing jong u Arkhelaus. Haba ka jingkilan hapoh jimnasium, jaka ïalehkai, ki dep u Eskhilus bad u Ameinias ki shait leit phai bam ja sha ïing jong u Kleander. La sngewthuh hi mynta ba u Ameinias bad ka ïunis kin sa ïashongkurim kloi. Khlem da shynraiñ ïa ki riti, ki ban da pynkiar ïa ki kynthei sha la ki jong ki puramit, ka ïing ka sem baroh kawei ka ïalum ha bshem ban sngap ïa ki khanatang jong ki nongshang pyrthei. Tengkhat u Themistokles u ïadon lang bad ki, u da sngewhieng, khlem da lehraiñ, ïa ka bok jong ka lhieñ jong u bad ka bynta ba ma u ruh u la don ha kaba tei ïa ka nam jong ka.

Khadduh khadwai ka sngi shong kurim ka la poi. Ka sngi baphyrnai ba khlem da kah lyoh wat khyndiat ruh. Dang step phyrngap ka ïing ka shit-ir da ka ïakren, ka ïarkhie pashait jong ki khynraw kyllud ba wan rah la ki jingaisngewbha na ka bynta ka Ïunis bad ban ïakmen lang ha ka jingleh burom. Ka phyllaw ka kup da ki tnad diengolib bad da ki kpieng syntiew. Ha ïing shetja da ki thup ki kpu ba lakhleh sia-sia ki ap na ka bynta ka dustur ka riti khawai. Hajan ka duwan-ïing u lyngdoh u la da buh ïa ka rsham na ka bynta ki jingkñia bad jingduwai.

Katba ka sngi ka nang kiew nang ïaid sha neng, ka miej ha kaba la buh ïa ki jingaisngewbha ka nang khia bad nangkiew ha ka jingjrong. Hangne ki khiew pleit ba la thaw itynnad, kine ki jaiñ, ki jymphong ba la thaiñ bad suhsyntiew da ki nongai hi; ki mawkordor, ki mohon mala, ki mynjli ki nanti, ki 'piengsohphie, ka duitara ba la tynsat bniat hati bad ka ïit-khmih rupa.

Janmiet ka ïing-ka-sem ka wan mih. Baroh ki phyrnai da ki jaiñ shongkurim. Ka Akharis ka ïalam ïa ka kynthei sha ka khet burom ha kawei ka liang jong ka phyllaw. Ka khmat jong ka Ïunis ka lieh blad hynrei ki pylliaw harum jong ki irmat ki Ïathuh ïa ka jingjai jai. U ribon ksiar u spaiñ ïa u shñiuh baïong jong ka; ka deng u konipad ksiar na ryndang bad u bajumnon ha ryndang kti. Nadien jong ka ïabud ki lok khyllud ha ki jaiñ lieh phir phir bad la lam phrang da ka Khlaris bad ka Daphne.

Ynda ki la lah ïashong ha la ki jaka jaka ka jynkhang ka plie bad u Eskhilus u ïalam ïa u shynrang bad bud ki kynhun khynraw baroh. Ha

syndah jong ki ïaid u Kleander, arliang mynsiem: ka jingkmen na ka bynta ka jingsuk u paralok lajong bad ka jingsngewsih ban ïakhlad noh na ka jingïajan pran (paralok) ba kat kata. Haba baroh ki la ïashong u Lyngdoh u pynsngewblei ïa ka jingïapoikha poiman jong ki arngut bad, halor ka duwan, u kñia ha ka 'lei-longpun 'leilongkha.

Dep kata ki mraw ki wan rah ki khuriwaiñ bad ki kpu iwbih, te hapdeng ka kmen ka sngewbha ki ïasuit kitbok kitrwiang ïa ki nongleit kurim. Shuwa ban kut ka jingkhawai ka jingdum ka miet ka tap ïa ka bneng. Ki paid ba la bam jingkhawai ki ïa ïeng, ki shim ïa ki dongmusa bad tnad olib na ki biar ki kynroh bad ki ïaid kynhun. Ka Ïunis, ba dap ki syntiew na tyrpeng, la synran ïa ka da une u paidbah bad ka poi sha ïing u tnga la jong hapdeng ka jingrwai jingkmen bad jingrisa ïaroh ïa ka 'leiLubri 'lei Longkmie.

Ka dongmusa khadduh ka sdang rit sdang snai liwliw lawlaw bad ka dang ai jaka ïa ka jingdum. Ka sur khadduh la lyngaid sha syrngiew haba u Kleander u sngew ka kti ba phrung na pohtit jong u bad ha kaba phai u ïohi ïa ka Daphne hajan jong u. Ha ka jingshai byrngut byrnget jong ki khlur namar ki khmat jong ka ki long kum ki lyhuh ngaw ha ka maiñ bablad jong ka bad shiphang u tharai ba ka pang.

"Kleander," ka pasiaw kyrkieh, "nga dei ban kren bad phi tang marwei. Dei kaei kaei ka bakyrkieh bad nga donkam ïa ka jingbthah jong phi. Hangno ngin lah ban ïakren khlem da don ba pynwit?"

U i kulmar shiphang katba dang pyrkhat kloi kumno ban kren. "Lashai dang step i pa in leit peit ïa

ka kper olib. Pan ban ïaleit lang bad u ryngkat ka 'men Khloe. Te katba u dang byrngia bad u mali phin hiar sorsor sha ka thwei thymmai kaba ha kyndong kper, hajan ka surok. Ngan ïashem ïa phi hangta."

Jar jar kumba ka la jan sha u kumta ruh ka Daphne ka ïaid lor shala ki kynhun khyllud kiba ïaleit sha la ki ïing ki ïing.

"Phi kwah ban leit bad nga sha kper olib?" kylli u Arkhelaus haba ka Daphne ka leit sha u mynstep. "Ka dei, ka dei, phi duh synei ïa ka jingim laitluid kaba ha Sprata. Kan long bakhlem dohnud ban knieh lut syndet ïa kata ka jingim basuk ba laitlan jong ka Sparta. To, phi lah ban wan, hynrei khot ïa ka 'men Khloe ruh mo ba phin dup ïoh ïa byrngia katba ngan leit sha ki kper bad u Damon."

"Shish, ka kwah ïaleit sa sha kper ruh," rkhie ka Khlaris, "phin dakham muja ban leit bad nga sha ka tempyl u Apollo. Nga kwah ban ïohi ia ka Bhet jong i kongdeng Ïunis halor ka duwan jong ka Artemis. Ish, sngew kwah la ka pali lem ban buh la ka Bhet lud ha ka."

"Toi, ka sngi jong phi ruh kan poi kloi," phai ktien ka Daphne. "Haba phin rah la ki kpieng syntiew ryngkat ka kynhun sha ka tempyl ka Athena, ki khynraw te, hei, kin pyrshang lieb lieb ban pejt ïa phi."

Ka Khlaris ka rkhie ïasaw kyrang de bad ka shu sngap noh. Ka Daphne ruh kam kren haduh ba ka jingkieh ha jynkhang ka pyntip ba ka kali khashor ka la khreh. La kyntiew kloi ïa ka bad ïa ka Khloe. U Arkhelaus u shong ha khmat bad ki ïaleit sha kper olib.

"To keiñ, Daphne," ong u Arkhelaus katba u dang pynhiar ïa ka na ka kali halor phyllaw mawria, "phin leh aïu haduh ba ngan da wan phai? Phin sah hangne ryngkat ka lok u mali?"

"Ynnai kata, pa," kynjoh ktien ka Daphne kloilan, "Kata te kam ïapher eiei na ka shong ïing. I 'men Khloe bad nga ngin ïa shang ïa ka kper ban leit peit ïa ka pukri thymmai. Ynda phi dep sa phah khot noh keiñ pa da kine ki khynnah."

U Arkhelaus u mynjur bad khlem da duh por, ma u bad u Damon ki ïaleit sha ki kper ba kham jngai. Ka Daphne bad ka Khloe ki mih sha phalor jong ka kynroh ba pynïakhlad ïa ka ïing mali na ka kper olib bad ki ïaid nalor phlang sha ka jaka ba tngen syrngiew.

Ha ka dong bakhadduh jong ka kper, ha kaba tang ka kynroh ka pynkhlad ïa ka na surok ba ïalam shaphang shatei jong ka Athen, u Arkhelaus u la shna kawei ka pukri. Ka plie sha surok na kawei ka liang bad sha ka kper na kawei pat ka liang. La ker kyndup ïa ka da ki païa maw marbyl balieh. La pynpur da u dieng waiñ na ki païa kumta, lait tang sa ka umpohliew ba pharait phyrnai ha ka sngi, ym lah ïohi eiei shapoh shyngkup dahara na kano kano ka liang. Hangne, halor ka ben maw-marbyl, ka Daphne ka ap märwei ïa u Kleander naba ïa ka Khleo la phah shong kham ha pajih halor ki phlang. Hadien shiphang sawa ki kjat kulai. Ki sangeh katba u nongshong u hiar bad teh ïa u kulai ha trai u dieng. Nangta da kaba plait lynti ïalade na khap ki dieng waiñ u Kleander u phlor shapoh.

"Hangne Daphne," u kren khublei. "ka kam kyrkieh aïu phi don?" Napoh ka jaiñpien ka Daphne ka sei ïa ka kot snieh ba la kad bad ka ai ha u Kleander.

"U Ksanthias bad ma nga ngi ïa lok bha, Kleander," ka kren shida, "bad dei na kata ka daw ba u la wan ai ïa kane ka kot sha nga ha ka jaka ban leit rah ïa ka sha i pa kumba la dei hok ban leh. Ka la long ha ka sngi shwa ba phin wan phai sha ïing ba u la lap ïa kane ba ka la sah tyngkhap hapdeng ki tnad 'lajyngksiang ha lyndet katai ka ïing mali ha kane ka kper. U la ïohi ba ka la kad te u la pyrshang ban wad ïa kawei pat ka lyngkhot, hynrei um lap, lehse la rong noh ka lyer sha jngai. Haba u la pule u la suba eiei te u la wan rah ïa ka sha nga, hynrei, baroh ar ngut, ngim sngewthuh ka tdong ka khlieh. Te kumta nga la tyngkai ban pyni ha phi namar don hangta ka kyrteng jong phi."

"Ka kyrteng jong nga? kren lyngngoh u Kleander, "ka dei ïa kaei?" u shim bad plied ïa ka kot ba la jot bad peit khongkhai ïa ka.

atus, jingkhublei na
phi ki khubor na ka
eh jong ka jingwan hiar
ki lok baskhem ki ïadon
yn kata ka por.
thon u ban ïarap ïa ngi ha ka
bniah ïa kane, mynta ki sngi bad
m don Kleander.
sylla. La phah nongrah ktien
hukum ha Smyrna.

Ka angum bad ka bitar laiñlaiñ ki ïabeh lyngwit lyngwit ha ka khlieh u Kleander katba u pule ïa ki kyntien ha kata ka kot jot.

"Ngam pei phang kamut aïu Daphne?" u krenkyan duhlad, "hynrei don ka kam dakait hangne khlem artatien. Haei phi ong ba u Ksanthias u la lap ïa ka?"

"Hapdeng ki 'lajyngksiang, ha lyndet kper ïing mali," ka jubab. "Ka lyer, imat, ka la tyngkhap ïa ka hapdeng ki sla sha bym lah ban ïohi da ka basuk."

U Kleander u pule biang bad u kyrngah ka khlieh. "Em ngam ïoh, ka umdum hi! Hynrei ka paw shai ba kam dei kaba bha satia. Nga dei ban leit rah beit sha u Themistokles. Lada don ka jingma ïa ka Ri, dei ma u uba dei ban tip."

Ka Daphne ka buh la ki kti halor ki jong u. "Lada ka long ka jingma, Kleander, nga tip phin pha la ka pran, la ka jingim, hynrei husiar bha la ka ïaid ka ïeng. Ka jingim jong phi ka long kaba kordor, wat shu bret pathar ïa ka."

Ha kata ka sur kren-kdiar kren ieid bad pynhusiar jong ka u Kleander u phai khongngoid sha ka. Lyngba ki sla sohwaiñ ki kjatsngi ki shat syrngiew thorew halor ka jymphong rong suiñbneng bad u shñiuh sawbyrtem jong ka. Ki ngab ki kham sawkyrang ban ïa kaba julong bad ki khmat byrsaw ki peit shongkhia ïa u. Na ka bynta u Kleander la i kumba la weng ïa ki sarew na pyllung khmat bad u ïohi, ha ka sien banyngkong, ïa ka jingbhabriew lymphuin jong ka.

"Ka kordor ka jingim jong nga na ka bynta jong phi, Daphne?" u kylli. U sngew tipbriew ïalade katba u kren, u sngewthuh ïa ka jingkyrsoi ba kyndeh kaba siet tok-tok ha ryndang jong u. Khlem phalang ne artatieñ, khlem da kjeh ne tyngin ka kren synlar: "Kham kordor ban ïa kano kano kawei pat ha pyrthei."

Kumba tur syndet ne bym poi pyrkhat, ka jingpeitmat ka plie rynghang ha u Kleander ba kane ka long ka khyllipmat ba janai duh jong ka jingïaieid lok jong u bad ka Daphne. Da katno ka jingmatlah bad ka jingbiej la tap ïa ki khmat bad jingsngew jong u ban ym sngewthuh ba u ieid ïa kane ka khynnah khunswet na Sparta bad ba ma ka ruh ka ka ieid ïa u. Mynta u sngewshngaiñ ïa ka jingïaineh jong ka, ka jingsngewlem bad jingsngewthuh; hynrei um shym imat ïa ka jingai bakhraw ba ka ap ban ai ïa u.

"Daphne," u kren khroh, "katno nga la bieij, la matlah ruh. Lyngnger-pa-lyngnger, baroh shikatta, nga la pyrkhat ïa phi kum ka paralok, la katta ruh, baroh kane ka por nga la ieid ïa phi naduh ka dohnud khlem da tip. Phi ruh, da shisha, phi ïeid ïa nga?"

"Hooid kein, nga ïeid ïa phi Kleander," ka kem ktien da rkhie artad. "Nga la ïeid ïa phi jin haduh ki por ba la leit ha Sparta. Phi tam ïa baroh ha pyrthei na ka bynta jong nga," ka shmuiñ artad, "Hynrei nga la tharai ba phin ym kyndit briew satia ban sngew ïa kata," ka bteng biang.

Da kaba bat skhak ïa ki kti jong ka u kren stet bad shit mynsiem.

"Oh, ka jingbiej jong nga, balei nga la dei ban ap haduh ban poi ka jingma ba byrngem ban tip ïa kane, Daphne? Nga dei ban leit sha u Themistokles. Ka kamram jong nga ïa ka Ri nyngkong. Hynrei, jia kat ban jia ruh ngan ïeid ïa phi barobor. Phi ngeit ïa kata, ha ong? Kloi katba ïoh lad ngan sa pan ka jingbit na i pa bad ngin ïashong kurim. Phin ap ïa nga ko ieid? Daphne? phin ap ne em?"

"Oh, hooid keiñ, Hato ngam shym la ap la laisnem mynta? Hynrei kynmaw: Wat la phin da pha la ka longrynieng ha kano-ma-kano ka jingma jong ka Ri ruh, ka jingim jong phi, ko Kleander ka long ka jong nga naduh mynta. Wat bret thurmur ïa ka, kynrad jong nga."

Ha kane ka jubanlak jong ka jingshaniah ieid bathymmai u Kleander u kdup ïa ka ha ki ksangkti, ki rmiang shyntur ha u shñiuh, ki khmat, ka shyntur jong ka. Shiphang u piam ïa ka, nangta u kynran kynsan. Shi synkhem kyrkieh ïa ki kti, shikyntien ïakhlad bad, syndet u jah kumba u la wan na shakhap ki tnad dieng sohwaiñ. Sa shi khyllipmat patde ka Daphne ka ïohsngew ïa ka jingpynher kulai jong u sha Athen. Ka brisoh olib ka kynjah jar jar.

X

BAN RWAT ÏA KI NONGSHETKYLLA

Ha ka ïingdorbar shikynhun ki rangbah ki ïa shong sawdong ka miej taladkam bad ïatainia. Ki maiñ jong baroh ki khiathew bad i klang ïa-awri, ïa kulmar jingmut bad, baroh ki ïapeit mrong shaneng ka miej haba shong u Themistokles. Sha kjat ka miej, mar pyrshah, u ïeng u Kleander, bad hapdeng jong ki, halor ka lyngknep baphyrnai ka don kata ka kot-jot-sang.

U Kleander u khlem ap slem ban leit rah ïa ka sha u Themistokles, ha ïing jong u bad hangta ki la ïaleh ban kyntip kynthoh lehnohei halor kata ka kyrwoh ba jyrwit. Buk bak la phah ïa ki mraw sha ki ïing jong man ki jeneral ban tulop ïa ki mardor.

"Ka bha ba ma phi ruh phin wan, Kleander," la kyntu u Themistokles. "Kin donkam jingtohkit na phi."

Te u Kleander u leit sha ïing ban phong ki jaiñ babha. Ka jymphong rusom ba phir phir kum ki bniat hati kaba don ka snur rong ksiar halor ka rong sawjngum kaba na Tyria bad u pynbeit sha ka ïingdorbar ryngkat kiwei de.

Katba u dang kiew ïa ki kyndon baïar na ka ïew u kynmaw kyndiang ïa kato ka sngi barang ka bneng, la mynshiphewsnem mynshuwa haba u Demetrius bad ma u ki la ïakhmih na shalyndet u païa ïa ki jeneral ba la ïawan sha ka ïingdorbar ban sngap ïa ka jingai kaiphod jong u Phedippides. La don bun ki jingkylla haduh kata ka por. Napdeng ki jeneral kiba u Demetrius u la lah ban ai kyrteng, u Kallimakus bad u Stesilaus ki la kyllon ha Marathon; u Milsiades, da ka tyrut-ka-smer, u Aristides patde la jyllakharit na Athen. Tang u Themistokles u dang ïeng. Kham satar bad khraw bor ban mynshuwa. Na kata ka rngai jong ki jingpyrkhat u Kleander u kyndit thret sha kaba mynta bad u ïohsngew ba kren u Themistokles.

"Baroh ngi ïa tip," u kren khia dathew, "ba u syiem ka Persia u khreh ban bthat ïa ka Kris. U la phah da ki Khrongdan sha man ki jylla jong ka Kris ban dawa baiwait bai sum da ka khyndew bad ka um. Tang ka Athen bad ka Sprata kim pat pdiang ïa kata; te ngi sngewthuh ba ngi long ki sohpdung jong ka jingingkhong jong u. Ngi pat ngin ïakria ïapai la ki wait la ki sum. Ha nga patde kane ka shithi jot ka thew ba don u nongshetkylla hapdeng jong ngi."

U shat la ki khmat baroh sawdong ban ïoh jingïamynjur. Ki jeneral ki pynnoh shongkhia la ki khlieh. Uwei u phai sha u Kleander. "Ka sakhi aïu phi don ïa ka jingkhuid dar jong u mraw ba la lap ïa kane ka kot?" u kylli.

"U Ksanthias u la don bad ngi naduh ba u dangrit eh," la jubab u Kleander u da sawkyrang

tiak. "Ngan bah ryndang ïa u kum ïa uwei na ka ïing-ka-sem jong ngi hi. Hynrei u Damon, u mali ha kper olib u dei uba dang shen uba na kawei ka dewlynnong: Ngi tip tang malu mala shaphang jong u."

"Teh musorkar ïa u hangta ïa kaba mynta ka por," la hukum u Themistokles. "Lada u don kti bad ki nongsylla te un long u simpah lymda un suba eiei."

"Ka thew aïu kane 'm don Kleander' ha ka shithi?" kylli u jeneral ba dang samla.

"Nga tharai, ko jeneral, ka thew sha ka bha bok jong nga kaba nga la sngewsiar ia ka jingiasylla ki nongshetkylla ha shwa ka thma Marathon. Nga la eh rngiew ban ïoh pyntip ïa u Milsiades ha ka por ba biang," jubab u Kleander.

Hai-pahai ka jingïatainia ka pur, hynrei khadduh ïawai, na kata ka jyrwit jyrwat jong ka nia-ka-dong la mih lai tylli ki jingrai. Nyngkong: hakhmat kane ka jingma na Persia dei ban phah kyrwoh sha man ki shnong ba sengshnong ki Krik ban pynbor ïa ki ban wan ïarap ïala ka ri trai. Ka ba-ar ban phah briew sha Delphi ban pan daw bad nia na ki nongkhan. Ka balai, ïa ki nongsyntiat dei ban phah sha Smyrna ban shem ïa ka jingheh jingïar ka jingpynkhreh jong u syiem Persia bad ban pyrshang ban iwsyrwet ïa u nongrahktien jong ki nongshetkylla uba dei khlem pep ban shim hukum na u hangta.

Ha kane u Kleander u khie joit.

"Ko rangbah," u kyrpad, "nga pan na phi ba ngan leit sha Smyrna. Ngan pha naphang ban ïoh kyndar ïa une u ingkhong shyllangmat uba nud ban kynrong biang la ka khlieh ha ka siar kylla."

Mrong u peit na kawei ka khmat ba i dom sha kawei pat bad u ïohi ïa ka jingïamynjur ba ka wan suki suki.

"Te ko rangbah," ka sur u Themistokles ka khaiñ, "ngin shah mo ïa une u khynraw dohïap ban leit? Ynnai ïabun ktien ba u sngewshonghok ïalade ban ïoh ïa u nongshet kylla uba la shah pynpulom la ka siar tuh da u, la shiphewsnem mynshwa."

Baroh ki ïa phuhsamut bad ki myntri, ki basan bad lyngskor ki ïanoh la ka mynjur ha une u nongshlan baangnud.

"Phi lah ban shim uwei u paralok bashanlah bad phi, Kleander, tang uwei", pynhusiar u Themistokles. "Ngim kwah ka kynhun ba bun ban saitlwet ne ang-ang shapoh shnong ïa ka puramit jong ngi. Leit sha ïing mynta bad pynkhreh ban mih kloi kat balah. U Maro, u rangbah-lieng, un ïoh hukum ban king mynta ka miet."

Ha ka sngewkmen u khublei ïa kita ki rangbah baroh bad u leit bran sha ïing ban pynkhreh ïalade. Tang ïamih na ïing dorbar ka jingshongshit ka thynda khyndiat. 'Ka ba eh ban batai ïa ka kane ka jingleit kaba khukkhak kumne', u pyrkhat marwei, 'U kpa te un sngewthuh hi. U tip ïa kata ka jingkynroi ba angnud ban ïada ïa ka jinglaitluid jong ka Athen

kaba pynrhem ïa uwei ban shakri ïa ka, kam pher la hangno bad da kumno. Ka Daphne ruh kan sngewthuh; hynrei ka ban kthang ban ong ïa ka ba ki dei ban ïakhlad haba ka la i dạng shiphang ba ki la ïa shem mynsiem iwei ïa iwei pat. Ka Akharis bad ka Khlaris keiñ ki ban kynroi bad kwah ban tip ïa ki dang ki duh jong ka Shaei, ka Balei bad ka Bakumno'. U Kleander u dait bniat bad u rai ban wad buit na la u kpa, ban ïarap ïa u ban leit jar jar. Un batai ma u ïa kiei kiei baroh ynda kham hadien habud.

Ka jingeh ka ba-ar ka long: uei u ban ïaleit bad u. U Ameinias un da bit khlempep; hynrei dang hynne u la ïalam ïa ka Ïunis na Athen ban lamdoh lamkah sha Eleusis. Ym don por ban leit khot ïa u, nalor kata, ka jingshem jingieid bathymmai la jong bad ka Daphne ka khang ïa u ban kniehlap ïa u Ameinias na ka Ïunis.

Kumno da u Syrion? U la siew la ka jinglait-luid hynrei um pat ïashong bad ka Akte. Mar ïa poi pyrkhat sha u, u Kleander u pynstet la ki jynkam bad jaij ba ksaw hi la ka daw tang katto katne jam u ïa kynduh ïa u Syrion uba dang leit wad ïa u. Da kaba tan ïa u na kti u Kleander u pynmih kloi ïa u na surok baboi briew sha ka shyngkup kynroh kaba ha rud. Da khyndiat ki ktien ba kyrkieh u ai jingmut ïa ka kam bad u kyrpad ïa u Syrion ban leit lang bad u.

"Nga tip ba phi kwah ban ïashong kurim noh bad ka Akte, Syrion." u kren nguhlet, "hynrei ngin ym jah siem. Kum ban ong ïa phi," hangne u saw

ka khmat mleiñ mleiñ, "nga ruh nga kwah ban iapoikha bad ka Daphne, hynrei ngin ap."

U Syrion u rkhie pashait, hynrei ka khmat te ka jong u paralok baieid katba u thab tok tok na tyrpeng jong u Kleander.

"Nga la da ong em, ba ka por jong phi ruh kan poi?" u shu kyan rkhie. "Mynta lehse phin sngewthuh balei ba ngam shym la leh shait kum maphi ha kaba leit king ïaklang pyrthei bad ban ïatalaiñ bad ki ehrang duriaw man ka teng."

Ka khmat jong u ka tngen biang haba u kynmaw ïa ka jingkyrpad jong u Kleander. Ynda la puson khyndiat u khmied bad peit ngang: "Ngan leit bad phi Kleander," u mynjur. "Ym don u briew ryngkat uba ngan shlan sha ka jingma, bad ym don uba ngan thrang ïa ka jinglaitim kum ka jong phi. Ka juban hok phi lah ban shaniah ha nga haduh bakut. Ka Akte kan ap ïa nga bad nga kyrmen ba u Arkhelaus un shah ïa u kpa jong ka ban leit sha ka kper ba ha Salamis kaba u la kular ïa ngi. U lah ban sumar ïa ka haduh ba ngan da wan phai."

"Ïa kata ngan peit ma nga, Syrion," u kular u Kleander. "Nga la shaniah skhem ha phi ba phin ïaïeng ryngkat bad nga. Ïa noh. Ngi dei ban pynkloi sha ïing lada ngi kwah ban kiew lieng mynta ka miet."

Katto katne taïew hadien ka lieng khaïi barit kaba la dap da ki soh dymbur, ka umphniang olib bad ka waiñ ka la rung shapdeng ki lieng lymbrum ha ka kad jong ka Smyrna. Hangne ki lieng ba dap

da u kew na ïuksin, ba la ñiah da ki 'riew syngkur na ki khlaw ba shatei ki ïapynhap lyngkor. Hangtai ki lieng kynda na ki phud ryngkew jong ka Tyre bad Sidon ba kit ki jaiñ rusom bad ki musli musla na sha Mihngi ki phriang la ki mar. Ki lieng baheh na Karthej bad Sirakus, na Ijip bad na Syria ki pawang duidui markhap mar-shruh ryngkat ki katto katne ki laikyrnah bad sankyrnah boitha ba hangne hangtai ki khmied kynjeng na shalor kiwei pat. Kane kaba dang wan poi ka tuid lhin sha la ki khwai hapdeng jong kaba na Karthej bad kaba na Ijip.

"Phi lah ban ia hiar bad leit shapoh shnong katba phi mon," la ong u trai lieng ha u Kleander. "Da plie la ki khmat bad ki shkor, bad wat leit ngat sha ka shrip lada phi lah ban kiar."

Kumta u Kleander bad u Syrion kiba ïarah mar mar uwei u dieng shan kum ka jingïada, ki leit ban swait shapoh ka nongbah. Ka jingshit ka kham lyhop, ka huri hura ka kham jur, ka jingsma iwtung ka bapher na jong ka Athen. Ka sngi ka thang tar tar bad ym don 'erduriaw pyngngad ban pynthanda ïa ka jingsyang jong ka. Ki surok bakhim napdeng ki kynroh bajrong ki khapngiah da ki briew ki bym ïaïaidkai paralok kum ha Athen, hynrei kiba ïaid pawang shane shatai ha ka suhmatdong bad ka peit shongshan ïa u baïaid baïeng.

Hapdeng une u paidbah ki don ki nongwei ba na shiliang ka pyrthei ba ha kata ka por. Kiba kham pawkhmat, ynnai da ïaong, dei ki nong Persia keiñ, ki kynrad ka ri kiba her pynstet ha ki phalki ba i khlaiñ. Ki jaiñ jong ki ki phalang da ki rong saw

rong ksiar, rong klew bad sawjngum na ka jingphyrnai ka sngi. Ki trai shnong, Ïonia, ki kham bun ban ia ki nong Persia, bad ki ïaid hala ka kam ka-duk khlem da leh heh lehtrai; imat kumba ka sangia jong ka kput umsnam kaba la tem ïa ka jingïakiat jong ki ka dang pynher rngiew ïa ki. Ki shu kynriah sha rud khlem da pynwit bad ai lynti ïa ki shipai Media kiba ïaid shen shen arsut ka surok, ïa ki shipai India balngan ne ki nonġ Etiopia balbing kiba ïaid lyngien bad peit mushlia sha ka diang bad ka mon. Hapdeng ïew ki nong Phenisia bakhaïi ki ïadaiñ dor daiñsap heng heng bad ki Krik ba na ka dewlynnong ne ki thadrong pynkwah ïa la ki khiew ki pliang hakhmat jong ki nongshong kulai na Masedonia ne na Thres.

"Syrion, ngam sngewtynnad te ïa kane," kren kynjing u Kleander ynda ki la ïaleit sharum shaneng katto katne por. "Imat ka dei kumba ngi la shait ïohsngew shaphang ka jingbun paid u shipai-u-swar jong u Kserses. Mynta ka sngi nga la ïohi ki briew ba na kylleng ka hima Persia, bad u rang rahwait rah sum suda ha kata."

"Kaba pyndum buit ïa nga," ong u Syrion, "ka long ba kumno ngin lap ïa u nongrah khubor bashetkylla hapdeng kat une u bynriew?"

U Kleander u mynjur. "Nga tharai ba ngi lah ban suba ba u dei u nong Krik," u ai jingmut. "Kane ka syrwet khyndiat. Ngan thong ba ka jaka kaba kham biang kan long ha ka jaka sah u Demarathus, u syiem ka Sparta. Phi tip ba la pynryngkangpar ïa u ha ka snem ba nga la leit sha Sparta. Ki ong ba u jur-bor shibun, uba lah ban pynngeit ïa u Kserses."

Ki ïaid sonter ïa kawei ka surok, nangta arsut sa kawei pat shwa ba u Syrion un kren biang.

"Nga ïoh buit kawei, Kleander," khadduh u kren. "Ngan ong ïa phi kaei kaba ngin leh. Phi leit phai sha la lieng, ne sah shajan jong ka bad ngan leit wad ïa ka ïing jong u Demarathus bad ïa syllok lang bad ki mraw jong u. Ka lah ban long ba ngan iw-syrwet eiei ka ban ïarap ïa ngi ha kane ka kam."

"H'm!" kyan u Kleander," kata te ka bym pynshngaiñ satia ïa nga. Ngan shu kyrshut la ki khongdong ne ki menkjat ha katai ka lieng lyngit katba phi talad ïa ka kam ban ïoh ïa baroh ka shitik. E-heh, ka bym lah long Syrion, ngan leit bad phi."

"Em, em, phin 'nai wan," u khang u Syrion, "tang mar ïapeit ruh uno uno u lah ban i ba phim ju long mraw, bad kata ka ban jakhom. Nga tip ïa ka ktien ka thylliej ki mraw, bad nga lah da kaba jem ban pyni ba ngam pat ïoh jinglaitluid. Namar kata ym donkam ba baroh arngut ngin ïa ïaid sha ka tyngam u sing."

Da ka khñi-ka-khñaiñ u Kleander u shah ïa kata. Te, ynda la kem ïongreiñ ki ïaphai sha ka lieng. Tang mih ka sngi patde lashai mynstep u Syrion u hiar sha ryngkew.

"Da husiar ho Syrion," maham u Kleander. "kynmaw phin kham myntoi u baim ïa ka Athen ban u baïap; sa ka Akte de ka ap ïa phi?"

Ki sngi kiba bud dei kiba jlan duh na kiba u Kleander u ju pynleit. Ba u tieng ban shur marwei

shapoh ka nongbah u shu shong ha tyngkong lieng bakhluit bad peit seh nalor sla um ne u shu shang lynga sharum shaneng jong ka rynsan kad-um. Ha kawei ka sngi u shlan jam tang sha ïew da kaba kyrmen ban lap ïa u Syrion, hynrei tang ka syrngiew ruh um ïohi lait tang ki shipai jud-shi-jud kiba ima ban peit, kiba ïaboi wui wui ïa ka surok kum mynshwa.

Ka kem byrngut ka lap syndet ïa u shwa ba un poi sha ka lieng, bad katba u dang pynstet na ka jur jong ka lynti bakhim u tharai ba u ïohsngew ki dienjat ba bud dien ïa u. Khak u bat la u dieng bad wiak u phai hynrei ym don bamih bad u sa poi noh sha ka lieng khlem da shah kynshu.

Haba la saw sngi la da lah leit u Kleander u sngew tngieng da ka jingpisa jinglynga bad u thaw dem khui ha ka leit wad hi ïa ka jaka sah jong u Demarathus, man-kat-baman shato! Hynrei khadduh patde ha ka step jong ka sngi ka ba san, katba u dang shong peit suwari ïa ka rynsan kad-um, ka syrngiew ba ithuh ka wan paw na kawei ka lynti bakhim bad ka khawoit ïa ka lieng rit ban shaw ïa u. U Kleander hi da lade u khawa ban leit tan ïa u bad u sa ap dngong ïa ka khana jong u.

"Ynnai ïalen, u Demarathus u jur-bor shisha!" U pynskhem u Syrion, "U sah ha ka ïingdulan baheh, ha kliar u lum, bad da ki phew ngut ki mraw ba her shane shatai. Ym don jingeh ba ngan ïakhleh bad ki. Nga la ïathuh ba nga dei u mraw phet tuh na Arkos. Ka la shim por shisngi ar sngi ban sud (sot, ban jied napdeng u babun) ban peitthuh ïa ki na kat

kata ka jingkhleh jaid, hynrei ha ka sngi ka balai te, ngur ngur-nger nger, nga la lah ban jied pynpher uei ba na uei. U don uwei u briew uba, ïa ka maiñ-kameiñ jong u nga la kum ithuh ngut ngut nget nget. Ngam poi pyrkhat haei nga la ïohi ïa u mynshwa, hynrei nga la suba ïa u naduh basdang, khamtam ba ngam tip ka kam aïu u leh ha ïing u Demarathus."

Ki poi ha ka lieng bad ynda la teh skhem ïa ka ki ïakiew noh sha tyngkong jong ka lieng khaïi. Ki lap ïa ka kyndon batngen, ha kaba ym don ba pynsalia ïa ki. Ki ïashong bad u Syrion u bteng.

"Hynnin mynsngi nga la leit sha sem kulai (phi tip katno nga sngewtynnad ïa ki kulai) bad katba nga dang don hapoh kawei na ki sem ar ngut ki briew ki la sangeh thik ha khmat jynkhang. Nangta nga la ïohsngew ïa uwei ba ong, "Ngan sa ïa kynduh ïa u ha ka pata kaba ha surok ki kamar, shi kynta hadien ka shiteng sngi. Ong ïa u ban wan rah ki hukum na Athen". Nga la khongngoid siar nalor ka sem bad, ak la ithaw hi, une u dakaid Kleon".

"Shum hangta, la ksaw!" kynkok u Kleander. "Ngin kynrup im-im peitpeit ïa une u runar bad, haleh, sa ki hukum jong u de."

"Ba ïa kata keiñ," mynjur u Syrion, "te nga la wan shaphi ba nga pyrkhat ba yn da ngat sa ha ka pyngkhoh te arngut ngin da kham eh rngiew. Phim sngew dei?"

Ki khmat u Kleander ki phyrnai, klir klir katba u kem trait ïa ka kti u Syrion; "Ïa ka burom jong ka Athen! Ïa Syrion" u kynshoit da kaba rkhie, "ryngkat sha ka jingïap."

XI

HA KHAP TYNGAM U SING

Ka shiteng sngi ka lap biang ïa u Kleander bad u Syrion ba ki hiar ryngkew bad ba ki ïaid suki da kdiar shapoh shnong.

"Ngim dei ban shah ba un ïohi ïa ngi ba ngi bud ïa u," maham u Kleander "ka bha ba ngin da swait shwa bad wad jaka na kaba ngin lah ban syntiat ïa u khlem da shah ïohi ïalade."

Ki ïa rwad ïa ka surok ki kamar bad da ka jingkmen ki shem ka lynti khim ba lam sharud jong ka tang katto katne spah pruh na ka jynkhang jong ka pata, bad ka mih sha kawei pat ka liang jong ka surok. Da kaba rieh hangne ki lah ban ïohi ïa uno uno u ba rung bad mih na ka pata.

Ha kata ka kynta ba ka sngi ka thang lieh tar tar, ki surok ki jan kynjah jak. U Kleander bad u Syrion ki ap ha la ka ktem khlem don ba ïohi ïa ki. Khyndiat por hadien u shipai Media baheh mthen u mih na pata bad pawang sheng sheng u da pyneh la ki ksah khohwah bathang ka sngi. Shi kyllipmat u artatien, nangta u padai synrud biang sha ka phang jong ka lynti khim. Shisien arsien u sangeh, u sohkdiah bad u kyrshan pyneh ïalade ha kynroh, Hadien kata u pynstet bad jah noh sha kawei pat ka surok.

"Ka waiñ ka ibha hangtai," rkhie sammut u Kleander. "To ngin kyrmen ba u paralok jong phi ruh un mad ïa ka. Kata kan pynjem ïa ka kam jong ngi."

U Syrion u kem ñiat ïa ka kti jong u khlem kren bad da kaba bud ïa ki khmat jong u, u Kleander u ïohi ïa u briew ba dang kiew artet ka surok na kawei pat ka liang. U lyngkot lpan, u shñiuh baïong bad rben bad ki rengngab sañiop. U phong ka sopti saispur bad u rah u diengduh bakhia. Ka jingpyrkhat ba nyngkong jong u Kleander ka long ba u dei u nongleit pata ba isih; nadien kata u sngew shngaiñ ba u briew u don tang marwei. Khlem da artatien lymne peit shadiang shamon uta u briew u hiar ïa ki ar ne lai kyndon ba ïalam sha ka pata bad u jah noh shapoh.

"Ai por shiphang ba un da bang," pasiaw u Kleander. Haba la ap khyndiat u ong. "Ïa mynta," bad u ïalam lyngba ka surok. Ka jynkhang jong ka pata ka khyrdep, hynrei ka plie khlem jingeh bad ki ïarung shapoh, ïa shi khyllipmat ka jingdum tiwtiw, hadien ka jingphalang ka sngi ha surok, ka pynmatlah krip krip ïa ki bad kim sngewthuh hangno ki don. Katba ki khmat ki sdang mlien ïa ka jingdum ki peit angnud share, hynrei ka kamra ka thylli. Kyndit kyndit ka jynkhang kaba na sha kyndong ka plie wak bad paw u doh jong ki. U Kleander u rynsiet thrait sha u, hynrei kat hamar ba mut leh kumta, Lewlit, pyrta u Syrion. Hynrei la dier eh uta u briew u khun wak sharud bad pynpaw ïa ki jynda shadem da ka nar, bad ki shipai Median baphong tupia snieh ki dem roit roit sha u Kleander ba la ïalam da uba leh myndei khawiang.

"Syrion, Syrion, sha nga kloi," u pyrta u Kleander katba u sngew ïalade ba u shah ban da ka jingkhia kaba la kynrup ïa u. Hynrei u Syrion um ïoh por ban ïarap haba ki jynkhang ba napoh bad nabar ki plie rynghang bad shi kynhun ki briew ki thynñiom ïa u Syrion na shadien. Lehnohei ba pakhop jubor justi ki arngut ki nong Athen da ka kawut ka talaiñ bad diang bad mon. Da ki khadar kim lah dap ia ki ar ngut te ka jingïakhun ka kut kloi. Phler ka sniehdoh bad tuid ka snam ki shah talon, ki shah khum shah teh da ki tyllai snieh bad shah lynshop ha ka ben ba ha syndah kynroh.

Ka jynkhang pohïing ka plie biang bad uta u riewïong batreinong u rung biang. U shu kyrngah khlieh sha ki shipai bad ki kynriah shadien ki da ïapeit thap ïa ki koidi. U Kleon, kumba khot kyrteng u Syrion ïa u u kam sha khmat bad u peit klew lew-lew ïa ki. "Nongsyntiat!" u bynthiew: "Ki nongsyntiat na Athen! Oh, tharai ba men sian me ong ban par sha ïing u Demarathus ban iw ïa ki buit ki stad u syiem rangbah. Biej! Nga la ithuh ïa me naduh ba me ïuh kjat ha ïing."

U rkhie pashait bad khamakha u kawut tngang ïa u Syrion na ka khmat.

"Biej, pyllut," u nang kynshi kynnet, "me tharai ba me lah ïaliem da i buitrit jong me pyrshah ïa nga? Katno nga sngew biria ban ïohi ba me peit tuh pyllaw na sem kulai ban tharai nongsiar bastad ïalade. Nga la tip ba ngan wan khar beit ïa me na shane kumba khar khnam na ka ryntieh."

U phai wak sha u Kleander, da kaba buh la ka kti ha tmoh jong u khynraw, u kyndiet ngek ïa ka khlieh jong u. Kawei na ki khmat jong u Kleander ka la sdang jngem snam bad la pjiar snam khyndiat na sha kyndong shyntur jong u.

"U Kleander, u khun jong u Arkhelaus," u rkhie, "kane te ka jingrah rong ka ban biang da kiba ïa ithuh ithaw. Ade, ki la pynkhie rangbah ïa me mo, ha Sparta?"

U pynjan ka khmat ha ka jong u Kleander bad u kren jkap jkap. "Ki Sparta ki kyrbeh ban ïohi ïa ka sangsot ba tyngkai ki Persia na ka bynta ki nongsyntiat."

U phai sha ki shipai bad u hukum buk bak ha ka ktien Persia. Shisyndon ki patom bad pynïeng ïa ki koidi ba la thangïong bad sa pakhud ïa ki lyngba ki surok bathang ka sngi sha ïing kut. Hangta la pyllait ïa ki saikhum jong ki bad la khynñiat ïa ki shapoh hajot bad la khang kdam ïa ka jynkhang nadien jong ki.

Baroh shilynter ym don ba kieh uwei ruh hynrei mynta u ud u Syrion.

"Ki blei ki la kyntait ïa ngi Kleander," u noh mynsiem; "hynrei ka pop ka jong nga keiñ, ka jingbakla ka jong nga kaba la pynngat ïa ka jingim jong phi ha ka jingma, la katta ruh, phi tip hi ba nga kloi ban aiti la ka jong ban pyllait ïa phi."

U Kleander u rkhie jubor.

"Wat duh jingkyrmen Syrion," u pyntngen, ngim pat ïap satia, bad mano batip, ka Athena lehse, ka dang sumar ïa ngi na shajrong. Ngan ym klet ïa ki ktien jong u Eskhilus uba la ong ha nga haba nga la ïakynduh nyngkong ïa u: "Tang thew la ka dohnud sha ka jinglaitluid bad kan lam ïa phi sha kaba phin lah ban shakri janai ïa ka jingmang jong ka. Nga ngeit skhem ba ha kano ma ka rukom ngan dang lah ban shakri ïa ka jinglaitluid jong ka Athen."

"Uto u Kleon pat, phi tharai kumno?" Kylli u Syrion. "Phi ithuh ïa u?"

"Em, hynrei ka khmat te i kumba nga ju ïohi. I kumba u tip shibun shaphang jong ngi kaba aidak malu mala ba u dei na Athen. Ha leh, ïoh dei pynban u briew ba ngi ïa wad. Ba ngin da lah kynmaw haei ngi la ïohi ïa u ha Athen kan da long ka syrwet ïa ki nongshet kylla hangta."

Hai-pa-hai ïaid ki kynta. La don ka jingorpait ka barit na shaneng ka kynroh jong ka hajot bad na ine ki lah ban thew ïa ka jingjem jong ka sngi katba ka nangkhun sha Sepsngi. Kyndit kyndit ka jynkhang ka plie bad la padat ïa u briew shajan jong ki.

"Hangto, sa uwei ban pynïoh lok ïa phi." Kren mynthi u kapten ki nongphira, bad kdam ka jynkhang ka riew.

La shem ba u dei u Maro, u kynrad ka lieng bad ynda u la lah ban kren ki sa satia ïa u da ki jingkylli laiphew rukom. La imat ba shwa ban ïeng tyrwiang ka sngi ki la kiew sha ka lieng bad ki dawa ban kynduh ïa u kapten. Ki la tohkit bniah na shano

u wan, kiei ki mar jong u, nangno u ïoh ïa ki nongkhawa bad ter ter. Khatduh eh ḥadien kumba shikyntien arkyntien kwai eiei jong ka jingswar la wan u riew thymmai, u balyngkot pyian, u baïong klaw klaw, la ïathuh u kapten bad da ka hukum jong u la kynrup bad teh bad ïalam shane sha ka ïingkut.

U Syrion uba shu shan la ka khlieh batngieng ha la ka kti um i lah kun ia ka jingpisa mynsiem ha kaba pyrkhat ba u la ïalam ïa ki lok sha kat kata ka jingsyier bad jingma. Ki arngut ki ïa pyrshang ban pyntngen ïa u katba ki lah. U Kleander leilei, uba ïaiban shi ïaiban ba katba dang im ka dang lah hi ban kyrmen. Khadduh ïawai ka dum ngaiñ. Ba la shoh eh ka jrem met bad ka jnang bym lah batai ki lai ngut ki shu ïadem ha khyndew bad shu thiah lynga.

Ynda kynjat shai shiklong ka um bad u kpu baïong la wanrah u nongsumar phatok, u briew u baheh tmaiñ da ki khmat ruh kiba i dakaid ba bun ki sohkhliang na ki bun ki jingïatalon. Shikyntien um kren naba um nang kren krik. Haba u laleit noh ki koidi ki phai sha la ki jingpyrkhat ïa ka nusip sepsngi kaba kumno kan long ka jong ki katba ki ïa wad lad kumno ban lait. Kata ka sngi ruh ka la leit bad sa kawei ka miet de khlem da ïohi briew ïano ïano lait tang ïa u nongap koidi tyrdum. Ha ka step ka balai patde ka jynkhang ka plie syndet bad paw u Kleon ryngkat shikynhun ki shipai. Shi kyntien u hukum bad ruk ki ïarung shapoh bad trait ki bat ïa ki koidi bad teh pyrdet ïa ki kti jong ki. Katba ki

dang khynñiat ïa ki sha ka jynkhang u Kleander u kynduh nguk bad u Kleon, u pakhoh tyngeh bad u lait naba bat, u ïeng shiphang khlem khih.

"Shano ngin ïa leit?" u pan jingtip u Kleander, "bad da ka hok aïu me ktah kti ïa ngi kumne?"

U briew u shu wiat talbeiñ, bad u Kleander u ïohi ïa ka sohkliang shek ha ka moimoi kadiang ïa kaba u pyrkhat u la ïohi teng hangno re hangno.

"Phin leit hajir sha u Jernel ka Persia," rman u Kleon. "Un buh ïa phi, ki nong Athen basarong, hala ka jaka. Ynda ki briew jong u ki la dep bad phi te phin ym kren shaphang la ki hok."

U kynhiet daiñ bad ki shipai ki patom ïa u Kleander ryngkat ki arngut bad ki shah ïalam sha ka jaka sah jong u Jernel. Haman ki dong tang da ki shipai suda, jar-jir hala ka sopnar, ki ïarah ïa ki tiar ba har rukom, baroh ki ïaboi ïa thynñian sha ki tyngkong, ki phalor jong ka ïingkynroh. Ki ïapeit mushlia ïa ki koidi kat dang ïa ïaid, bad katto katne ki da ïakren thawnang kynshleiñ ha la ki ktien, hynrei ym don ba imat isynei ha kata ka jingïohi. Khadduh ki rung ha ka kamra ha kaba u jeneral u la pynlong ïa ka jingbishar rai pynïap shipai.

Harum, ha baroh arliang jong ka kamra don ki miej rit ha kiba ki nongthoh ki shong bun kam, ne ki nongpli peisa ki pynhap jrop shi jrop ïa ki sbai. Ki nongrah khubor ki ïawan ïaleit khlem sangeh na kawei sha kawei pat ka miej, ki kapten ki ïaid padai lehmeng. Ha ka rynsan, shaba kut ka kamra, u shong u jeneral, u Persia baheh lbeng sa ka ñiuhmoh samep

uba phong da ka sopti tama. Nalor kane u phong sa da ka jymphong sakther ba da u rusom sawjngum ba la suh snur da ka ksiar bad teh da ki saipan ksiar. Ka sati baheh lkhuit lkhuit ki phyrnai ha ki shynriahkti jong u bad u shñiuh bajrong patde la pynthaiñ, pynriam kynshrong kynshroh. Nadien jong u mraw na Etiopia u kaweh pangkha kaba da ki sner klew.

"Wanlam ki koidi," pyrta u sangot, bad ïa ki koidi la khynñiat sha khmat.

"Dem khrup ha u nongmihkhmat jong u syiem bakhraw!" kynhied biang u sangot.

U kapten ka lieng that that u dem khrup la ki khohsiew, hynrei u Kleander bad u Syrion ki ïaïeng beit triang.

"Dem", u byrthen.

"U nong Athen um dem hano hano ruh", pyneh u Kleander ngak. Hynrei ki ktien kim pat kut lut haba ki shipai na baroh arshruh ki kem ñiat na ki kti; ki khyrwait jubor bad pyndem ha khyndew pyrshah ka mon jong ki. U kyan khmia da ka jingbitar bad jingkhongkhong haba u sngew ngit ngit ïa ka sur jong u Kleon uba pharep nongsyntiat ïa ki, bad sa ka jong u jeneral ba ai jingrai pynïap ïa ki ha ka lashai dang lieh ka tyngab.

Ïaphai kylla shapoh phatok u kapten ka lieng u dem sah ha ka ud ka ïam.

"Aa! Zeus, kynrad, isynei ïa ngi," u ud, "nga te u duk u suk. Ka mon jong nga te kynrad, shaej ba

ka don ban noh rem ïa phi ki bleil kaei ka let, Kaei ka lait mo kynrad, ka jong nga, ba phim phai kpoh ko Bari, ko Basumar? Ka thie ka mar, ka thie ka mata ka jong nga, ka nong ka jong nga, ka sut ka jong nga; Aa, ka lieng tylli tyllun hi, baroh ha phi, ka blei badonbor ngan pynbuh, ngan bynshet, ha da ka blang ka bhet ruh putet, tang ba phin pyllait mo kyṅrad ïa ka mynsiem, ka sngar ka jong nga, ka snam, ka jingim jong ngi hangne, na Athen, aa, Athena, ka blei ba sylli ïa ka phud ka hima ka Kris, to da phi ïa ngi."

U lympat ïalade da pyllup da lyndang ha ka khuslai, ka duh jingkyrmen bad, u Kleander bad u Syrion, ha bym lah shuh ban pyntngen ïa u ki ieh kynthet bad ki shong marjan da kaba shaniah ha kynroh.

"Phi map ïa nga, Kleander?" kylli u Syrion da ka sur bapoh. "Wat kren khleh biej", jubab lam bitar u Kleander? "Ka jingbakla ka bym palat ka jong phi ban ïa ka jong nga. Ha, da ka hok te, dei manga ban panmap naba dei manga ba la phon la pah ïa phi ban wan sha kane ka anipot khyllah sngi", nangta u bteng. "Balei phi la wan Syrion?"

Shi khyllipmat khlem ïa kren, nangta jubab u Syrion da ka ba jem jai. "Nga la wan namar nga la don ka jingangnud ban pyndep. Naduh ka por ba ngi la ïakynduh, la shiphew snem la lah, nga la don ar tylli ki jingmang halade: ban ïoh ïa ka jinglaitluid bad ban ïoh ka jingïajan pran bad phi. Ka ba nyngkong nga la ïoh. Ka ba ar nga la kyrmen ban ïoh ha kane ka tur dohïap, kumba nga la ong ha

kato ka por ba: "Ym don briew bad uba ngan pha ïalade ha ka jingma palat ban ïa phi."

U sngap noh. U Kleander, ha ka jinglyngngoh, um lap ktien ban jubab.

"Kane kam dei ka sien banyngkong ba ngi la ïa pyngkhoh bad ka jingma, Syrion," u pynshai. "Da kumno hi ngim ïalong paralok?"

U Syrion u shaniah la ka lyngthohdoh ha kynroh bad i reng kjat sngi lytir na i thliew rit i ba ïa ka khmat batyrha pher.

"Phi kynmaw, Kleander," u bteng kumba kren rngai, "kato ka sngi kaba ngi ïa kynduh nyngkong, kumno phi la kren shaphang ka jingïeid jong phi ïa ka Athen bad ka Kris? Phi la ong ba ki dei ki ïing jong ka jinglaitluid bad jingitynnad, bad ba yn ym shah ba kin long mraw. Halai halai nga la puson jylliew ïa kata (ngam shym la pyrwa satia ban pyrkhat mynshwa) bad nga la sdang ban sngewthuh shaei phi la thew. Wat ban long mraw ha Athen ruh ka long ban ïoh pakai ïa kata ka jingitynnad bad ban kheiñsut, kheiñkor ïa kata ka jinglaitluid. Nga la ïohi ïa ki nong Sparta da ka kilan kheiñ-doh-ksew jong ki kaba pynsngop ïa ka jingshemphang; ïa ki nong Persia ïuhtop; ïa ki nong Ijip kiba khum bateh ïa ka mynsiem briew kumba ki spaiñ bad kyllaiñ spur ïa ki met ïap jong ki da ki saispur. Nga la shemphang ba ka Athen ka ïeng ïa kaei kaei ka bapher: ka pyrkhat mon, ka kren mon, ka tynruh tyndung ïa ka jingangnud jong u briew sha ki phang jong ka bor-pyrkhat bad jong ka mon leh-kam. Ïa kane keiñ ba nga long bad phi shidoh

shisnam, Kleander, pyrshah ïa kane ka jingwan thombor ki riewkhlaw runar."

U Syrion u sangeh kren bad ka hajot ka jar jar. Ki ïashong tyllep hala ki jingpyrkhat katba ka reng kjatsngi ka kiew mian-pa-mian artet ka kynroh bad ka jah noh sha ka sad. Ka miet ka wan hiar.

Danglieh ka tyngab ka la long haba la sawa ki jingkyrdem kjat. La riew ki wait ki stieh, la kyrshut khar khar ïa u shabi. La kynjat rynghang ïa ka jyngkhang bad ka jingba baherher jong ki dongmusa ki pynpaw ïa kajuh ka kynhun shipai Media.

"Khie," u kynhiet u kapten, "teh ki tai ki nongsyntiat bad ïalam ïa ki shabar".

Ki shipai ki rung, ki patan ïa ki koidi shrup ki teh pyrdet ïa ki kti jong ki shadien, wat u kapten ka lieng ruh u sangeh ka ud bad baroh lai ngut ki ïa sngap man-man haba ring ïa ki sha jynkhang.

Kyndit kyndit wan ka jingkyang shla na shabar, ka jingmareh ba kyrkieh bad ka jingpyrta ka wan na shapoh dahari.

Pynlait lynti na ka bynta u Demarathus shato," shla ka sur, "ka lynti na ka bynta u Syiem ka Sparta."

U mraw u pynstet, da ring mynsiem he-ra-he sha u kapten bad u pynai ka shithi ba la shon mohor u syiem bakhraw, nangta u ïeng shadien ha ka noh mynsiem he-he. Shiphang ki ïa ap peitseh. Hangta sha ka jingshai ba her-her jong ki dongmusa u ïaid u briew bashai sniehdoh, u bajrong jwaiñ bad u ba riam da ki tama jong u jeneral ka Sprata.

"Ïaid sharud shato," u hukum da ka maiñ shongkun, bad ki shipai ki kynriah sharud ki da ieh ïa u markhmat bad ki koidi.

"To, to, phi la khreh na ka bynta ka jingïap, nga ïohi; Hynrei u Thawlang un shah pynnang, shahthok shah shukor la ka nong ïa mynta ka sien. U Kserses u la hukum jynsur mynsiem ban tyngkai ïa ka jingim jong phi bad ba yn pynïeng ïa phi na shaba phin lah ban ïohi kyndiang ïa u phud-u-pyrton, u shipai u swar jong u ba u mih na Smyrna katba ka sngi ka dang kiew mynta ka sngi U khmih lynti ba ka jingbatai bad jingaidur ïa kaba phin leit rah sha Kris kan pyntieng her-ïap her-im ïa baroh ba kan ym don shuh ka pakhang ka pakhing ïa ka jingdawa jong u."

U phai sha ki shipai bad u hukum waiwot, "Law ki saiteh jong ki bad pynbud ïa ngi."

Dep kata, khlem da peit shuh sha ki laingut ïa kiba u la kynthet ïohrngiew na ka jingïap u phai bad u ïaid suki sha ka jynkhang ka balam shabar. Tyndep kum ha ka rngai sangia ki sngew ki jingkhum ki jingteh ba ki slor bad ki shem ba ki ïaid khlem jingwit na khap arpyrton ki shipai. Na beranda, lyngba ka phyllaw war-sha ka surok rynghang ki ïaid bad, katba ka sdang ban shai phyrngap, ki khyrdop jong ka ïingkut ki khang kdam nadien jong ki.

Ki la lait!

Habar ha surok, ki synran mraw ki la dang àp ïa u syiem ba la jylla-kharit. Na khap jong ki u sot kyrpang kumba shiteng dorjon kiba hapoh u briew uba long khlem pop u nong Sparta.

"Kine ki briew ki hap ha phi, Hemon," u aiti, "ïalam ïa ki sha u lum rit uba ha pajih na ka shnong ban peit suwan ïa u pyrton u ban ïaïaid. Nangta peit ba ka lieng jong ki kan king ban leit phai kumba nga la hukum."

"Wak u phai sha ki koidi da kaba peit shin khamtam ïa u Kleander. "To, ho," u khublei, "Haba phin ïohi ïa u shipai u swar jong u Kserses brum lymbrum, 'la kum ki sla ka lawbah lane u shyiap ka duriaw', kumba la phawar u Homer, to kynmaw ba u syiem jong ka Sparta un dang ngeit ha ka jingshlur jong ki khun-ki-hajar jong u."

Ka maiñ baphalang; ka bameng kato, ka baangnud ruh kato ki ïashad phalang hakhmat jong u, bad khlem kren shuh u kiew ha u kulai bad pynher, sa bud sa ki nongsynran jong u sha u syiem Persia.

Ki mraw ki ba dang sah ki la lah ïoh hukum ban aibam aidih ïa ki koidi, bad katba ki dang pynbiang ïa u kpu, ka shis, ka umngap bad ki soh ki ïakren ïa khana pynjuh-pynmlien. Hadien kata ki ïalam ïa ki shabar ka nongbah, sha u lumrit, najan ba ki shipai-ki-swar kin ïaid lait sha ka lynti ba Shatei, sha Helespon.

Wow! ka jingïohi! ka jingpeit ka ban pyntieng ngit ngit ïa ki tipthuh jong u briew bashlur tam! Nyngkong: ïaid ki mraw kit mar bad ki nongñiah, lymbrung lymbrem ki da pyntip la ka jingwan da jingpyrta ki briew ne jingpah ki khashor ki kulai. Ki moi na pdeng ka ktem khyndew ba dap da ka tim ka tla, ka sympat ka kawut bad ka jingkynkhlek jong ki ñiuhtreng jong ki kulai. Khyndiat hangta lait ka jaka.

Sa shiphang pat u phud-u-pyrton u paw shynna. Haphang jong ki ïakodom shihajar ki pehsylli kynsai na ki shipai shong kulai ka Persia ba la bud da shihajar kiba rah sum. Ki rah la ki sum da khongpong, bad ki sohphoh ksiar ha tduh ki phyrnai kling kling ha ka sngi ba dang sharing.

Hadien jong ki wan shiphew tylli ki kulai kyntang ïa kiba la pynriam pynkup kordor da ka ksiar, da ka khor hemhem, da ka mormor bajlih linlin, bad la buh da ka palki kyntang jong u blei Zeus ba la shna da ka ksiar bad la ring da phra tylli ki kulai balieh phir phir. Ym don jynthaw ba im u ba ïoh shong ha kata ka palki te ki nongñiah ki shu bud nadien ki da bat tbiak ïa ki lakam ba da ka rusom bad pynïaid na shajngai. Ani ka kynjik kynjak pihuiñ jong u Syrion katba u dang peit ïa ki.

U Kserses hi ha la ka palki ba la tynsat da ki bniat hati u bud khongdong hala ka riam ka beit jaiñ rusom kordor bala noh pynkhia da ki piengsohphie bad rupa tylli, da ki mynjli bad kynjri tabah. Nadien jong u wan sa shihajar ki nongrah sum. Ki sum jong ki la pynwan dur ha ki soh appyl ksiar bad, bud nangta, sa ka kynhun pawnam "Ki-bym-ïap" kaba long ka burom jong ka kynhun shipai jong u. La nam ïa ka kumta namar ka jingkheiñkhlieh ïa ka: ka la long barobor shiphew hajar khlem da tam ne duna. Shi hajar na ki, ki rah da ki sum ba la pyndait da ki sohpieng ksiar, bad kine ki ker tawiar ïa ki khyndai hajar kiba rah da ki sum ba la pyndait da ki sohpieng rupa.

Haba kut wan sa shi kynhun ki nongshong kulai; shiphew hajar khlieh briew bad hadien kane

sa bud sa da ki langrut lynrum lynram. Da u briew harjait harrukom, ki ïaid la ka jong kat kum la ka ri ka ri. La don ki tiar thma har har rukom: ki jymphong saiśpur jong ki nong India, ki barandi bajrong jong ki nong Arab kiba shong halor ki ut, ki snieh labasa na Etiopia bad ki briew ba airong la ka met thohshuit balieh ba saw sawsyniiang, ki sum jong ki pat la sop da ki reng khiat. La don ki tupia ba da ka snieh bad da ka dieng, ki stieh kiba da ka tama bad snieh bthong.

Kynta-pa-kynta la ïaid byr-hien ki kynhun brum brum haduh ba ka tdem khyndew ka tap dum ïa ka sngi bad ka jingkyrdem ka sngew kum ban khynwin ïa ka khyndew. Ki nongpeit kini shym la ïeng na la ka jaka tad haduh ba u briew ba khadduh u la lait bad jah shapoh uta u lyoh khyndew.

Haba baroh la dep u Hemon u ïalam ïa ki shapoh nongbah bad sha ka kad-um

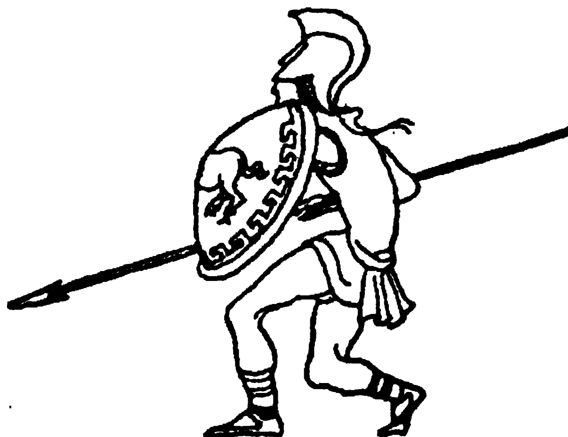
"Ïa ka bor bah jong ka Persia la plied hakhmat jong phi mynta ka sngi," u kren khaiñ, "Ong ïa ki nong Athen ba kin ym lah ban ïeng pyrshah ïa kat uta u phud u pyrton bym lah ñiew."

"Ngin sa ïa peit," kren phuhmat u Kleander, "ngin ïa khmih mano batip kaei kaba u riew laitluid shikham u lah ban leh pyrshah ïa u mraw langrut, japhrut japhret."

Katba u dang kren u phai sha ka lynti arsut, sha ka lieng kaba dang ap ïa ki. Katba ka sngi ka dang noh ka lieng rit ka mih na ka kad-um jong ka Smyrna bad ka thew beit sha Sepsngi sha Kris.

XII

PYNKHREH BAN ÏAKHUN BAD KI NONG PERSIA

Ka ïing jong u Arkhelaus ka dem ngai ha ka jingjar jar jong ka shiteng sngi. Na ka shyngkup thaiñjaiñ ka wan ka jingriew tak-klak, tak-klak jong ka tangthari katba ka Akharis ka peit pynkhmih ïa ka jingthaiñ jong shi lyngkhot ka jaiñ thymmai. Na ka phang jong ka ïingshetja lah ban ïohsngew teng teng ïa ka jingriew kdar kdar jong ki khiew ki pliang. Hynrei ha kaba ka shong ka Daphne ka kynjah jar.

Ka la dang thir ksai, hynrei u ksai u la hap na ki shynriahkti jong ka bad ka latai ka neh sbok

hapneh jong ka. Ka jingshit bad ka jingkynjah ki la pynshoh samthiah ïa ka, te da ka khlieh ba shaniah ha u païa ka la ïohthiah ngai ngai. Kyndit kyndit ïa ka pyrda ba pynkhlad ïa ka lynti shynkup na ka bshem la khyllied bad u Kleander u ïaid kynjing mian mian.

Ïa shiphang u tharai ba ym don badon hangta. Khliak, pat ki khmat jong u ki shat sha ka khynnah ba ïohthiah bad u phuh kmeh. Sor sor u ïaid pynjem kjat lyngba ka bshem, u dem diap, u pyndei tiak bad u doh kdok ïa ki ngab basngaid lyoiñ lyoiñ. Ka Daphne ka khih thret bad ka saham sa ka khyllie de suki la ki khmat. Nangta da ka jingpyrta bakmen bad ka jinglyngngoh ka khie joit. Buk bak ka bret ïa u ksai bad ka latai bad kynthih sha ki ksangkti jong u Kleander. Ka jingpyrta jong ka ka pynmareh ïa ka Akharis da ka jingsngewma bad ïa shiphang te ka kulmar thlim. Ka rkhie bad ka ïam ki ïakhleh lang shipor katba ki ïapiam ïakdup ïa u phetwir-phet-kma; sa ka thlia, ka taiñ ïa u da ki jingbniah bad jingdoh.

"Ah, papun kynrad", slok slok ka kren ka Akharis, "naei kane ka ehnud ehksang ba phi mih lyndet bad ieh kynthet ïa ngi khlem da ang ka kynto-ka-kyntien."

U Kleander u rkhie pynbor ïa kata, naba shisha, hapoh ka slung ha Smyrna u la babe palat sien bad maipap ïalade ba u la iehnoh jyndat ïa la i mei khlem da kren.

"Ngi tharai ba phi la ïap, Kleander", ka phla ka Daphne, bad da shisha ngam pat sngewlah ngeit ba

phi long ha ka doh ka snam bad, ym ka rngai". Da ki khmat ba khlaij ka wiat moiñ sha u.

Katba u Kleander u dang sum bad plie da ki jymphong thymmai la phah briew ban khot ïa u Arkhelaus na ka jimnasium bad la phah briew ruh ban leit tan ïa u Ameinias bad ka Ïunis ryngkat ka Khlaris kaba la leitkai sha la ka kongdeng.

"Wow ka jingbymkheiñ lok jong phi te", hynñium hynñiam u Ameinias, "ban shu thok lok ha kat kane ka shlan nohïap, bad ban ïalam da u Syrion ha ka jaka jong nga. Oo, shaei u don?"

"Shatai sha Salamis, naduh hynne", rkhie u Kleander, "U la leit pynbeit na ka bynta ka jingshong kurim jong u bad ka Akte. Bad ko pa", u pynbud da kaba phai sha u Arkhelaus, bad ring ïa ka Daphne shakhmat katba u pan ktien, "Nga kwah ïa ka jingbit jong phi ban ïapoikha bad ka Daphne kloi katba lah ban pynbeit".

Ka Akharis ka hylla kyndit, hynrei u Arkhelaus u phuh samrkhie hun ïa ki.

"Nga la tharai ba phi la ong ïa nga ba phim kwah tnga da u nong Athen, Daphne", u kren shongkhia,

Saw ki ngab ka Daphne sa ka rkhie bad wohnia ba ka la mut ïa ki nong Athen lait tang u Kleander. Te u Arkhelaus u ai jingbit da ka jingsngewbha u da batai ïa ka jingkren thawnang jong u ha kiwei bad, hapdeng ka ïarkhie ka ïakmen u Kleander bad ka Daphne ki ïa pynhiar la ka synjat ka lator hakhmat

baroh. Hynrei haba baroh ki la ïashongsyian ka maiñ jong u Arkhelaus ka noh shongkhia.

"Ngi ïakren shongshit shaphang ka poikha poiman", u ong, "hynrei kine ki long ki sngi basohsat haba u briew um tip kin kut da kumne. Kiei ki jingshem jong phi ha Smyrna, ko khun?"

Da kaba kren lyngkut u Kleander u ïathuh ïa ki ïa kaba u la dang dep ïathuh ha u Themistokles haba u la wan phai. Ki ïa sngap dngong ïa ki ktien jong u bad ki kynjik kynjak sngewtriem haba u ïathuh ba kumno ki la lait thaw na ka jingïap.

"Kurwan! u la ïoh kren pleng u Demarathus na ka bynta jong phi," pynhiar mynsiem angnud ka Daphne. "I pa i la shait ong barobor ba ka jingpynryngkangpar ïa u ka la long ka kam runar bad ka bym hok. Imat u dang don ka jingieid na ka bynta ka Kris."

Ha ka jingaidur shaphang ka jingïaid jong u Kserses bad ki shipai ki swar ba byllien jong u ki khmat jong ki ki kylla matlieh da ka jingsuhjer, bad ka Akharis ka shu kren lymmir.

"Ladep ïa ngi, la kut ïa ngi. Aïu ngin lah ban leh pyrshah kat uta u paid?"

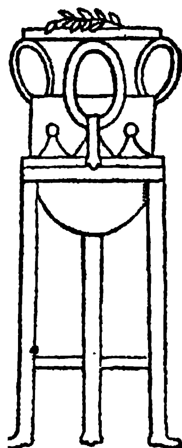
Ka pajut ïa ka kti jong u Arkhelaus da ka jingsngewsyier bad jingtieng, ka da tim da tla ba baroh ki rangbah kin shu shah pynïap bad ba ïa ka bad ki khun kin shu kut la ki sngi ha ka jinglongmraw ha u syiem Persia.

"Wat tieng ko mei", kren pynshngaiñ u Kleander. "Ngin pyneh triang na ka bynta ka

jinglaitluid, bad ki blei kin iashan lem bad ngi kumba ki la leh ha Marathon. Kynmaw ngi don u Themistokles bad ka lhien lieng ïapom jong ngi".

"Kaba dei ba phi buh khmat ïa u Themistokles", kem ktien u Ameinias, "naba u dei u dieng tyndung bad u shongshan jong ka jingkyrda jong ngi. Phi la ïohsngew shaphang ka khan ha Delphi"?

"Shi kyntien ruh ngam pat ïohsngew", u jubab u Kleander, "ka ong kumno"?

Khiew shwar u blei Apollo. ha Delphi

"Ñiuma, ki nongrah ktien ki la mih khala khala hadien jong phi, u ïathuh u Ameinias bad haba ki la rung hapoh ka tempyl ha Delphi shwa ba kin ioh kren ha ka lyngdohkrenblei ka la phrieh, la kynhiet ha ka maisang maipap:

"Ak! khun ka bynriew, pohjat pohrati!
'Lei, hangta kyrnai pha shong?
Ka wait bad ka ding
Aa, ka ding bad ka wait ha khongdong
Ha khongdong shalyntem ka Syria
Sak bad sak ban wiang tyllep ïa pha
Phet, pha raimaw raidieng

Na Kynton, na kyntang her ïap her im, pha ong
Pham kthang mo ka sngar?
Mynsiem ba dih umjew-um ksang, na kyrpong".

"Sangsot, mai bleil" kyrpad u Kleander la ju don mo kum kata ka jingkhublei?"

"Da ap shwa", ban biang u Ameinias. "Ha ka sngi kaba bud ki la leit kum ki nongkyrpad bad ki la smai ban ym leit phai ki ba-im lymda kin sngew ki ktien ba ai jingkyrmen. Te haba kut ka shwar ka kren biang:

"Dieng ngan, skap, sning tyllan tylli
To kit ho, ïabah ho, ko phi.
Kedar, diengblei, hei, dieng ngai, dieng bthi
La pom la shtah? Byrthab, ka pad, lyntang mo,
ïongngaiñ ngaiñ la sop keiñ phi, ka bsiang set pdang
Ka um duriaw te set habar, jngai!
Ka shram, ka biar, dait sbak mo Kedar!
Rijied ho, khnong mo, tden tden ki skhem.
Kynroh pat, byrthab, ka biar, kynroh pat byrthap,
Ka shram, kynroh dieng kynroh dieng.
Oo. Salamis.. im, im!
Oo, Salamis...ka blei... khuriei... tim. lait
Pynpra pha ki khun ki thei kmie: pynjot pha?
La ha symbai ne jynot"?

Tlip tlip ki ïasngap ynda la lah kren u Ameinias.

"Ka mut aïu, phi pyrkhat?" kylli u Kleander da kaba kren mian "Ka thew aïu kane ka jingkynhiet?" Ha ba sdang te ki briew ki ïa kulmar jingmut", u jubab. "Ynnai ïa len keiñ ba ka kynroh dieng ka thew ïa ki lieng ïapom, Hynrei nyngkong ngi la tharai ba ngin shah pynngop ha duriaw. Hangta haba man uwei uwei u la lah pynhieng kren da kumne bad da kumtai, bad ym don ba sngewthuh shano ban ïaphai u Themistokles u la ïeng pyrta pynsngap ïa baroh. U la kyrpad ïa ngin ban bynshet la ki jingshaniah ha ki lieng naba lada ka ksiang blei ka la thew ba ngin bijai ei ka la dei ban kynnoh. 'Aa Salamis, apot sngi, ne aa Salamis pap lane kaba kum kata hi'. Hynrei naba ka la kynnoh 'Salamis jong ki blei' u ngeit skhem ba ngin rong ïa ka jingjop na duriaw".

U Kleander u noh mynsiem ïar bad ki khmat ki khie im biang. "Uba kat u nongïalam shisha", u pynroh, "Kaba dei kaba la kren u kpa jong u Demetrius haba u la ong ba u Themistokles un dang leh shuh bun ki kam bakhraw na ka bynta ka Athen. Hynrei ïathuh shuh seh. Nangta pat la jia aïu?"

"Toi, nangta ngi la phah pynklit da ki shipai sha Thesali ban pynkriang, ïa pakhang ïa ki nongshun ha lynti khap pdeng lum jong ka Tempe. Phi tip kaba kumno ka long ka khap-kum kaba la pom hapdeng lum; ka baeh ban ïoh lynti marpud ka wah".

"Ki dang don mo katta hangta?" knieh ktien u Kleander da kaba lynga mynsiem.

"Katta te em", noh sa ka khmat u Ameinias. "Kaba la jia te dei kane ba ki la shem ba ka don sa

kawei pat ka lynti na shaneng u lum Olimpus bad ruh, u Aleksander ka Macedonia u la phah ktien sha ki ba lada kin sah hangta ha ka jaka ba ki don, kin shu shah pynkriang na ryngkhi bad shah thwat na phang", u kren pynkut tliw tliw, "Namarkata ki la wan phai noh".

"Ki phai noh?" kylli sngewsyier u Kleander", "Te kata ym don eiei kaba ïeng tyngkhap ïa ngi bad u paid jong u Kserses? Ym don jingïada satia?"

"Ïa mynta kumne hi te, em. Toi, ngi la phah kyrwoh-tikhun (ka ksah ka barit ha i kti khun) sha Sparta ban ong ïa ki ban phah mardor ïa ki shipai ryngkew. Ngi pat de ngin nang ïa pynstet ïa ka jingtei bad jingpynbiang ïa ka lhien lieng ïapom katba lah bor. Ha kine ki taïew ban mih te ngin da ïoh shispah laiphew tylli ki lieng ban ïaking".

Ki ïasngap jar biang katba ki ïashong jawliaw ha ka jingpyrkhat ïa ka jingma ba shyrkhei kaba dang byrthen. Khadduh kren sa u Arkhelaus.

"Nga khuslai jingmut shaphang une u Kleon", u kynjik kynjak. "Phi ong Kleander ba u tip ïa ka kyrteng jong phi, bad ïa ka ïing ka-sem, bad ba phi la leit sha Sparta. Kane ka mut ba u tip bniah ïa ka kam ha Athen. Nga sngew ba ka long kaba kongsan eh ban tip u dei uei".

"Haw ïathuh biang kynum, kaba - kumno ka dur ka dar jong u", la ban biang u Ameinias.

"U balyngkot lpan", ïathuh u Kleander, "ka khmat ka lam sawdong na tyngam, u shñiuh klaw

klaw bad lymbnep u tap ïa ka sohkhliang ha ka moimoi kadiang".

Ka ïunis ka kieh kyndit da ka jinglyngngoh bad baroh ki phai sha ka.

"Hei, lehse nga lah ban ïarap ïa phi", ka kren kyrkieh. "Phi kynmaw kato ka jingkhawai ba ngi la pynlong ha ïing haba ine i ieid bad i bah Kleander ki la wan phai na Sparta? Katba phi la dang ïabam nga la mih blait sha tyngkong thaiñ jaiñ ban shim ksai na ka bynta ka jingsuh shrong jong nga, hamar ba nga la mih na jynkhang la wan u briew nguk pyrshah ïa nga. U la dang kyrtiang nalor la ki tyrpeng te um shym la ïohi ïa nga. Ngam tip mano na ngi ba la kham her rngiew. Thik ka ïaklai ka jingai dur jong i bah bad ka jong uta u briew".

Ik, kulmar ka kren ka khana da ka kylli ka tohkit bun jaid. U Arkhelaus u rah theng la ka kti ban pynsngap jar bad ka Ïunis ka bteng".

"Nga la kylli u dei uei bad u kwah aïu, bad u la ïathuh ba u dei u shakri jong u Demetrius bad ba u dang wad lynti ban leit sha ka dong jong ki mraw. Kumta nga la pyni ïa ka phang bad nga la shu peit ba u ïaid".

"Hynrei, balei Ïunis ba phi khlem ïathuh ïa ngi ha kata ka por?" thlia biang u Kleander.

"Ei ban leit pyrkhat ba kan khraw haduh katta", phai ktien ka Ïunis, "ka la i kum ka kam ka bashait long bad ka bym i jingsuba eiei". "Ka dei kaba ong ka Ïunis", ban nia u Arkhelaus, "ym shym la don daw ba kan ïathuh ïa ngi ne suba eiei ka bama. Jar

katta ruh ngi dei ban pyntip ïa kane sha u Themistokles. Ka lah ban pyni syrwet ïa ki nongsiar klep hapoh nongbah".

"Ka sma keiñ, pa", kren sa u Kleander. "Ka thew beit ïa ka ïing u Demetrius. Ym dei na ki ba phi la ïoh ïa u Demon ban sumar ïa ka kper olib? Ki dei ban long ki nongshet kylla".

"Suki suki, ko khun", knieh ktien u Arkhelaus katba ki khynraw arngut ki ïeng. "Ngim dei ban kynjoh khamakha. Leit ai ktien ïa kane sha u Themistokles bad peit kumno u ai jingmut. Toi, ïa kaba ki la don arngut ki mraw kiba la siar klep kam pat biang sabut satia ban pharep ïa ka ïing ka-sem kaba don-ba-em bad bakhraw bor".

"U Demetrius u la ju mynthi kynkok barobor ïa kaei kaei kaba nga la ñiewkor", khñiañ biang u Kleander. "Wat ha shwa ka Marathon ruh u la ngeit ba ki nong Athen kin shah jop. Ïa um, Ameinias, ngin ïaleit ryngkat sha u Themistokles".

U Ameinias u rkhie jai. "Kata kynum, ngin ïa leit lang biang sha kane ka kam-im kam-ïap ryngkat?" danda u Ameinias. "Ka dei hi ban long kumta". Bad ki arngut ki ïaleit ryngkat ban rah ïa kane ka khubor sha u Themistokles.

Khui-shi-khui, arbnai ki ïatrei ban pynkhreh ïa ka jingïada ïa ka Kris pyrshah u Kserses. Kawei ka lieng hadien kawei pat la shna la pyndait bad la king pynlang sha palat ka ryngkew jong ka Attika. Ki jingkyrpad lymmir ne ba kyrkieh lynga ba la phah sha ki nongbah bamarkhap ki la wan rah ki

jingpynkhlaiñ ba donkam eh, wat lada ki shnong bajngai ki khlem phah eiei ka balarkam lait ïa kaba tam na ka ktien ka thylliej ba jali jaum. Na Megara patde, na Korint bad Ejina, na Treosin bad ki dewlynnong barit na sha kito ki thaiñ la wan king ki laikyrnah boitha, ki sanphew boitha. Man ka sngi ki leit sha ki lieng ki balang ha man ki suhdong bad ki kad-um.

Ha ki por ki por ki wan ki khubor na shatei jong ka Kris: ki khana shaphang ka jynkieng ba sngewphieng ba dang pun ha ka Helespont na ka bynta u shipai u swar ba un ka am lyngba khlem pynjhieh ïa ki khongdongjat ha ka khriang balat-lat jong ka. Nangta wan sa ka ktien shaphang ka jingkhmih suwari ha Doriskus haba u Kserses, ynda un da dep peit rong nala ka jong ka palki ïa ki sawphew hynriew ki ri kiba pynlong ïa u phud u pyrton jong u u la kiew ha ka lieng heh jong ka Sidonia ban khmih thuh ïa ki lhien lieng jong u. Wan ruh sa ka khubor ba ki jong ka Thesali ki la ksam noh sha ka liang u Kserses ba ki la sngewingkhong ba la weng noh ïa u pyrton ba la phah sha Tempe ban kyrda ïa ki. Kat ba dang wan (uwei suki hadien uwei pat) juud ki khubor kumne ka jingkhaweit bad ka jingsngew ma ka ïai phriang hapdeng ki briew jong ka Attika.

Ha pdeng kine ki jingpyntieng baroh ka jingshlur bad ka jingïaineh jong u Themistokles ryngkat ki nongïarap jong u, kim shym la kynran dien. Da ka ktien bad da ka kam ki la kynrong ïa ki mynsiem jong kiba sngewtlod hapdeng u thab u dap. Da ki jingtrei ba la ai ïa ki ki nangsngew ïoh mynsiem ba ki sngew ba ki ruh ki don ka bhah ha kane ka suh-

mar-ïap kaba ki dang pynkhreh. Ïa ka kitkhlieh kitkhia baroh la tynrong ha ki, bad, haba ka tamasa Olimpik ka la plie ha kata ka snem ym shym don uwei ruh u nong Athen uba ïakop ne peitkai. Ka long-ka-man jong ka Kris hi ka dem ha ka syrtiwait, bad ka Athen ka dei ka nongkieng stieh kiengwait jong ka.

Khadduh la poi sa ka khubor ba u Kserses u lah da poi ha Therma ryngkat ki shipai bad ki lieng khlem da don ba ïapyneh bad u. Da khongpong pynban. Man ka jylla ba u la ïaid ka la pynkloi ban pyndem wait, putet, don na ki kiba la nangai pynbun nongïapom sha u bad sa ka pynbiang bam pynbiang dih ïa ki baroh.

Te ha kawei ka sngi u Kleander bad u Ameinias kiba dang ïaleit sha u lum harud Athen ki la ïohi shajngai ïa u lyoh khyndew ba u jan sha ki. Shi kynhun ki khynnah rit ki ïa bud ïa ki bad da kaba phai sha ki u Kleander u pyrta. "Kloi, mareh sha ïew, ïathuh ha baroh ba ki shipai Sparta ki don hangne".

Kum ki khnam na ryntieh la suh wiaw arngut ki khynnah ban ai ïa ka khubor babha katba kiwei pat ki ïa ap lynga, da kaba shan khmat pyrshah ka jingthaba, ki peit rhing ïa u lyoh uba nangjan nangjan. Shen hapdeng ki lyhuh pumpum ki mih paw ki sopsum bad ki stieh kiba phalang ha ki rengsngi kum ka dak barieh ba wanlam ïa ka khubor jong ka jingïarap bad jingkyrmen. Nangta jram jram sawa ki kjat ba kyrdem ha ka jingjar jar jong ka pdengsngi. Kat ban wan phai ki khynnah ba la bud da u paidbhur ki shipai Sparta ki la da poi ha ka jaka ba ïeng ka kynhun barit kaba dang ap ïa ki.

Ha khmatduh ïaid u Leonidas, u syiem, uba palat

liam ka rynïeng ïa baroh na tyrpeng sha khlieh. Jyllun ka maiñ ka meiñ hapoh ka tupia ba shyrtong nar. U ïalam laispah ngut ki kynsai ka Sparta ki baklit, ba kian bad bajuh ha ka thma. Ki iehnoh shadien ïa ki 'rangmatti ban pyndap ïa ki jaka jong ki. La don artad lai hajar ngut ki shipai na kiwei pat ki nongbah na kiba la ïaid lyngba na shaphang Shatei. Ka kynhun riewshlur, khla-ka-wait ki la long, bad da ka jingsngewheh sngewhieng ki nong Athen ki ïaid marshruh bad ki shapoh ka nongbah.

Ani, ka jingpdiang burom. Ki shiphew ngut ki jeneral, ha la ki riam shidap shidap kyrdan ki pdiang ïa u Leonidas bad kiwei pat ki jeneral lem bad ka kynhun ha ka ïingdorbar. Ki khawai pahuh ïa ki bad ki ïaleit lang sha ka tempyl jong ka Athena ban pyntang ka nguh ka dem, ban kyrpad, ban kñia ban dup ksaw ka wait ka stieh. Ki trai shnong ki ïakop ha ka jingsbun jingsbur ban khot basa ïa kine ki nongwei ki ban dei ki nongpynshah kyrda hapdeng ka Athen bad ki nongwan dakhol. Arngut na ki nong Sparta, u Pithias bad u Hilarion, kiba la ïashong skul ryngkat bad u Ameinias bad u Kleander ki ïaleit bam ja sha ïing jong u Arkhalaus.

"Hangno phi ïeng, Pithias?" kylli u Kleander ynda ki dep byrngia shaphang ki por barim bad shaphang ki jingkylla bamih naduh ba ki arngut ki nong Athen ki la mih na Sparta.

"Ngin ïaleit sha Thermopile", u jubab. "Ki ong ba ka bym lah pynpei da kumno kumno ruh. Ka don ka syngket bajrong na kawei ka liang bad ka ñiur-ñiur na shawei pat. Don ki lynghoh ha kjat lum ha kaba ngi lah ban sher dara, hynrei ha baroh artduh jongka lynti ka khim haduh katta katta ba ka kali ka lah

ban ïaid tang kawei kawei shisien. Kat kaba nga lah ban ong, ngin bat ïa ki hangta da ki bnai lehse kin ïohi ba ka long lehnohei bad kin leit phai noh lymda ki lhien jong ki kin pynkriang bad kynrup ïa ngi nadien. Kata pat, ka jong phi keiñ ka kam".

"Kata kaba ngi sngewthuh hi", mynjur u Kleander, "ngi daŋg phah ïa ki lieng jong ngi sha Artemisium kaba mar pyrshah ïa ka Thermopilee, ka jaka te kaba pura ban kyrshan hapdeng ka Iubea bad ka ryngkew. Ngin pynsah ïa ki. Wat tieng, Jar katta ruh dei ban ong ba nga kwah ba u Themistokles un shimti ïa ka hukum".

"balei ym dei ma u?" kylli u hilarion.

"Katto katne na ki lok synrop ki kwah ïa uba na Sparta", ïathuh u Ameinias, "Te wat lada ngi la phah bun duh ki lieng ngi la mynjur ban tait la ka hok bad ngi la shah ïa u Euribides ban shimti". Kata te phi sbun palat", ong u Hilarion, hynrei ka paw shai ba u pyrkhat ba ka dei hi ban long kumta. Te, da kaba ïeng, u pyndait la u panpoh bad u shim la ka tupia nar. U Pithias ruh u ïeng.

"To ho", ki ïa kylliang ktien. "Ka Ksaw-ka-Kpong bad ngi bad ka pap khawïa ïa kine ki riewkhlaw. Ngi dei ban leit phai sha la ki kynhun."

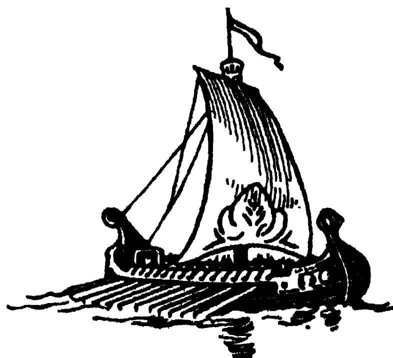
Dang step ki ïamih bad ïaid shatei ban bat ïa ka jaka bakhim jong ka Thermopilee, bad ban ap ïa ka nusib ba ki blei ki phah.

Ha ka sngi kaba bud ka lhien lieng ïapom ka mih na kad-um bad pynkie jaiñpdung shaneng ka ryndangum Ïubea sha Artemisium. Ha kita ki leit u

Ameinias bad u Kleander hynrei da ka jingsngewsih ym ryngkat.

"Nga sngewsih Kleander", u kren u Themistokles, "hynrei phi dei ban leit sha ka laikyrnah jong u Phormus. U Demetrius u pynïaid hangta bad ki phi dei ban leit ban kdiap ïa u. Ngim lah ban phriang ïa kam jingsuba jong ngi halor lieng, te ym don balah ban leh ïa kane. Phin ïoh ïa u Syrion ban ïarap ïa phi, bad tang saham siarklep i tyrsim ïong ruh, lewlit, trei ngak bad ngak lane kynjoh ktien sha u Phormus, kit bok la ka ksaw ba phin kyndar ïa u nongshetkylla".

Te u Kleander bad u Syrion ki leit sha ka Herkules. Bad u Ameinias patde u long kaptenlieng ha ka 'Yiem Khyllud. Bad shwa ba kin ïa mih noh ha kaba jar jar khlem jingai sngewbha ne jingkhawai dawai lane jingïaïaid dongmusa na ka daw ka jingma jong ka por, u Kleander bad ka Daphne ki ïalong shitnga shidoh da ka jingkyrkhu u Kni u Kthaw ha khmat ka duwan jong ka 'lei longïing longsem.

Ka lieng ki Kritk

XIII

HALOR KA HERKULES

Ka jingking lieng ka la long kaba suk na ka ryndang-um sha Artemisium. Bad, hadien shisngi ne tam ba ki shipai Sparta ki la sher dara ha Thermopilee, ka lhien ruh ka la poi sha la ka jaka.

Haba la kynjat shai, ha ka step babud, U Kleander u dang ïeng ha khlieh jong ka Herkules, ka khmat ka phai sha Mihngi, u ap mrong ïa ka jingpaw nyngkong jong ki kjat sngi ba un dup suit dup shor ha u Apollo. Byrngut byrnget u lah ban ïohi pyrshah ka suiñbneng ïa ki lum bajan jong ka dewlynnong Ïubea ha ka liang kamon. Ha dymmiew jong ki ka ïeng ka lhien ïapom jong ki Krik kaba pynnoh lyngkor bad, hamar ïa dung nyngkong ki kjat sngi na shyngkup mihngi sha ka sad suiñbneng, ka kiew ka jingpadiah phawar ba pynbud ïa ka jingkñia step.

U Kleander u bud ïa ki ha ka phawar, bad haba phai, u ïohi nguk ïa u Demetrius. Ki arngut ki ïakhublei pjah wat lada ka la dei ka sien banyngkong ba ki ïakynduh hadien bun snem ba ki la ïajngai. U Demetrius u la long kumjuh hi, u khun riewspah, u binong bishon jong ki khynraw ka shnong. U i bym don jingkhuslai eiei ïa ka jingdon jong u hangta. Ha ka jinglehhheh, lehmeng, u pyni ba u kheiñ dewthala

ïa la u paralok shongskul barim. Kane ka jingleh ka la pynsaw-pynsian ïa u Kleander artad ha ka jingartatien ïa ka jinglehhok jong u Demetrius. Une u long kapten ha ka Herkules katba u Kleander pat u long sekretari ïa u Phormus ha ka lieng.

"Tyrwa kñia ha u Apollo?" kren jyllud u Demetrius, ha ka sur kaba long kum ka jong u bahalor ba ai huspai, ba leh long kynrad, "Ka badei; u briew um lah ban shaniah than ha kine ki sngi. Hei, la wan poi u nongrah khubor na u Ïuribiandes, ka bha ba phin leit peit u kwah aïu".

Da kaba kren salia u Kleander u leit sha lyngkdong jong ka lieng hynrei u nongrahktien u la da don bad u Phormus te u la dei ban ap ïaishah haduh ba la than ïa u.

U Phormus basakhui ka met, u rangbah ka duriaw da ki bun snem ka jingshemphang u la shu kyrbam sammut ha kane ka hukum.

"Ngi dei ban king shisyndon", u kren lyngkut, "ong ïa u kapten ban pynkhreh ïa ki briew bad u rangbah-khawa ban pynmih ïa ki boitha".

"Ka lhien lieng baroh, kynrad?" kylli u Kleander, "ne tang ka jong ngi"?

"Tang lai na ngi", u jubab, "Kawei ka Treosin, kawei na Ejina bad ka jong ngi. Ngin ïaleit ban swait ban peit lada ngi lah ban ïakynduh ïa ki nongshun".

Tang ha shiphang ka lieng ka khih: ka khrum-khram shane shatai, ka hukum ka kynhiet, ka jingkyrylat ki dieng, ki khnong bad ka jingïapatied

jong ki tiar ïapom. Nangta, nalor jong kane baroh ka sawa khamjam ka jingsangoh thum shi thum jong u tyrnem dieng u nongphawar-boitha katba u aipor padiah ïa ki nongkhawa, bad ki siang jong ki pat ki peh ryntih bad sar-bad-sar ki thab ïa ki sla um.

Ki lai tylli ki lieng ki ïamih na ka jaka rieh ha ryndang Ïubea bad ki king suki shaphang Shatei, ki da wad lynti narud narud ryngkew. Baroh shisngi ki ïaking khlem da ïohi eiei ïa ki nongshun, bad mynmiet ki ïarieh ha kawei ka khap-um. Ki briew ki ïaleit sha ryngkew ban jyrtieng la ki mat ki pung bad ban riam rabit ban dup ïoh bam tah ja. Ha ka por mynstep ka suwa um rupa ka per hapdeng ki lympen dieng, ka her tir-ltir ha sla um bad, hapdeng jong kine, ki ïa-king biang sha duriaw.

La dei ynda la kham noh ka sngi ha kata ka sngi ba na ka kyndangrwat la pyrta. "Jaiñpdung ho!" La jan dei ha ka juh hi ka por ba ka laikyrnah jong ka Ejina kaba la don ha marshruh bad ka jong ka Athen, hynrei kham shapdeng um, ba ka la aidak ba ka la ïohi ïa ki jaiñpdung jong ki nongshun. La dei ban shu ïa pynkhreh kyrkieh namar ka la paw ba ki nong Persia ki la ïohi shwa ïa ki bad la dang lynsher beit sha ki.

La don shiphew tylli ki lieng jong ka Persia bad khambun na ki ki khamheh ban ïa ki jong ki Krik, te ka pawshai ba kaba kin lah ban leh ka long ban shu pynsyat la ka jingim bad ban pynjot katba lah ïa u nongshun ha kane ka jingïaleh banoh shiliang. Ha la ka pulit, u Phormus u phong la ka

soptinar bad tupia nar bad, ha kaba shim la u sum bad ka stieh, u khawoit sha u Kleander ban bud ïa u sha tyngkong.

katba ki dang ïa mih u peit pisa sha ryngkew.

"Ngi jan than sha khyndew, Kleander", u pyrta lyndet nalor la ki tyrpeng, "Kumno ngin ïoh jaka ban pyndong lieng. Ong ïa u nongkhyrwait shnet ban rah ïa ka khmut sa katto katne dieng sha pdeng um".

Shwa ba kin poi sha ka tymbetshnet jong ka lieng ki lap ïalade pynban ha pdeng ka jingkulmar ka bakhraw. Ki shipai bad ki maji ki shu ïamareh lymmir shane shatai, ki ïa kyang shla ba la dep ïa ki.

"La rong ka lyngkhuh ïa phi ba phi ïa phet lamwir kumne?" kyrhuh u Phormus u da tied bad tyndung da u sum ban pynsangeh ïa kata ka huri hura. "Rangbah ka Athen, kamut aïu kane ka jingïakynroi jingïakiat? Sha la ki wait bad ki stieh bad shala ki jaka. U nongshun la hangne!"

Da kaba mai jubor na pdeng uta u briew lymwir u poi sha ka jynkieng jong ka lyngkdong lieng, u Kleander ha ryngkhi ryngkhi jong u, bad kiew shalor. Haneng u poi markhmat bad u Demetrius bad u kynhiet, u byrthen ïa u.

"Biej! la dei ba men hukum ïa kine ki briew. Ka mut aïu kane? Balei mem kynhiet ïa ki sha la ki jaka? Hato ka iktiar jong me ka kom haduh katta ba men shah jemdaw ha ki?"

U Demetrius u wiat jew-ler bad u shu kynphuit la ki tyrpeng.

"Ki ïohi ïa ka jingbymler-kam ba shah tam briew, kapten," u kyrda arsap. "Lada ki kwah ban pyndem wait, hato dei ba ngan khang ïa ki?"

"Pyndem wait!" ka khmat u Phormus ka saw laiñ laiñ da ka jingkhong-khong. "Ka laikyrnah ka Athen ba kan pyndem wait namar ba rit paid! Me lamwir ne me buaid?"

U phai sha khlieh ka jynkieng bad u kyang pyrta. Ka kynhun ha syngkai lieng ka ïasangeh ban ïaphet wir bad kulmar.

"Kynmaw ïa ka Marathon," kyrhuh u Phormus, "to ngin ïa ïeng skhem kumba dei ïa ki khun shynrang ka kmie Kris balaitluid pyrshah ki riewkhlaw. Sha la ki wait u sum bad sha la ki jaka."

Hynrei ka spah ka phew jong ka ïing u Demetrius ka la bam-krang kangar ïa uta u maji, bad la theh jyndei ïa ka haba u kapten u la khar ïa ki na khim na lad. Ki ïa peit sha u Demetrius ban pyni lynti. U rah la ka kti baswai.

"Eiei ruh ym ïoh, lait tang ka ïap bad ka shah tehmraw lada ïa pyneh bad kine ki shiphew lieng jong ka Persia." U kren jalaij-jalaij. "Shah jem bad dem, bad yn pdiang ïaphi da ka burom. Nga hi ngan sa kren na ka bynta jong phi ha ki khun jong u Peisistratus bad phin ïoh ka nong bad ka jingïada hapoh ka lama jong ka Persia."

U Phormus bad u Kleander ki shu peit biej tymblong ha kane ka jingkren ba shetkylla. Nangta u Phormus u phai kum u khla sha u Demetrius.

"Nongshet kylla!" u kyrhuh bad rah la u sum. Hynrei shwa ba un ïoh sum, u khnam u suh wiaw na sha tyngkong bad krak u sam na ryndang ba lait na ka jingda ka tupia nar bym shym la syngit. La mih ka jingkyrkait bad jingkynkaw jong ka haramnimok na shapoh bad ka ïatur trait trait katba ka met jong u rangbah jong ki ka kyllon bad hap jraiñ na jynkieng shakjat jong ki.

Baroh ka la jia wiak ha ka shikhyllipmat bad u Kleander um shym la ïoh por ban pakhang. Mynta ba u la ïohi ba la kyllon u Phormus u kyrih ngang sha u Demetrius, bad ha kaba phai u ïohi liak ïa ka tyrtho um ba la lympat ha ki maw ha ryngkew tang katto katne spah pruh ka jingjngai. U nongkhyrwait shnet, ba u shu peit tmang ïa ka jingjia bahakhmat jong u, um shym la ïohi eiei ruh em ïa kaba la jia.

Khliak ka shat sha ka jabieng jong u Kleander kaei kaba u dei ban leh. Katba u Demetrius u dang wan sha u da ka jingwiat tabaiñ ha shyntur, u Kleander u ai shi kura tngang da ka mon na ka tmoh; kum ka tyndaw tylli u kyllon, u pat khlup ha tyngkong; bad, shuwa ba ki nongbud ki peit mat ïa kaba la jia, u Kleander u siet thir bad pum u kynrup ïa u nongkhyrwait shnet. U briew u siet kum ka malaishito bad u Kleander u khyrwait tyngeh war, shiwat ïa ka shalyntem shnet.

Mar ba ïa-kyrngah ka lieng da kynriang ngak, ka jingpyrta ka wan na ki nongkhawa ba na sha

khrum tyngkong. Kim tip kaei kaba la jia shaneng khlieh jong ki, bad ki ïa pyrkhat ba ka jingsawa jong ka jingpyrta bad jingmareh ka dang long ka jingpynkhreh na ka bynta ka jingïaleh. Mynta pat ki ïashohbiet thapnger haba ka lieng ka la kyndar haba phai bad rah ïa ki boitha shalor sla um ka da pynngop de jlang ïa kiba sha ka diang shapoh um. Haba la rah da la ka jong ka jingshah kynjat da ka lyer bad da ka khriang-um, ka Herkules ka lynsher shapoh ka khiewdew bad ïa shiphang, ka synrud, ka pakhuh bad tynrah halor ki mawsiang mawlong kiba don hapdeng jong ka bad ka ryngkew. Khadduh ka lieng ka takhuh ngak bad jrak ka tynsah ïalade ha uwei u mawshynrut banep, uba kham jrong ban ïa kiwei pat bad ka neh tden hangta ha ki proh baïong jong u.

Mynta seh! ka jingkulmar kaba dang shu dep long kam long ïanujor eiei! Na shapoh khrum u ïa kiew ruk ruk u nongkhawa ha ka pyrta ba ka kpoh jong ka lieng la kreng kreng kum ka shalani bad ka um ka la da dap ha khohsiew. Ki pynkhlehlang shuhshuh ïa ka jingkulmar bad jingtriem halor tyngkong. Bad, kumba man la u briew mynta u don tang kawei ka jingpyrkhat... bad kata ban pynlait im ïalade--- ki ïa sdang ban rynsiet na ka lieng shapoh um. Don kiba jngi, don kiba snoh ha ki lyntang, ha ki dieng tylli bad wat ki ñiut ruh tang ban ïoh poi sha ryngkew.

Na ki jaka jong ki, ha ki tyngkong harum, ki nong haramnimok kim shym ïohi shynna ba la jia aïu ïa u nongkhyrwait shnet, hynrei ki ïohi ba kyllon u Demetrius te khyndiat ngut ki ïañiom ruk-ruk sha

u Kleander. Katba ki dang mut kynrup ïa u da ka jingbitar laiñ laiñ ki sngew patde ha la poh kjat ïa ka jingtyndang bashyrkhei jong ki lyphur, ki khnong jong ka lieng haba ka takhuh. Klet sa ka kput ha ka angum ba byrngem ïa ki, ki phai kylla noh, ki da ieh noh la u doh ba kyrsia thapnger ha ka jingbitar, hynrei khlem da mynsaw eiei, bad ki ïa pynstet katba lah ban pynim ïalade.

Dei hangne keiñ, ha lyngkdong jong ka lieng ba u Syrion u lap ïa u Kleander hadien ba u la plait lynti ïalade jubor justi napdeng uta u paid ba ha kjat jynkieng. U ïohi nyngkong ïa ka met jong u Demetrius ba la ïap ler, bad ka jong u nongkhyrwait shnet, bad nangta sa ïa u Kleander, lyngngoh khlem tupia bad ngaiñ ka thangïong da ka jingbitar.

"Kleander," u kren lyngngoh, "ka la jia aïu? la kem ka Byrdaw mo ïa kine ki briew!"

"U Phormus? Syrion," u da kylli da u ryndang bahewhew. "Phi la ïohi ïa u Phormus? u la ïap?"

"A kynrad um khih shuh," la jubab u Syrion da ka jingsngewlyngngoh, "kaei kane ka jingriam klep hangne?"

Baroh arngut ki ïapeit dngang ïa ki jynker jong ka lieng bad ki ïohi dong-ldong ba khih, ha sla um, da ki khlieh baïong jong ki nongjngi bad ki kynhun barit shane shatai ba mareh ban tan la ki lok na ki khiedew jong ka duriaw. Ym imat ba don ba kynmaw ïa ki te, ka la kham idei ban shu sah shipor ha ka jaka kaba ki ïeng. Da ki kyntien ba kyrkieh u Kleander u batai ïa ki jingjia kiba la pynpoi sha kane ka jingïap mynsaw.

"Pleng, u Demetrius u la dei da u nongshetkylla," noh mynsiem u Syrion. "Balei phi khlem pynïap ïa u?"

"Ngan jin da la kwah," jubab u Kleander da kyriat bniat. "Ngan da pynïap ïa u ha shen hi, hynrei mynta ngam lah ba um tip briew. Toi, u dei ban leit phai sha Athen bad shah bishar. Kane ka dei ka jingsiar Ri, kam dei ka kam wei briew."

"Phi khiar palat Kleander," la rot lam bitar u Syrion, "hynrei nga tharai ba phi dei hi."

La ha kane ka por ka lieng ka la jan thylli, bad baroh kiba la lait im sha ryngkew ki ïa khura ïa ki khlaw bad wad jynbam bad jaka rieh.

U nongkhyrwait shnet u shong artatien bad u Syrion u leit sha u.

"Da peit, ïaleh tipbriew ho," U maham, "ban leh kumba la ong ïa me; men leit pyneh niak ïa ki hukum jong une u ophisar te ngan pynrung ïa kane ka jamdor ha met jong me."

U briew, nong Ionia uba na Kos, u pdiang ïa kaba la ong da ka jingjemnud. Uwei u kynrad um pher na uwei pat na ka bynta jong u.

Ha kine ki jingeh jingma la jong ki la jan klet jlang ïa ka thma kaba kham heh ha kaba ki dei ban ïaleh lang. U Kleander u khot ïa u Syrion sha u bad ki ïa peit lang shlip na ka khmut lieng jong ka Herkules sha ka duriaw ha kaba ki ar tylli kiwei pat ki lieng Krik ki dang ïaleh bad ki Persia. Ha ka peitseh ki ïohi ïa ka jingïaid jong ka jingïaleh, ka jingïatangon, hynrei ka ban kut ka paw shai naduh

shwa ban ïaleh. Shu ngiah-ngiah ngah ngah ka jingïapom ïa thlieh da ki wait ki sum ka wan her sha ki shkor jong ki nalor ka sla um, hynrei khadduh ka jah noh. Ki lieng ka Persia ki phai Shatei ki da ieh noh ïa ki artylli ban jyllop suki suki hapdeng ka synrum synreh ba per.

U Kleander u shu ud jam haba u ïohi ïa ki ban leit.

"Hangto la leit ki lok jong ngi, lada ki dang ïa im. Mynta la leit sa ka lad ruh ban leit rah jingmaham sha ka lhien ha Artemisium. Ñiuma, ki blei ki dei ban pakhang lada ka Athen ka dei ban im naba ngim lah leh eiei tang da ma ngi mynta".

Ka jingkynshait slait ka la pynkyndit ïa u bad da kaba phai ki ïohi ba u Demetrius um don shuh. U Syrion u mareh sha u nongkhyrwait shnet ba dang shong thapnger bad u kylli ïa u.

"Haei u Demetrius," u kynhiet bad uta u briew u shu peit lyngngoh tyngheng. Da kaba kdew sha tyngkong u kylli biang:

"Shano uto u briew ba la thiah hangne?"

"U la khie kynrad, bad u la peit sawdong shiphang nangta u la ryngkoh na biar."

U Syrion u pyllait la ka kti bad ma u bad u Kleander ki leit pynstet sha rud ka lieng bad hangta keiñ, khlem bakla, u Demetrius u dang jngi pyrshah ïa ka kiew, ka kynting jong ka dhou (jingat phyllung) kaba kynting ïa u shajrong bad shapoh, tang ka khlieh ka khih ngop ngop. U kiew sha ryngkew bad

u phai ïapeit sha ka lieng bad u byrngem kura shaphang ka lieng nangta u sa jah sha khlaw.

Sa kawei pat ka jingat phyllung ka kham heh ka lympat pyrshah ïa ka shynrong ba kyrbeh jong ka Herkules bad ka kylla blup bad pakhar ïa baroh lai ngut ki briew shrup sha ka kynroh liang kamon jong ka lieng.

"Ïa noh, Syrion, la dei por ban leit," rkhie u Kleander katba ki dang ïaleh ban khie na tyngkong ba sharing, "Kito ki riew haramnimok kin da jngai la biang ha la ka lynti ba ngin pynklit. Ngi dei ban poi sha Athen ban ïathuh ïa ki jeneral ïa kaba la jia. Don por hi ban kurup ïa u Demetrius bad ban ring ïa u sha ka aiñ."

Uwei hadien uwei pat ki ïa noh shapoh um bad jngi pyrshah ki khriang bad tyrtho um da kaba kiar katba lah na ki maw wat la hangne hangtai ruh ka bniat ne ka snar maw ka trud ka tar ïa ki jaiñ bad ki sniehdoh jong ki, ki ïa ïoh shyïap bad ki ïakhawoh jubor phum phum ïa ka tyrtho um shaduh ryngkew. U Kleander u kyrtiang ryngkhat bad peit kat ban shu ïohi ïa ka Herkules ka kylla-prah bad pyni ïa ka jingkyriat ki dieng jong ka katba ka pra ha ka jing-lynthaw jong ka khiedew.

Da ka mynsiem ba jew u phai bad ïalam lynti sha khlaw. Ki dei ban poi sha Thesali bad sha ka lynti sha Athen na ka lynti bakhun ka ban pynkriang-lait ïa ki na ki shipai jong u Kserses kiba dang sherdara ha Thermopile.

XIV

KA KUPARJOT JONG KA ATHEN

Haba khadduh, ba la thaid la jrem, bad ba saphup da ka lyphuh khyndew naba ïaid lynti, ki lai ngut kiba la lait na ka jingïap ki ïa kam sha shiliang ki pud ki sam jong ka Attika. Ki poi tang ban shem ba ka ri-rep ri-riang baroh kawei kam don briew satia. Ki ïing sahbri bad ki trep shu jlang lang-lang ki l'ngam briew; u kew ba la ih khlem ot ne lum sha ki thiar; ki diengsoh ki la shu pyntlor la ki soh na la ki tnad khlem kheiñkor eiei.

"La lah jia aïu Kleander?" Kylli u Syrion, "Nga la tharai ba ngim shem ïa ki briew kynjai hala ki jingtrei ban ïa lum ïa ki soh ha ryngkhi ka jingkyrda jong ki shipai Sparta."

"La jia eiei kaba triem," la mynjur u paralok jong u. "Ki khlehbiej kine ki briew la da ki ïaboi shapoh nongbah. Ki tharai ba kumno yn bsa ïa ki haba ym don briew ha lyngkha? Ka nongbah kam lah satia ban aibam aisa ïa kat u paid jong ka Athen."

Ki ïaid top shi top, ki shu peit rhang khlem ïohi dak batrei ha ki lyngkha ne brisoh. Ha ka shiteng sngi jong ka sngi ba-ar ki la ïohi ïa ka Athen, ka Akropolis ka ïeng kynthung halor ki tnum bad ki

kliar byrngum jong u lum Himatus sha pajih. Ki sangeh tengkhat ban peit suwan ïa ka dur baithiang jong ka.

"La don u nongphawar ba dang khie khynraw uba la ïabamja ha ïing bad i pa la khyndiat taïew ba la lah," ïathuh u Kleander. "U la rwai da ka sur mieng ba sngewbang shaphang ka Athen, hynrei nga lah ban kynmaw tang khyndiat kyntien na ka. Ka dei shaphang kaei-re-kaei: 'Kaba ba tyngshaiñ, pansngiat ka jingjngum, ba la phawer ha ki phawar; ka kynroh jong ka Hellas, ka nongbah ki bleï'. Kaba dei shisha kata, Syrion."

U sngap shiphang bad katba ki bteng ïaid biang u pynpur: "Ngi don ha ka liang jingjop wat la ka la jia katba jia ruh. Nga sngew pohsah ha la dohnud ba ka mynsiem jong ka Athen ka long ka bym lah pynjot. Wat la katai ka nongbah baieid ka shah khynrakyrsa sha-duh tbian ruh, ka mynsiem ka sngar jong ka kan kyrsoi biang napoh 'pei ban tynrong shaneng ïa ka dongmusa jong ka jinglaitluid bad ka jingiphuh junom bhor."

Ka maiñ shitrhem ka lip noh hakhmat jong u, bad u kyrih-kyryiat pynbeit tyrpeng.

"Hynrei nyngkong eh ïoh dei ba ngin ïaid shwa lyngba ka ding." u pynkut kren noh.

Katba ki dang ïajan sha ka nongbah ki ïasdang ban ïakynduh ïa ki kynhun nongphet shnong kiba ïaid na ka juh ka lynti. Ki tymmen shynrang bad kynthei ki ïaid dotdot hala ki diengshan diengduh, ki khmat jong ki ki dap da ka pisa ka lynga ha kane ka jingkyrha syndet, ne pyntieng her ngiew. Ki thei

kmie bad la ki khunlung ha ksangkti bad ki khunrit khunjeh ba sdien rtan na ki jaiñpneh ki ïa ïaid thetthet ha ka-pumpum ba her sha ki khmat ba dap ummat jong ki. Ki khynnah shynrang bad kynthei ki ïabeh kawei ar tylli ki masi ki blang ne ki rah da ki ruh kiba dap da ki syiar. Don kiba ñiah da ki kali kti ïala ki khiew ki pliang bad ki jaiñ ki nep.

"Ka la jia aïu?" pyrta ki arngut ïa kawei ka kynhun, "Shano phi ïaleit?"

"Sha Athen," jubab kawei ka theikmie baheh lbing kaba dang kyrshan ïa u kpa tymmen da ka diang bad ka thum, ha kamon, ïa i khunlung ba dang khyndiat-bnai. Ki jeneral ki la phah khubor sha kylleng ka Attika da kaba ong ba ngin ïehnoh la ki ïing-ki-sem bad wan sha Athen da kit kat ba lah ei. U Kserses u dang wan tur."

"Hynrei, balei?" nang bniah u Kleander. "La jia aïu ïa ka kynhun shipai Sparta ha Thermopilee bad ha ka lhien lieng ha Artemisium?"

"Ïa kata ngam tip," jubab ka kynthei, "nga la shu ïohsngew ba ki shipai na Sparta ki la ïap lut khoit, don kat shaba ki don ruh." Ka jingsngewngiew ka tyllep ïa u Kleander bad u Syrion tang ïohsngew ïa kata. Ki shu ïa pynstet khem sangeh ban kylli ne pan khubor, ki ïadem sia sia ban ïapoi kloi sha ka nongbah.

Katba nangjan sha ka nongbah nang ïa kynduh kham bun ki kynhun phetwir. Khadduh ki hap shu phrung na pdeng uta u paidbhur bad napdeng ki

jynri jyndup ba ïaid pynkhapngiah ïa ka surok. Ki ïa poi ha ka khyrdop bad ka lynti bah.

Hangne ruh ki juh ki dak jong ka jingtieng bad jingïaphet kyrkieh. Ki jynkhang ïing rynghang ban pyni ïa ki shyngkup basuda bad ki tyngkong bathylli. La teh ïa ki jynsong jingteh, ki tum ki tam ki ap mtung-mtung harud surok; ki khynnah ki ïeng ïaap la ki shang ki kriah, ka jynbam bad ki jaiñ ki nep. Katba kine kiba lashah pynpait lieng ki dang ïaplait la ka lynti lyngba ka lymbung briew, ka jingsawa ki kjat jraiñ jraiñ ki riew bad ka sur rangbah barwai ka nangkham jan khamjan, te baroh ki hap kynriah sharud ban ai jaka ïa ka kynhun shipai shong kulai. La ïalam ïa ki da u Kimon, u khun jong u Milsiades.

"Kat shano kumne phi ïaleit?" pyrta u Kleander.

"Sha ka Akropolis," la thiejam u Kimon, ban buh Bhet la ki lakam ha u Apollo. Ngi dei ban shong sa da ki dew duriaw mynta ha ka jaka jong ki kulai".

Ki ïaid la ka lynti bad ki arngut ki leit sha la ki jong.

"Kaei kaei kaba shyrkhei ka la dei ban jia," la ud u Kleander. "Ka paw beit ba u Leonidas u la shah jop; hynrei kumno pat shaphang ka pyrton Sparta ba la dei ban bud ïa u? Wow, kane te ka ban ïap."

Khadduh khadwai ki poi sha ka surok Apollo, ki stet, ba ring u khiewja ban poi sha ïing. Habar, ka ïing jong u Arkhelaus ka la dang ïeng ka kali khashor, la kynton stai da ki mar ki mata bad hakliar duh shong ka Khlaris, matlieh bad kyiuh, sa ki khmat

basaw triej da ka jingïam. Ha ka ba ïohi ïa la i bah ka kieh sa ban jan hap nalor ba ka shong ka da khot kyrkieh ïa kiwei da ka jingkyang ba kmen ban ïohi ïa u Kleander ba wan na sha ka jingïap.

Da kaba pynhiar ïa ka u Kleander u rah ïa ka sha ïing ha kaba kiwei pat ki ïalum sawdong ban khublei da ki ummat jingkmen. Hynrei ka dur jingkulmar ka paw ha u. La sloit la sliah ïa baroh kat kaba lah ban shim ban weng, bad tang ki kynroh sada bad ki sup ki japi baheh ki dang sah. Kane ka jingkylla kam da pynkthang palat ban ïa kata kaba ïohi ha ki bahaïing jong u. U Arkhelaus bad u Ameinias ki riam da ki sut ïalehthma. Ha ka sien banyngkong eh ba u Arkhelaus u pyni ïa ki dak jinglong tymmen. Baroh ar ki i pisa jingmut. Ka jingpliah lymphuiñ jong ka Akharis ka blad, ka i lwait bad lynga mynsiem, ka jymphong bani jong ka la bit tngit bad u shñiuh patde rangiep. Ka Ïunis bad ka Daphne ruh ki pyni ki dak ba thaid bajrem bad bapisa jingmut. Ka Daphne ka pyrshang ban wiat bad ka snoh khak sha ki ksangkti jong u, ka kyiuh thor thor palat ïa kaba mynno mynno lait tang ha kato ka miet jong ka jingïap u kpa jong ka.

"La jia aïu?" u kylli angnud khadduh. "Ah blei kynrad, ïathuh ïa nga kaei ka jingmut jong kine baroh!"

"Ka mut ba ngi dei ban mih noh na Athen," la batai khia dohnud u Ameinias. "La shet kylla ïa ki nong Sparta ha Thermopilee. Ki la ïap lut, uwei ruh khlem sah. Da ka Thermopilee kaba plie lynti te ka lhien kam lah bat ïa ka Artemisium. Ngi la ïaleh

arsien pyrshah ki Persia, bad,--ka nguh ha ki blei--kiba la phah da ka erïong kaba la pynjot shibhah na ki laibhah ki lieng jong ki, ngi ruh ngi la pynjulor shibun ki jong ki, hynrei ngim shym la lah ban bat ïa ka ryndang um te ngi la kynran. Ngi la dei ban leit sha Treosin hynrei u Themistokles u la said pynlah ïa u Ïuribides ban sangeh ha Salamis ban ïarap ïa ngi ban rong ïa ki bahaïing-ha-sem sha ba lait jingma. Te mynta phi tip balei ki nongkyndong ki la thylli. Ka Athen ka la sep!"

Ha kane ka jingïathuh ki kynthei ki suhjer ram bad ki sdang ïaïam biang. Ka Akharis ka ud ïam briew.

"Ah, sangsot ïa nga ban im ban ïohi ïa kane ka sngi! Ka dei keiñ kumba nga la ong hi. Ym don balah ban ïeng pyrshah ïa u Kserses. Ïa phi baroh yn pynïap, bad manga, lem bad ki khun baroh yn die sha ka jinglongmraw!"

Ka khmat jong u Kleander ka lieh blar blar, bad ka shyntur jong u ka shrang bad tyrkhong haduh ba um lah ban kren. I kumba ka kamra baroh kawei ka shad ngit ngit tawiar ïa u. Nangta na sha jngai eh u ïohsngew ka sur ba ong: "ka um, ka um, kloi kloi, u la tyrsaw da ka jingthngan bad jingthait".

Ha kane te ki kynthei baroh ki ïaklet shiphang ïa ki jingma kiba sdien halor jong ki bad ki ïa khreh ïa khrum ban ai bam ai dih ïa ki nongïaid lynti. La dei tang ka bam ka dih synlar hynrei ka biang ban aibor ïa ki bad katba ki dang ïabam u Arkhelaus u batai kham bun ïa kaba la jia.

U ïathuh shaphang ka jingkyrda dohïap jong u

Leonidas bad ki shipai jong u kiba la ïa aireng battden ïa u Kserses shadien; haduh katta ka jingshlur bad jingïapyneh rngaiñ jong ki ba wat ki pehsylli jong u Kserses, kiba kynsai duh, kim shym la lah ban kynjrut ïa ki na ka khap. Ah, sangsot, sa ka bakthang ka la mih. Ka jingshetkylla! ki nong Persia ki la par hapoh jingdum, ki la kiew artet na ka lynti na sha lum ki da kynrup kynsan trait ïa ki nong Phosia kiba apkaman, ap karot ïa ka lynti. Ym don jingkyrmen shuh hangta, te u nongpeit syntiat u la leitrah khubor sha u Leonidas uba la hukum ban pynphai ïa u pyrton baroh sha ka jaka bym bun jingma. Ma u patde, bad ki laispah ki nong Sparta ki la kyntait ban kynran. Ka burom ka hormot jong ki ka dawa ba kin ïa ïeng ban bat ïa ka khap haduh ka jingïap naba kata ka la long ka juban ba la ai ha ki da ka Sparta. Ki khlawait jong ka Thespia ki la kyrngah ban iehnoh ïa u Leonidas ki da mon ban ïap ryngkat bad u. Bad kumta ka la long. Uwei pa uwei haduh u bakhadduh um don ba la mih na kata ka khap - ka thma bashyrkhei!

"Ka jingkyrmen jong ngi mynta ka long tang ha ki lieng," la pynkut u Arkhelaus. "Ki nong Peloponesia ki dang ïa bun kam ha kaba kynton kynroh baroh shi lynter ka kyrking khyndew jong ka Korinth, hynrei kata ka long tang ka jingpynsyrwa por ei. Lada u Kserses um don lieng te ka biang hi, hynrei wei ba la synshar ïa ka duriaw ka kynroh jong ki kan long tang ka muri ktieh hi. Ka nusip jong ngi te kà la thikna. Ka Athen kan jot. Hynrei ngin dang lah ban pyllait ïa kiwei ki bynta jong ka Kris."

"Shaei phin ïalam ïa i mei bad ki kynthei, ko pa?" kylli u Kleander. "Sha Salamis," jubab u Arkhelaus, "Nga sngewsih Syrion, hynrei ki dei ban shu ïa ţhynñian katba lah ha kata ka ïing jong phi. Nga la phah ktien sha ka Akte bad u Strepon mynhynnin. Phi pat, tang shudep bam kdang, kan da bha ba phin ïahiar lang bad kane ka mar baroh bad kaam sha shiliang ha ka lieng kynda. U Ameinias un ïalam ïa ngi baroh ha ka 'Yiem Khyllud' ryngkat bad kiwei pat ki kynhun kiba kwah ban sah hajan ban ïarap. Kham bun na ki theikmie bad ki khynnah khunlung ki la da leit sha Ejina ne sha Treosin, hynrei ka Salamis ka bha ïa ngi".

"To, phin nang ïaleit shwa kata," la kren u Kleander haba u la sngewlongbriew biang, "bad ngan sa bud ynda nga la lah ïakynduh bad u Themistokles. Nga dei ban ijar sha u ïa kaba la jia ha ka Herkules. U Demetrius u la long u nongshet kylla. Ynnai len, u la pynkhih ka haramnimok bad u la shah ba kin pynïap ïa u Phormus. Hynrei ngan sa ïathuh pat ïa kata haba ngin ïoh khambun ka por."

Da kaba doh ïa ka kmie bad ïa ka Daphne u mih pynstet ban wad ïa u Themistokles, u da ïeh ïa u Ameinias bad ïa u kpa ban ïalam ïa ka kynhun sha Salamis kloi katba ki lah.

Da ki sngi bad da ki miet kane ka kam ba jngan ka la ïaid. Ïa ki 'men-ki-woh bad khynnah bad khunlung la jynrat jubor nala ki ïing-ki-sem. Ieh sangsot la u khaw u kba, ka kper ka prah, ban leit wad jaka rieh ha ka jingbun jong ki shnong bapher bapher. Ha Ejina bad ha Treosin ki briew ki la pdiang ïa kine ki phetwir da ka jingsbun bad jingieid. Ki la

khot basa ïa ki sha la ki ïing bad ki la sei ka tyngka ka peisa na ki khuiñ paidbah ban bsa ban btiah ïa ki. Hynrei kane baroh ka la shu lah tang ban pynsting kam shym la lah ban pyndapdoh ïa ka jingmong ba la pynlong da kata ka jingjynrat, ha ki dohnud jong ki nong Athen.

Na ka bynta sansngi hadien ka jingkyllon jong u Leonidas ka jingphetshnong ka bteng ter-shi-ter. Ha kaba hynriew baroh la dep lut. U Kserses bad la ki shipai u tur thait-shi-thait shapoh Athen bad ka tdem jong ka jing pluh jong ka ka la her ïakli ïamilai bad u lyoh ha baroh ki lymbnep ki shnong kyndong. Ka Athen ka la klang ha ka ding kaba la phalang kat shaduh ki kper jong ka dewlynnong Salamis kiba don ha tymbuit duriaw ha kaba ki lieng jong ki Krik ki pynhiar bnoh lyngkor.

La shim kput ïa ka Marathon.

Ha ka juh ka por ka don ka jingkulmar hapdeng ka kynhun Krik. Kim ïa don jingmut ban shim ïa ka Salamis kum ka jaka ban pakhing thymmai jong ki; ki la shu sangeh hangta tang ban shu long ka jingkyrda pynrieh na ka bynta ki nong Athen ba phet shnong. Mynta ba ki nong Persia ki la king sha Phalerum bad sha ka Pireus ki dei ban rai ïa ka ban sangeh ne ban leit shawei pat. Ha kane ka khim-ka-tan ba ar-prong u Ïuribides, u rangbah duh ki lieng, u la jari sha ka dorbar ïa ki khmat rangbah jong ki pyrton bapher ban ïa pyrkhat kaei kaba kin leh. Sha kane ka jingïatainia, ka jingïawoh dong la wan ruh u Themistokles, uba ïeng traikhlieh ïa ki arspah tylli ki lieng na Athen. U da ïalam ïa u Kleander ban synran ïa u.

Na ka bynta bun kynta la ïasaidnia, bad haba la lah ban ïa mynjur ki rangbah ki ïapra noh.

"Ngan da ïaleit lang bad phi jeneral sha ka lieng-lama?" kylli u Kleander.

Uta u rangbah uba i lynga bad i duh jingkyrmen u shu kyrngah ka khlieh da ka jingsalia.

"Em, em," u jubab. "Leit sha la ka jong ka lieng. Phi dei ha ka 'Yiem Khyllud bad u Ameinias, ym dei? Buh kaman uwei u briew bad lada nga donkam ïa phi ngan sa aidak. To, thiah suk khynnah. Imat la sep ka daw jong ngi."

Halor ka 'Yiem Khyllud u Ameinias u khublei ïa u Kleander da ka jingangnud. "Te kata, yn leh kumno?" u kylli, "ïaleh ne phet noh?"

"Phet!" jubab u Kleander, nangta patde u kynhiet bitar. "Na baroh ki biej-ki-anna khapnap bad mutlop ba nga la ïakynduh, kaba tam phngar ïa baroh te, ade, kane ka nong Peloponesia hi. Kaba sniew la biang hi kato kawei ba u pyrton ba ki la kular ban phah kum ka jingïarap ïa u Leonidas ka la khlem wan poi satia tang na ka daw jong ka rong-ka-rup Karneïa jong ki. Mynta ba ki la pashat ïa ka Athen sha u suri ki pyrkhat tang ban lait la ka sniehdoh. Ki dawa ba ngin kynran syndon sha ka kyrking khyndew ha kaba ngin lah ban ïakhun ïa ki shipai ryngkew ha lyndet jong kata ka muri ksew jong ki."

"Hynrei kata ka bym lah long," ban ktien sa u Ameinias. "Kane ka ryndang um ka kham bit jaka ïa ngi ban ïaleh na ka bynta jong ngi kiba rit briew katne. Nalor kata, lada ngin kynran sha ka

kyrking kata ngin shu pyllait rynghang ïa ka Megara bad ka Ejina."

"Nga tip, nga tip," la thnum u Kleander. "U la ban-shi-ïaiban u Themistokles ïa kata. Lada ngin ieh noh ïa ka Salamis ka lhien baroh kan pra phrew, naba man ka kynhun kan shu leit ïada la ka jong ka shnong khlem da pyrwa ïa kiwei. Ki nong Korinth eh na baroh ki pyrkhat ba kin lait ei halyndet ka kynroh, bad kim kheiñsnep ïano ban kheiñduh."

La bun bun kynta ki arngut ki samla ki ïasei la ki nia: ki tai shane, ki rot shatai, ainia shane, wohdong shatai. La lut ka dong ka shnat, ka dang ka duh. Na kano-ma-kano ka khep ba ki ïapeit da ka jingkynran kan long ka 'jingkynkaw ka khwak' bad ka jingkyrmen ka la kut. Kyndit kyndit la tied ha jynkhang bad la khot kyrteng ïa u Kleander.

"La kawoit u jeneral jong ka Athen ïa phi ban leit mar mar sha lienglama jong u Ïuribedes," u ong.

Phuh ka khmat jong u Kleander. "Lehse ym pat sepei lut," u pyrkhat marwei. Niat u shim la ka tupia bad u bud dien ïa u Kaman. U ïakynduh ïa u Themistokles ha trai jynkieng bad kiew sha ka lieng jong u Ïuribides bad u kylli kyrkieh ïa ka daw ba la khot ïa u.

"Nga la ïakynduh ïa u paralok barim jong nga uba la dang ap ïa nga haba nga la dang leit phai", la jubab u Themistokles, "bad da ka jingïarap ki nia jong u nga la lah ban pynbor ïa u Ïuribides ban sani ne bishar biang ïa la ka jingrai."

Ha khlieh ka jynkieng ki ïa kynduh shi kynhun ki kapten. Baroh kiba la thaid bad i-riang; ha kawei la liang, ki badom naba la shah somon biang ban ïakren ïa kajuh ka kam ïa kaba ki la da dep ïa pynbeit. Baroh kiba lam kuhiw bad palat na ki, u Adeimanthus, u kapten jong ka kynhun Korinth; u dei uba la metïaw mlen, bajrong kynshyeng, ki ngab bad tyngam ruh smam, sa ki khmat patde klew, u shu tawah khlup da ka barandi bad da na ka erkhriat jong ka miet bad u pynkynmaw ïa u Kleander shaphang ka dngiem sakthup.

Ki arngut ki nong Athen ki ïaleit lang sha ka kynhun bad u Themistokles u sdang biang ban pynïeng la ka daw, u da sei da ki nia ki baeh babiang ban kyrshan ïa ka jingsah jong ki ha ka jaka ba ki dang don. Kyndit kyndit na shapoh kombol baïong ka sawa ka sur badom riang.

"Themistokles," ka byrngem, "kito kiba ha ka ïakop paidbah ki khih shwa ka dak ki ïoh sohramdieng."

"Ade," kahait sa u nong Athen, "kito kiba jalani patde kin ïoh pansngiat."

Da kane ka jingsdang bym-kup bym-kem-ka-lar ki rung la ka rung sha kamra u rangbah duh. Mynta u Ïuribides u batai ba u la sdang ban artatien ïa ka bit ka biang jong ka jingkynran sha ka kyrking te u la than biang ïa ki ban ïa pyrkhat shuh.

Shisyndon ka khie ka kyang ka shla bad jeng u ïeng u Themistokles, u pynsngap jar ïa ki da kaba rah la ka kti bad sdang sait la ka thma-ka-ktien ha

ka jingshongshit. U da kyrpad ïa ki ban ap ha ka ryngdang um Salamis ha kaba ki kham sngew-kob ïa ka ktem-ka-ktaij ba ai ka ramew ïa ki, bad ha kaba ka nongkunok jong ka Delphi ruh ka la kular jingjop ïa ki.

Ynda u la dep kren la don ka jingïakhñium bad jingïapher jingmut, hynrei bun na ki kapten ki ïa artatien. Nangta, da ka khmat kaba kum ka jong u 'Yiarmangkariang ba la pynïeng la u shñiuh ryndang, u Adeimantus u ïeng tmeng.

"Ko lok, kapten," u kynteit, "banlei phi sngap sa ïa une u lamwir? Ka hok aïu u don ban kren? Hato, ngim shym la ïohi mo ïa ki thylliej ding jong ka Athen ba ki klang her-her sha ki lyoh? Kumno ma-u u bym don shnong ban kam la kajong un don ktien ha kane ka jingrai? Ade, ban ïeng khlieh briew ruh um dei ban ïoh u nong klang ba khlem ïing, khlem shnong, u ïaidwir u ïaidrhab tang kata hi".

U shu shong lyngngeit bad bun na ki para kapten ki shu sngewphrieh ïamrem ba ki sngewthuh-sngewmat ïa ka jingpoh bad jingkynshleiñ jong kane ka jingkynthah pharep ïa u rangbah jong palat shiteng ki lieng ïapom. Ka la pankwah ïa ka jubab ba ngak ngak na u Themistokles.

"Ñiuma, kapten," byrngem ïaïeng joit, "Kynriah sha kyrking jong phi lada phi kwah, hynrei nga maham ïa phi ba yn ym don ki lieng ka Athen ki ban bud ïa phi, Ngin king noh soiñ, kumba la leh teng ki kthaw mynnor jong ngi, jngai shaba sep ka sngi, bad hangta ngin tei ka nongbah bad ka raij

ïalade, bad phi lah ban jyllop ne jngi katba phi mon khlem ma ngi."

Kane ka jingkren kaba da mut kam shisha da uta u nongïalam bashlur ka la biang hi ban pynnoh ïa ka tarajur. Khlem da ainia shuh dano dano ruh, putet, khlem da khalai, u Ïuribides u rai.

"Ngin ïa aireng hangne ha Salamis," u hukum. "Duhai, pynksan ki blei ïa ka daw jong ngi ban dule ki nong Athen."

Ka jingïalang ka la wai. Ki kapten ki ïaleit sha la ki jong ki jong ki lieng ban pynkhreh la ka nusib kaba ka sngi bathymmai kan wan rah.

XV

KA THMA HA SALAMIS

Kserses u peitrong ia ka thma Salamis.

Shilyngnger (baroh kita ki por) ha ka sngi babud, ka saham jingartatien bad jingsngewiñdang, (sngewlynga-pisa) ka sdien halor ka lhienlieng jong ki Krik. Ym don dak ban ïatur na ki Persia, bad ki Krik kim kwah ban pyndik satia. Baroh shisngi ki lieng kynda ki ïa king kyllaiñ na pdeng ki liengheh katba ki kapten bad ki ophisar ki ïatalad kam. Ynda la khamnoh ka sngi u Themistokles u kiew sha ka *'Yiem Khyllud.* Ki jingkhuslai bad jingduhthiah ki la pynsawtriej ïa ki khmat jong u lait na kane u long kumjuh hi- Jylluiñ, jwaiñ, skhem ka jingmut, stot ka jingngeit, ba parai bashynroiñrïap. U la ju niewkor shibun ïa u Ameinias bad u Kleander te u leit sha ki ban peit ki pyrkhat kumno ïa kane ka shyngkhan.

"La khie ka haramnimok hynne mynstep hapdeng ki lieng jong ki nong Korinth," u pyntip ïa ki katba u shong aram há ka kamra jong u Ameinias. "Ngan tip kumno u Adeimantus u la tem ïa ka, hynrei nga don jingsuba ba u la kular ban kynrandien".

"Ki nongrah khubor ki la wan dangstep na ka kyrking Korinth," phai ktien u Ameinias. "Ïoh lehse ki ïapan shipai shuhshuh."

Ki ïakren kumba shikyntien kwai ne, haba kyndit kyndit ka wan ka jingïajam bad jingkyrdem kjat ha ka tyngkong bashaneng. Baroh lai ngut ki ïeng joit bad mar kumta hi ka plie ka jynkhang jong ka kamra bad ka pyni ïa shi kynhun ki kapten ba la ïalam da u Ïuribides bad u Adeimantus.

"Ah, hangne ngi lap ïa phi, Themistokles," kren shngaiñ u admiral, ne rangbah duh. U la kham i thangïong bad ring ka khmat ban ïa u nongïalam ka Athen, bad, imat ruh, ba la kham shah pynsalia da uto u paralok heh ktien jong u. Ki ïathynñian hapoh kamra ha ka ïatainia, ka ïarot, ka ïakren donduk bad halla haduh ba ka kamra ka win ir.

"Rangbah," Kyrhuh u Ameinias da kata ka jing byrthen kaba u Kleander um ju ïohsngew. "Kane kam dei ka ïew luri lura na ka lympung ïalympat. Phin da ïashong sngewbha, bad u rangbahduh jongngi un pynïaid ba baroh yn leh da kaba ïatip briew."

· Ba la kum sngewrem ha kata ka jingshah kynhiet, kita ki nongwanrung ki ïashong kat shaba lap wat ha ka shuki kaba u Themistokles u la ieh haba u la ïeng. Haba baroh la ïa shong u Ameinias u ring ïa u Kleander shabar jynkhang.

"Phin da phira hangne Kleander!" u la kyrpad. "Kane ka dei ka lieng jong nga bad nga mut ban shim bynta ha ka jingïakren, hynrei ngam kwah ïano ïano ruh ban sngap siar, lane u ban shu pynwit ïa ngi khlem da pan ktien."

"Hooid, khlempep keiñ," la pdiang sngewbha u Kleander, "hynrei phim sngew eiei keiñ, nga tharai, ba ngan apsiar?"

U Ameinias u phuhsamrkhie bad u rung shapoh kamra bad u khang ïa ka jynkhang.

Ka jingtynshaiñ jong ka sngi ba la kyntleiñ (noh shiliang) ne noh arsut, ka rung shapoh ka tyngkong shaneng bad ka shat lynnong kumba suit rongksiar ha kjat u Kleander. Suki suki ka kiew artet ïa ka jynkieng bad ka sa jah noh. Ka syrngiew ba bthuh jong ka miet ka hap-pli ïa ka. Tang uwei u khlur u paw ha suiñ. Hynrei ka jingïania ka btur shibtur. Kyndit kynsan ka jynkhang jong ka kamra ka plie bad u mih u Themistokles. Ki shynriah kti jong u ki khnap skhak ïa ka ksangkti jong u Kleander haduh ba ki ngam shapoh doh, bad u ring ïa u sha ka syrngiew jong u rishot.

"Kleander," u pasiaw, ka sur ka sawa hew hew naba u la kren tyngeh palat, "ka nusib jong ngi ka sdien ha uwei u shñiuh. Ade, kitai ki biej ki ïadem mutlop ban leit sha ka kyrking Korinth. Lada kin leit ka daw jong ngi ka la rem. Ka lhien baroh kan sa pra. Ïa la ki jong ki jong ki shnong kin leit bad ïada. Bad u Kserses un shu nguid tylli ïa ki da kaba suk uwei hadien uwei pat. Tyndi-tynda, don satang kawei ka lad ba salit katta ruh ban pynbor ïa ki ban

ïaking hangne. Phi dei ban rah kane ka khubor ïa nga, hynrei shwa ngan pynjliah syrtiwait ïa phi ba phin bat rieh ïa kane junom".

Ha ka kyrbeh bad thlien, bad angnud u Kleander u sei la ka soskular. Bad u Themistokles, da kaba buh ïa ka shyntur ha ki shkor jong u samla, u pasiaw.

"Leit sha ka lieng jong nga," u kynhiet, "bad wad ïa u mraw Sikinus. Phah un jngi sha shiliang jong ka ryndang um sha Phalerum bad ban rah kane ka khubor sha u Kserses. 'Ki Krik ki la kulmar thlim bad ki ïapher jingmut. Ki artatien shi katdei sa tang ban ïa phet noh. Wat shah ba kin phliat na ki shynriah kti jong phi.' Lada un tang lah ban pynngeit ïa ki nong Persia ba kane ka long kaba shisha yn ym don lad ban kynriah sha ka kyrking Korinth. Leit mynta bad, ynda wan phai u Sikinus, sa wan rah ktien sha nga."

Katba u Kleander u pynstet ha la ka kam kyrkieh u la don por ban sngewlyngngoh ïa ka jingshlur dohïap bad ka jingsian phngar jong une u briew uba dang khie rasong ban ïeng mih ïalam ïa ki nong Athen hapdeng kane ka jingma bakhraw jong ki. Ka jingshlur nohïap jong kane ka jingsoisiar ka pynher rngiew ïa u, bad u thangïong ha kaba pyrkhat kaba kumno kan long ka apot jong u Themistokles lada yn rah bakla ïa kane ka ktien bad ba baroh ka Kris kan ïoh jingtip shaphang jong ka! Ha ka angum donkam ka suh marïap. Hynrei kane, lada ki Krik kin shahrem, kan paw ka siarklep baharamtam na ki jingshetkylla baroh ha pyrthei!

Ka bajem ban shem ïa u Sikinus bad ban phah rah kam ïa u. U da ngam jlang shapoh ka um ba dum jar jar kum u kushia. Ka ryndang um hangne ka long tang kumba shipawa mer eiei, kam long eiei na ka bynta u jaid ksih. U Kleander u ap ha ka lieng jong u Themistokles. Ka kti ka kjat ka smiej-ka-ktik, ka peitmat peit thuh ruh mrong, ki khmat patde shlip sha um hi haduh khadduh ka syrngiew ka noh ha shyngkup lieng bad u Sikinus u ïeng hajan jong u ha tyngkong. Ka met bajhieh ka shai klir klir na ki ding khlur.

"La beit baroh kynrad," u pasiaw, "Nga la smai la spot ïalade u nongshet kylla, map ki blei ïa nga, bad um ki la ïaang ha ki ktien jong nga. Ki la pyneh ba ngin ym lait na ki kti jong ki. Shwa ban shai kin sa ker kut na baroh arliang jong ka ryndang um bad ngin dei ban thom lynti jubor ïalade".

U Kleander u kohnguh khlieh ha ka jingmynjur bad king soit sha ka *'Yiem Khyllud.* Ha ka jingtied jynkhang jong u wan mih u Themistokles.

"La beit baroh kynrad," pyntip u Kleander thik kumba la kren u Sikinus. "Ïa ka ryndang um yn set kut shwa ban kynjat shai."

U Themistokles u kohnguh ka khlieh jar jar bad u rung biang shapoh bad khang ïa ka jynkhang. Mynta kam myntoi ïa u ban saitlah saitlwet sadhai ban pynsyrwa ïa ka por. Ka kam kam shym long shuh ka baeh namar ba ki kapten ki ïa pongpet bad man u wei u kwah ban pyneh la ka daw. U Kleander u ïeng sah ha jynkhang ban ap.

Kyndit kyndit sawa ka jingïaid stet bad bakhia, bad u briew ha ka riam riew ïapom u hiar na jynkieng, uba jrong bad babha briew, u bakhlaiñ, hynrei ka maiñ ba i kynjah, ki khmat patde ki ba shongkhia.

"U don hangne u Themistokles?" u kylli da ka sur jong uwei uba ju mlien ban hukum.

"Hooid rangbah," jubab u Kleander, "Ma u bad u Ïuribides baroh ar ngut ki don hapoh."

"Pynong ïa u Themistokles ban wan iakren bad nga," la hukum u nongwei, bad u Kleander u leh kumba la kwah. U Kapten jong ka Athen da kaba lam sngewlyngngoh, hynrei haba ïohi mano ba ïeng habar, u ïaid kloi.

"Aristides!" u kmen. "Haba biang ka por ko lok ne dei mo ba ngan ong; u nongshun jong nga! Ka Athen ka don ha ka shyngkhan bad ka donkam eh ïa phi. U Aristides u wiat i shongkun".

"Mynno mynno khlem don jaka ïa baroh arngut ïa ngi ha Athen," u pynkynmaw. "Phi la bha ka kam bad ma nga pat de la pongpei, sa jyllakharit de. Hynrei nga ngeit ba dei na ka daw jong phi ba mynta la khot ïa nga na klapani."

U sangeh, bad u Themistokles u dem ka khlieh ngok khlem da kren.

"Naduh shyllipnud nga ainguh ïa phi na ka bynta kane. Mynta, ha ka shyngkhan jong ka Nongbah jong ngi, ai ba ka jingïakop jong ngi kan long tang ban

ïathong mano uba shakri kham janai ïa ka. Nga sngew ba ka dorbar ka kulmar khlem rai?

"Kulmar?" rkhie u Themistokles, "Ngan ong ka thma pohïing. Ngi te ngi ïeng ban ïaleh hangne ha Salamis, u babun patde u kwah ban ran sha kyrking Korinth. Phi ong kumno?"

"Shaei ban kynran sha kyrking?" ban skhem u Aristides. "Ka lieng da kaba nga la wan na Ejina ka la lait-sa-i-said na ki tyrsim jong ka Persia. Ki la set ïa ka ryndang. Ym long phet shuh."

Ka phuh im ka khmat jong u Themistokles katba u dang bniah shuhshuh ïa u Aristides. Nangta u pynrung ïa u shapoh kamra ban ïathuh ma u ïa kane bad kumta ban pynngeit ïa kiwei pat ki kapten.

Ïa shipor ar por ka don tang ka jingkulmar bad jinglynga jingmut hynrei khadduh ka jai jai noh. Mynta ba ym don lad shuh ban kynriah, la don tang kawei ka jingkwah ha ki jingmut jong baroh ban ïa ai-reng, ban ïashut da ka bor ka sor bad ka jingshlur ban jop ïa ki nongshun lada ki blei kin pynïaid kumta ïa ka thma.

Da kane ka jingrai bad ka mon baskhem ka dorbar ka pra bad ki kapten ki leit ban pynkhreh la ki jong ki jong ki briew bad ki lieng na ka bynta ka jingïaleh.

Ka step ka ïohi ïa baroh ar tylli ki lhien lieng ïapom kiba ïa ïeng shriak. Ki Krik ha ka suhdong jong ka Salamis. Ki Persia harud ryngkew dewbah ki da khang kut ïa baroh arliang jong ka ryndang um. Kynthong, halor u mawsiang bapeit naneng ïa ki

lieng thma, la pynïeng ïa ka khet na ka bynta u Kserses. Na shata un peit rong ïa ka jingïaking, jingïaleh; ki nongthoh hajan jong u ban thoh kyrteng ïa ki bashlur, bad badohïap. Hapoh ka syrngiew jong kita ki khmat pukni ka lhien Persia kan ym dam keiñ ban rong jingjop.

La don, ade, kawei ka jingïapher hapdeng ki ar kynhun ki lieng ïapom nalor ka jingheh jong ki. Ki Krik, ïa kiba la maham lypa kim sngew suhjer haba ka step ka pynpaw ha ki ba ki nongshun ki la da pakhang lynti ïa ki ban phet. Ki Persia patde, ba la pynthame da ka jingphah ktien u Themistokles, ki ïa khmih lynti ba ki lieng jong ki Krik kin ïa khih kulmar bad ïaksait ban phet noh. Ha ka jaka jong kata ka sngi step ka pynphalang ïa ka jingthaba phyrnai na ki khmut rhong jong ki lieng kiba ïaïeng shriak, ki ïa ap ban ïa pyneh pyrshah na baroh ki liang ïa ki lieng jong ka Persia. Na tyngkong jong ki lieng ka kiew ka sur thma, ka sawa kyndiang da ka sur bajam bad bakhlaiñ bad poi shaduh ki shkor jong u syiem hi.

Yn ym don ka tañioñ klep ne ka jingjop ei, hynrei ki Persia ki king shrem da ka jingshaniah. Tang da ka jingtam briew ruh ka la biang hi ban sar ïa kine ki khunlung kopsop na sla duriaw.

Ha pdeng jong ki Krik ka don khyndiat ka jingartatien. La pynbiang ïa ki haduh khmutwait-khmutsum sa ban shu ïaleh, hynreï man uwei u artatien, u da ap ïa la u marjan ban lam khmat. Ha la liang kamon ka ap ka kynhun na Ejina, ki da sngew shngaiñ, sngewshlur ha ka jingwan poi,

ba tang shi kynta shwa, jong ka lieng kaba ki la phah ban leit kit ïa ki snap kyntang jong ki blei ka Ejina. Ha ka liang kadiang, mamla mar pyrshah ki lieng bakynsai jong ka Persia, ïeng ki lieng jong ka Athen, bad thik hapdeng jong ki ka ïeng ka *'Yiem Khyllud*. Ha lyngkdong jong ka u ïeng u Ameinias hajan u nongkhyrwait shnet. Ka jymphongnar ka tynshaiñ, ka maiñ-ka-meiñ jriang ka ïeng pyneh la ka daw-ka-hok. Mar shruh jong u don u Kleander, u ruh la riam na ka bynta ka jingïakhun, hynrei ka dur ka dar, ka met ka phad ka khih angnud shirukom, bad ki thied-ki-jaw de trait ki pynpaw ïa ka jingskhem ka mon. Na shadien jong u ïeng u Syrion.

"Nga la ïoh jingbit na u Ameinias ban synran ïa phi mynta ka sngi," u ïathuh ïa u Kleander. "Ngam mon satia ban sah shapoh khrum ryngkat ki nongkhawa haba phi pat phin bret ïa-lade ha ka jingma ba bun jaid."

Ki ïarkhie lang, bad ki kmen ba ha kane ka por bashyngkhan ka ri jong ki kan lap ïa ki baroh laingut ha ka ban ïaleh marshruh.

Ha ka por ba ki lieng jong ki Krik ki dang artatien ki nongshun ki ñioñ sia sha ki da ki jingkyang jingpyrta turthma ba bun jaid bun rukom. U Ameinias u khmied la ki khmat sha ka dur ka ka Athena haneng shyllangmat jong u.

"Tur, riewshlur ka Athen," u khot, "Khmih shaba khot ka *'Yiem Khyllud* ïa phi. Ka kynhiet ban ïaleh. Ha ka burom ka jong ka! ïa kynrup!"

Shaw ki ïa kynkiw ha ka jingkhot jong u, ki kyang, ki boitha ki thab bad siang ïa ka um, sak sak, ha shi khyllipmat ka khmut rnong jong ka *'Yiem Khyllud* ka pynngam ïalade krak-rak-rak ha ka shruh jong ka lieng heh jong ki Phenisia. Ka jingjyngngan jong ka sangah jong ki kan da biang ban pynkulmar thlim ïa ki bym mlien ïa ka duriaw, hynrei u Ameinias u tip la ki briew. Ki bat ïa la ka lieng la jong ha ka dar, kumta ka lieng jong ki Phenisia kam lah kyrthat; bad katba ki artylli ki lieng ki ialur u Kleander u ïalam ïa ki shipai ban kynthih na ka *'Yiem Khyllud* sha tyngkong jong ki nongshuh.

Ka jingkynshu jong u Ameinias bad ka jingtur kynsan jong ka lieng jong u ka la ai ka lamkhmat ha ki Krik ba dang ïa ap hukum. Mynta, kum kawei ka met ki ïeng shrem bad sak sak ki moi ïa ka um. Ka jingïaleh ka par kylleng.

Ha tyngkong jong ka lieng ka Phenisia ka kam ka la dep khuk khak naba ki shipai bam-nong jong ka Persia kim ïaliem bad ki Krik, wei ba la kyllon u kapten jong ki. U Kleander bad la ki briew ki ïa kynrup bad trait bad trait ïa ki nongshun bad ñiom ïa ki sha um ne shu iehnoh ïap ha tyngkong, tang dep ki ïaryngkoh shala ka lieng bad aidak sha u Ameinias. Ka 'Yiem Khyllud ka kynran dien, ka jynrat la ka khmut jrait rait-rait da kaba kyrylat bad kdiah ïa ki byrthab ha ban da lait. Ka Phenisia ka kylla weng-lyweng bad ngam suki shapoh um. U Ameinias u phai ban wad doh thymmai.

Ha kata hi ka ryndang-um ka win niak bad ka kulmar khrim da ka jingsawa ka dieng ka nar. Ki Krik kiba ïasah ryngkat ryngkat shrop bad kiba bat laiñ

riang ki ïoh pynjulor labiang seh ïa kata ka lymbrum lieng nongshun kiba lang khapngiah khrui haduh ba kim laitdong ban phai ne kyrtiang khmat da kaba jem. La mih kat kata ka jingsawa, ka jingriewkhram khram jong ka jingïasangoh katba ki khmut lieng ki ïa tynrah tyngeh taiñ-taiñ ban pynngam shapoh u nongshun. Ka jingriew jrap rap-rap jong ki boitha bakdiah haba ki lieng ki ïasynrud na krung nakrung ki nongshun bad ieh noh boit-lyboit ïa ki bapli khlem lah jngi kum ki dohkha ba la shah phot la ki shnet. Ka jingsiaw wiaw-wiaw jong ki khnam ka dung ïa ka lyer. Ka wait ka sum ba pom ba mait ïa ka tupia nar bad stieh rong ka pynriew da ki jingtied ba sngewkulmar. Kham kriang ban ïa kine la ïohsngew ïa ka jingshla jong ki nongiapom ïamait, ka risa jong ki balah, ka lynñiar jong ki baduh, ka jingkyllon ha tyngkong hapdeng ka kynrum kynram ba pynwit ban ïeng, ka jingpharait jong ka um ba siet haba lynshop kiba mynsaw bad ka jingpynthnam ïa ka um da ki baïap jyllop.

Katba ka jingïaleh ka nangshit nangshyrkhei ka jingsngewtriem bad sngewsuhjer ka par sha ki lieng jong ki Persia. Haba ïohi ïalade ha kata ka bijar, baroh ki jingpyrkhat ban ïa tylli kawei bad shakri ïaineh ka rngop noh tang ha ka iñdang, ka lynga ban pynlait im la ka sniehdoh marwei. Baroh kito ki phew shnong, phew ri ba pynlong ïa ka lhien lieng ïapom jong ka Persia ki pyrkhat sa tang ïa la ka jong ka jinglait im. Ïa la ki lok ki ïa kheiñduh khlem sahnud eiei. Kane ka la kham pynjem ïa ka kam jong ki Krik.

U Ameinias u la jan ïoh khongdong ïa kaba na Sidonia haba u Kleander u kem ñiat ïa ka kti jong u.

"Kloi," u khot, "Katai ka lieng Persia ha kamon. Ieh kato ka Sidonia, nga ïohi ïa u Demetrius ha lyngkdong. Kloi, kloi,"

Khlem phalang ne sngew wit wat shi khrip ruh u Ameinias u pyllait ïa kaba u dang beh bad u hukum ïa u nongkhyrwait shnet ban pynphai ïa ka *'Yiem Khyllud* mar shruh kawei pat ka lieng. Ba ka la shah phalup pharia bad shah pynjulor ha ka jingïamait ba shyrkhei ka *'Yiem Khyllud* kam don shuh kata ka kynjai bad jingstet kum haba sdang. La katta ruh ka kham bit ban ïa ka jong ki Persia. Kane ka la pei phewlynghung, lyngheng, lboit khlem boitha, païabah ruh khongreng sharud.

Ha khongdong, hapdeng ka lynrum lynram bad ki briew bamong u Demetrius u dang pyrshang ban khar pyneh la ki paid katba u Kleander bad u Syrion ki ïañiom sha tyngkong, ki tur roit roit sha ka jaka ba ka kynhun rit ka ker tawiar ïa u kapten.

"Mih, nongshetkylla," kop shla u Kleander, "mih ban siew ïa ka kuna jong me, ka thnem jong ka jingshet kylla jong me ïa ka Athen, bad ïa nga, ka ram ïa ka jingïap u Phormus,"

Da kaba kdat ïa ki briew sharud u Demetrius u ïeng mamla ïa u Kleander.

"Me biej jakrak," u kren mynthi, "Ngam tip kata ka shakri ïaineh hok ïa ka Athen lait tang ha ki nongsynshar badei hok jong ka, ki khun u Peisistratus. Me la padan than bunsien ha ki kam jong nga, ka kam ka bym dei eiei ïa me. Nga la khmih lynti ba u Kleon u la shakhait ïa me ha

Smyrna, hynrei u syiem bakhraw u la isynei palat. Ïa ka rhah kynshleiñ jong me shim mynta ïa ka lanot ba phah ki blei da ka kti jong nga."

Trait u rynsiet kyryiat bniat sha u Kleander bad ki wait ki thapslait slait hamar ba ïa kynduh. Bad dien bad phrang, bad neng bad rum ki ïatalaiñ, ki ïakhun; ki tyrsiang ha tyngkong bajhieh bad ba sharing. Ka jingphalang jong ki wait jong ki ka phyrnai, pyntyndep wit-lwit ha ka tyngkong lyngur. Halor jong ka kim i eiei lait tang ki khmat klar klar ba peit seh ki rmiang ba am sia, ka khmut ba kyrsia ba kynphia. Kyndit kyndit, na ka lieng ki Persia bad na ka 'Yiem Khyllud la kriang ka jingpyrta shyrkhei bad pangnud. Ka sur u Ameinias ka pyrta ïa ka kyrteng u Kleander. Ka la pynthlien, pynthlun kti ïa u wiak bad u kum pynhiar niak la ka stieh, te ha kata ka salit por u Demetrius u ïohi liak ïa ka tyrpeng bad krak u dung.

Hamar ba dang sher kumta hi, ani, ka tyngkong ruh ka sngew ba kynting napoh slakjat jong ki bad ka sliah slait. Ka lieng Persia ka kyndar wak, ka sdien shiphang, bad ka kylla prah, ka da panang pashat ïa ki jynkit jong ki baim bad ki baïap, bamynsaw bad ba umsnam sha duriaw war! ngit ngit ha ka phei snam u Kleander u sngewkyndit thret tang dei ha ka um pjah. Ka dew um ka tyllep ïa u bad um tip eiei shuh.

XVI

KA JINGSDANG THYMMAI

Na ka jingtyrma hapoh ka jingdum bangaiñ ngaiñ bad ha ka jingpang jingsuh bathar sat u Kleander u plie ïa ki khmat ngier ngier hynrei kiba lah ban ïohi kyndiang ïa kaba ker sawdong ïa u. Ka kamra ha kaba u thiah ka long kaba rit hynrei ka sad bad ki biar ki lieh bad thymmai phir phir. Na ka khalki basawdong ka sngi ka rung sharing da ka jingshai ba pynsting met-sting phad. Na jngai jlang wan rah ka lyer ïa ka jingkynboo jong ki masi, bad, ha shyngkup shakiar, ki syiar ki kok-kok-kdok ryngkat ka jip-jip jap-jap jong ki khun syiar. U Kleander u peit lyngngoh dhang. Kine ki jingsawa kim don jingïadei eiei bad kano kano ka jaka ba u kynmaw, hynrei u tlot than ban mut dur da kumno.

Jang, khlem sawa, la rah ïa ka pyrda jynkhang bad ka Daphne ka wan rung bad rah ka mok ba la tap. Haba ïohi ba la peitmat u Kleander ka kieh kiak da ka jingkmen bad mar mar ka buh ïa ka mok bad dem sha u.

"Daphne," u pasiaw, "la jia aïu? Haei nga don"?

"Phim lei lei iied," kren pasiaw ka Daphne. "Phi don ha ka dewlynnong Salamis, ha kper jong u Syrion. Phi la shitom shibun, ko 'yiem jong nga,

hynrei phin khlaiñ kloi mynta. Nga la wan rah ka syrwa ba bang ba la shet ka Akte. Ka ong ba kan pynkhlaiñ biang ïa phi. To, wat kren, bad dih noh 'yiej."

Da kaba shan syngkhien ïa u mian mian ka la pjiah ïa u da kata ka syrwa haduh ban da thylli ka mok. Nangta ka buh noh ïa ka bad ka shong ha jynthiah. U Kleander u peit angnud ïa ka khmat jong ka.

"U Ameinias? u Syrion?" u kylli ngai-ngai ngit-ngit.

"To ïathuh Yiej, la jia aïu, ki dang im ne ki la ïap."

"Dang ïa im baroh ar ngut, khuri-ei," jubab ka Daphne. "Mynta dem khop bad ngan ïathuh ïa phi ka la jia kumno. Haba ka lieng jong ki Persia ka la ngam, ïa phi bad ïa u Syrion la lynshop shapoh um ryngkat kiwei pat. U Demetrius u la pynmynsaw ïa phi, phi kynmaw? bad phim shym la lah ban kyrda ïalade, hynrei u Syrion u la khmih sumar ïa phi bad hamar ba phi la kiew sha sla um u la kem khak ïa phi bad u la tan ia phi sha u khnong. Hamar hangta hi u Demetrius ruh u la kynrup ïa u juh u khnong, haba u la ïohi ïa phi u la mut ban mait ïa phi hynrei u Syrion u la kynthih hapdeng."

Hangne ka artatien shiphang bad ka sur jong ka ka sawa kor. "U Syrion u la pyndep ïa u," ka pyntip khadduh. "Nangta u la kynñiat jubor justi ïa u khnong shajan ka *'Yiem Khyllud* bad ki la ïatan ïaphi baroh arngut sha lor jong ka." U Kleander u śhu dem jar jar

shiphang haba ka la dep kren, ka jabieng ba thait jong u ka pyrshang suki suki ban pyrkhat pynleit jingmut ïa kata kaba ka la ïathuh ïa u.

"Te kata ngi la jop?" u kylli.

"Hooid keiñ, ngi la jop." la ban pynskhem ka Daphne, "Ka lhien ki Persia ka la sakma kylleng, man ka lieng ka la pyrkhat tang ïalade. Ki khlem suitñiew ïa la ki paralok bam-nong. Haba ka kynhun lieng ka la pra kumta, u syiem rangbah u la suhjer riw! Ki ong ba u la khaweit lymmir ïoh ba ngin ïa king sha Helespont ban pynpra ïa ka jynkieng bad kumta ban khang noh ïa ka jingphet krad jong u. Hooid keiñ, tang mar ïaleit hi ka lhien jong u, u ruh u la phai lyngkdong ban mih bran na Athen bad khynrat her rngiew sha Persia. U la pynsah ka kynhun shipai ha Thesali patde ban wan ïaleh biang myn-Pyrem."

"Oh, Salamis jong ki blei, pha ruh phan pynduh, phan pynjot ïa ki khun ki theikmie la ha symbai ne jynot," la kynud biang u Kleander.

Ka Daphne ka syntuid na jynthiah bad ka dem khohsiew ha tbian ka da pyndem la ka khlieh hajan ka jong u Kleander.

"Ki blei ki la lehbha shibun ïa ngi," ka pasiaw jaijai. "Ki la ai biang ha ngi ïa ka nongbah baitynnad jong ngi; ki la pynher krad ïa u nongshun u bym ilah ban jop ki la pyllait ïa ka jingim jong ngi baroh ha ka kynta ba kthang tam bad bama tam ïa ka ri jong ngi; bad ki la pynphai biang ïa phi sha nga na khyrdop jong ka ïawpaw."

Da kaba leh jubor u Kleander u phai ka khlieh bad peit sha ki khmat jong ka. Ki ummat bakhleh ïa ka jingkmen bad jingpangnud ki phyrnai klar klar ha ki pylliaw bad sdien ruh na ki irmat jong ka, hynrei ka wiat moiñ-lymoiñ da ka jingieid barhem bad bashlur.

"Shu khiah-krat, koit bad khlaiñ kloi, kynrad syiem jong nga," ka kyrpad lynga. "Hadien kata ngin lah ban sdang ban tei ïa ka jingim jong ngi ryngkat ha ka nongbah Athen bathymmai kaba mynta ka la sdang khie biang napdeng ka jingjot jingpra ka barim."

Pud-shi-pud sngi lynter nadien kata ka jingkhlaiñ ka nangpar suki suki ka met ba la jran jong u. Ka jingmong ruh, naba slem khlem sumar, ka la suki ban kiewdoh, bad kum na ka raibi ba la phyrnop hapoh ka um pjah jong ka Salamis, ka shitdoh, shitmet bajur ruh ka la kem ïa u. Miet la bad sngi ka Daphne, ka Akte bad u Syrion ki la sumar ïa u khlem da sngewthait bad khadduh, ki la sngewhunnong ban ïohi ïa ka rong dohsaw ba kiew sha ki ngab jong u bad ka doh ka ksah ka sdang ban skhem ban eh mlan.

Wat la ka long mynta la katto katne taïew naduh bakut ka thmabah duriaw ka mariang ka dang tynnad hi, bad ka paham ha kaba ka kper jong u Syrion ka don ka sah syaid ur-ur naba la ïada ka na ka lyer daitthah. Man ka sngi la ïalam ïa u Kleander shapoh kper bad hangta u shong syaid sngi bad bam lyer pyngngad. Bunsien u Syrion u iehnoh la ka jingtrei bad wan shongkai hajan jong u ban ïa khanatang saidlwet ïa ki jingïaleh thma bad baroh kaba la jia hadien.

Wat la haba paw, ba shynna ba u pyrton Persia u dang shong tlang ha Thesali ruh, la katta ruh ki ri bad ki raij jong ka Kris ba Shathie ki la ïasnoh lang ha ka jingkmen na ka bynta ka jingpyllait ba maïan ïa ki. Ka Korinth bad ka Ejina, ka Megara bad ka Treosin, baroh ki la thwat la ka bha, bad ki la lah mynta ban shim pakai ha ka burom jong ka jingjop. Hynrei na baroh ki lok ym don ba kham ïeng kynjeng ha ka nam ban ïa ka Athen. Bad na baroh ki nong Athen uba khraw burom tam bad ïa uba la ïaroh tam la dei u Themistokles. Wat ki nong Sparta ba sngewmeng ruh ki ithuh ba dei da ka mon badukhi jong u bad ka jingshalak ba kian jong u kaba la ïalam ïa ki sha ka jingjop. Ki la kyntiew la kynton ha u ïa ka burom kaba ym pat don nong Krik ba la ïoh na ki kti jong ka Sparta. Napdeng kito kiba la ïoh burom ryngkat bad u u la dei u Ameinias uba, ka jingshlur lamphrang jong u ka la long ka dak ban ïa ñiom roit roit na ka bynta ka lhien baroh. U la thoh na Sparta da kaba ai dur ïa ka jingpdiang burom ïa ki, ki jingai sngewbha bad ka burom ba la theh halor u Themistokles bad ba kumno, haba ki la ïa mih leit phai, la dei ban on synran ïa ki da ki kynsai shongkulai jong ka Sparta--ka jingleh ka bym pat ju ïohsngew mynnor.

Haba ki Persia ki la kynriah noh na Attika ki nong Athen, ba la phet ri phet shnong, ki la wan phai biang sha la ka ri kaba la jakhom. Ki lehsmat leh sting ban tei biang ïa kata ka jingim basuk, baphuh baroi ïa kaba la khñiot runar katta. Na kiba la leit phai nyngkong la dei u Arkhelaus bad ka ïing-ka-sem jong u. Bad mynta, katba nang sngewkhlaiñ

sngeweh, u Kleander u sdang sngewlynga ban ïoh leit phai ban ïarap ïa ki ha ki jingtrei.

"Ngam sngewlah ban shong alhia khlem jingtrei, khlem myntoi," u la khñium haba ka Daphne ka la pynbor ïa u ban ap sa khyndiat por. "Ngi dei ban leit phai ban ïatrei lang ha ka kam. Syrion, haba phin phah ka bam ka dih sa pyntip ïa i pa ba nga ruh ngan sa wan kloi."

Khyndiat sngi hadien kata ka kynhun barit ka la mih na ka bri ka kper bad shim ïa ka phang ba sharing sha ka khap-um ha kaba ka liengkynda jong u Syrion ka snoh ha rynsan dieng. Nyngkong la kiew ki ar ngut ki khynnah mraw ba la thied u Syrion na pdeng ki koidi thma. Ki kit ïa ki kriah jhur kriah soh bad syiar bad pylleng, ka bam ka dih kaba donkam eh hapoh kata ka nongbah kaba la shah pynjulor palat shiteng. Ynda la dep kynton beit ïa kine u Syrion, u Kleander bad ka Daphne ki ïakiew ban shong. La ring ïa ka jaiñ pdung bad soit ka kie ka lieng sha ka um.

Mynta te ym don shuh kita ki dak jong kato ka jingïaleh ba shyrkhei kiba la tap lin, da ka lynrum lynreh na ki lyngkhot liengpait bad da ki met briew. Ïa ki lieng ba la ngam la dep ktud sha ryngkew hangta ban pynpra ban long dieng thangding ne ban maramot ïa ki lieng ba dang bit. Ïa ki baïap ruh la lah pynlum bad thang da ka niam ka rukom jong ki Krik. U Kleander u shu peit jar jar ïa kata ka jaka-ka-puta jong ka thma bakhraw-duh ha ka khanapateng-pakit jong ka jaid ka kynja jong u, katba ka 'erduriaw bapyngngad ka la dang kit pyrdung ïa ki sha ka kad um jong ka Pireus.

Shi lynter, ha baroh arliang ka kad-um ki dara shnalieng ki khihklang da ka jingim. Ki lieng thymmai dang ïashna, ki lieng rim dang maramot; rangbah bad khynnah ki trei kyrkieh ïoh ba u nongshun un wan phai. Palat ban ïa ka kad-um, ka surok sha Athen ka khih ka ksaid da u bynriew. Ki nongkhaïi kine, ki maswa ne rawon kito. U trai lieng uto, u mistri uto, u kapten shane, u basan shatai, ki ïa kiew ïa hiar, ki ïawan rah ka bam ka dih sha ka nongbah, ki wan rah hukum na ki jeneral, ne ki ïaïaid la ka jong ka jong ka kam-ka-duk.

U Arkhelaus u la phah da ka kali ba la pyndait malu mala ban leit tan ïa ki. Bad halor kane ki ïaïaid hapdeng ka surok paidbah.

"Kane kam pyni ba ka Athen ka la julor", la kren u Kleander.

"La pynjot ! Ngam tharai kumta", mynjur sa u Syrion. "Ka nongbah ka long kum ka shympa ngap ha ka por ba ïaknieh ïing ki kiaw. Bhabok maphi. Ka lyer ka la beh pyrdet ïa ki thylliej ding na ka surok Apollo, te ka ïing jong phi kam shym la leilei. Kata kan pyllaitkti laitkjat ïa phi ban trei ïa kiwei pat ki kam".

Katba ki dang ïarung shapoh ka nongbah, u Kleander u shu peitseh da ka jingbitar bad jingsngewdukha ïa ka jingpynjot ba la leh sang ki shipai Persia. Ki surok baroh ki la dap smam da ki ñiut ki ñier bad synrum synreh bad dei halor jong kine ba, kito kiba la wan phai na ka jingphet wir, ki hap ban thiah ban dem.

"Utai u kpa jong phi", la kdew u Syrion, bad u pynsangeh ïa ka kali harud ka kynhun ki brew kiba dang ïakhat ïa ka jhep na surok. U Arkhelaus u mareh da ki kti ba kner.

"Kleander", u pyrta, "kyrkhu ki blei ! ba nga ïohi biang ïa phi u bakoit bakhiah biang. To ïawan suk sha Athen".

U Kleander u ryngkoh na ka kali bad u kdup ïa la u kpa.

"Syrion, ïalam seh sngewbha ïa ka Daphne sha ïing mo", u ong. "Ngan leit bad i pa. Nga kwah ban ïohi katno ka la julor ka Athen bad kumno ki para shnong ki pynïeng biang ïa ka".

La ñiah noh ïa ka kali; nangta u Arkhelaus bad u Kleander ki ïaïaid, ki ïakhun na kawei ka lynti sha kawei pat, ki khmih thuh ïa ki ïingbha ïingmiat ba mynshwa bad mynta kiba la jot, bad ki kren pynshlur ïa ki briew ba dang khur dang pynkhuid ïa kata ka jingkulmar baroh.

"Ma ngi ki basan, ki lyngskor bad ki riew rangbah ngi la pynbeit kynhun ïa ki briew", la ïathuh u Arkhelaus, "kumta kin ïatrei lang ryngkat ha la ki jaka jaka ban ïa kaba uwei uwei un lur marwei ïa ka kam. Kito na ngi kiba don peisa ngi aishah jynsur, bad ka konsil ka la ïoh kham bun ki jingkyrshan na ki par rupa".

La dei ka prem miet ba ki la poi sha ka surok Apollo. Ïa ki sharak la thang ha bshem bad ka ïing-ka-sem ka la lang khrui ban pdiang ïa u Kleander.

Ka Akharis ka la don ha ka jaka ba ka shait shong, ha trai jong u dieng soh jew. Ka la duh shibun ïa kata ka jingpliah lymphuiñ, bad katba ka dang shong ruh ki kti jong ka ki khih ha ka jyrthiaw ksai. Baroh shisngi, ryngkat ki laingut ki khynnah kynthei ka la khreh la khrum ïa ka ja ka jhur na ka bynta ki nongtrei lane ka thir ka thaiñ ïa ki jaiñ na ka bynta ki wanwir baduk bakyrduh kiba ïaboi shapoh ka nongbah ne kiba dang leit phai shala shnong ba shaphang Shatei jong ka Athen.

"Ngi don ki lok ba ngi la wer ban bamja mynta ka miet", ka ïathuh da ka jingkmen, "Ym don bun ki jaid jingbam, la katta ruh ngi sngew ba ngi dei ban khawai jaid ba ngi ïa don lang baroh shiïing. Bad naba ym don riew phylla ha kane ka jingkhawai, ngi ki kynthei ruh ngin sa ïashong lang bad phi ynda la dep bam".

La wan uwei pa uwei. Nyngkong u Ameinias, u la wan da u kulai na sha ki dara shna lieng ha kaba u dang pynkhmih ia ka jingmaramot ïa ka *'Yiem Khyllud*. Hadien jong u poi sa u Eskhilus uba la sah shi sngi ha tempyl u Dionisius, ha kaba u la dang pynbeit pynbha ïa ka jinglehrong lehrup ka ban bit na ka bynta ki jinglehkmen ha ka Pyrem. Bud sa u Themistokles, u da iehnoh ïa ka jingïalang ka konsil ban ïa kynpham lang ïa kine ki lok baïaineh ha ka jingïakynduh lang jong ki.

"Haei u Syrion?" kylli u Arkhelaus, haba baroh la dep pynbiang. "U dei ban don làng bad ngi. Lada ym dei ïa u te mynta ngi la dei ban ïam briew ha ka jaka ban ïa kmen".

"Bad lada ymdei na u", pasiaw ka Khlaris ha shkor u Kleander, "Ngin ym don eiei ban shet mynta ka miet".

Kumta u Kleander hi u leit wad ïa u bad u la ïalam ïa u sha ka jingkhawai.

Ani ! katno ki parom, ki khana ba kine ki briew kiba la wan phai kumba na sha ki rngai maïañ - saïañ aiu-re na ka lyngwit lyngwat jong ka jingïap bad jingpynjot pynpra kaba ha Salamis! Ki la im kylla ia kito ki kynta jong ka jingsyier jingma jong ka jingim, jong ka khim ka tan, jong ka jingïakhun ïakhing lymmir. Ki shu mar ïapeit lyngngoh uwei ïa u wei pat, da mutdur kumno ki ïoh ïashong lang biang ryngkat ha ka jingsuk!

Ynda la dep ïa khanatang ïa kaba la jia baroh ka jingïakren jong ki ka phai, kumba ka dei ka phang hi, sha ka lawei la-ar. Sha ka kambah kaba ap ïa ki briew jong ka Athen.

"Don na ngi kiba la tip la ka bhah-ka-pakai" la ong u Themistokles. "Ha nga ka hap ka jingkit khlieh jong u nongïalam". U kren shongkhia, hynrei ym shym la don ka jingartatien ïa ka jingsngewkhaiñ, ka jingskhem ka mon ïa kaba ym i lah buhrieh da kaba u la pdiang bad la mon ïakane ka kyrdan. Hangne seh u briew u ban ym shah ka ïakhing ne u nongïakop.

"U Arkhelaus te u dei ban ïarap ha kaba pynbeit pynryntih ïa ka kam shnong", u bteng, "Katba u Eskhilus un kyntiew ïa ngi sha ki skit phawar shajrong, sha khlieh u Olimpus. Phi, Ameinias, phi

la rai ban sah bad ki lieng, hana ki ong. Bad u Syrion hangne u la kdew shaei u thmu ban shong ban sah. Hynrei, kumno maphi pat Kleander? Satang maphi keiñ ba ngim pat ïohsngew. Kaba kumno ka jong phi?"

Kliaw ki ïapeit baroh sha u Kleander.

"I pa bad manga ngi la da ïa dep pynbeit ïa kata hynne mynsngi", u la jubab. "Nga sngew ka la biang kane ka shang kylleng. Ka Daphne bad manga ngin ïaleit sha ka Brisoh Olib ban seng la ka ïing. Hangta ngin sa lah ban ïarap ban bsa ïa ki briew jong ka Athen, bad, haka juh ka por, ban ailad ïa ka ban bteng la ka kam. Ha kine ki nongrim phi baroh phi dei ban tei ïa ka burom baphieng jong ka jinglaitluid bad ka nam kiba ngi khmih lynti na ka bynta ka Athen ka ban wan. Ha ka Brisoh Olib nga la ïoh lad nyngkong ban shakri ïa ka Kris. Ha ka, ka Daphne bad ma nga ngi la shem nyngkong ïa ka jingiaïeid iwei ïa iwei pat. Ngin ïaphai shata ban shong ban sah bad ban trei, bad, hangta yn sa kha ïa u khun ha ngi bad un sa hikai ban im na ka bynta ka Athen kumba ngi im mangi".

U Themistokles u ïeng joit

"To ngin ïa dih ïa ka Athen ka ban sa long", u pyrta. "To ki blei kin ai ka pansngiat ïa ka da ka nam bad ka burom; to kan pynïeng hakhmat ka Kris baroh ïa ka dongmusa jong ka jinglaitluid; Ai ba kan bud ïa ki khlur synrop jong ka jingitynnad bad ka hok; to keiñ ki briew jong ka kin shakri ïa ka da ka mon bymkyrbeh, ka jingshlur ka bymriej da kaba kynmaw ïa ka Marathon bad ka Salamis, ha kiba ki

khun jong ka Athen ki la thung ïa u mawdong baphyrnai jong ka jinglaitluid! To ïadih bad nga ïa ka burom jong ka nongbah bakhraw jong ngi". Athen! Athen!

Ryngkat shrak ki ïaïeng, ka jingshai jong ki sharak ka shat ha ki khmat bakhmied jong ki bad ha ki khuri waiñ ba la kyntiew shajrong ha la ki kti. Ym don syrngiew bakah dum ha kata ka khyllipmat ba ïarisa ïa kynhoi. Ym don ka 'ak-sma-bru na ka lanor ka bym ithuh ban pynngiew ïa ka jingshngaiñ bakmen katba ki kyniw kynhoi ïa ka jingdih.

Ki dang khynraw, ki dang khlaiñ bad ïa-jingim ïa-jingieid la tyngkai la tyngdiap na ka bynta jong ki wat la ha tyngam jong ka julor-ka-jupra (jingjot). Kum ka pheniks, ka Athen ka dei ban khie biang na la ka dpei, bad ma ki kin da long napdeng kiba hakhmat duh ban kyntiew ïa ka shakliar jong ka jinglong khraw ka ban pynlyngngoh ïa ka pyrthei.

Athen! Athen! ki ïa risa haduh ba ki khung ha ka tnum ïing ki ïapatoh sawa.

SALAMIS

Ka miet ngiew ngiew, sor sor ka par, hynrei
Ka shkor kam sngew, ka khmat kam i shaei
Ki Krik rah sum rah wait phet tuh phet siar
Napneh ki lieng ïaking, kyrpong shakiar.
Pongpei. Em.
Haduh kulai balieh tyngab ka step
Suit rong phyrnai ïa mei mariang tyllep
Lut phar....Hangta

Ka sur sawa ka khot 'lor um kyndiang,
Baeh, bakhor, kynthih, ïashad, ka kriang;
Bad mawsawa syngket, kyrtoh ki kyang:
"Sha thma!" Ki Krik
Kum phrich ki rangrahwait jong ngi shaphrang.
Ka ngiew, ne jingkyrmen, kan Kem-ne-Lar.
Ka skit ban ran kam riew hapdeng phawar
Ba rwai pyneh, pynsyiang la biang ban thom;
Tang 'shlur bakmen: to nud, to khluit, to pom.
Kriang riang, bikur ka bthei phanang ha lyer
Sbak, phrui ! tyrtho ki siang boitha ki per.
Jubor ki tan, te lur ki dar ka shnet
Ba nang phawar u nongkhyrwait bastet.
Ki lieng baroh ki mih bad paw lut khoit,
Kynhun ka paw shynna, ka lhien kyntoit.
Ka liang Kamon lam khmat, ba dei rukom,
Sa bud ryngkhi ka lhien tylli ban ñiom
Ka thnga hadien ka thnga
"Mynta, Hellas, ko khun shynrang bakha
Ka kmie ! mynta !
Shu, kynshu !
Hellas!" (na ki kapten)
"Pyllait ka Kris, Pyllait ka ïing, ka tnga
Duwan, ki blei longïing, ki mawbynna,
Mawshyieng, mawniam, Mawbah, kulong ki Kthaw.
La Ït-laka na kti Persia b'nym mraw".
Hu-u-lahu, Kserses
Ka jingkynku hung heng khru ru jong u
Jubab ngi ai. Ka ktien kam lap kynshu
La. da mar lieng mar lieng ki khmut barnong
La dung tynrah. Ki Krik tynsah nyngkong.
Sidonia la phot, la khrai shyrtong
Ïa bud kiwei, mar shruh, mar khmat, kyrtong!

Ki Persia jlang thiaw..
Pynkiang u laiñ nyngkong, ki eh ki shan,
Hynrei kumno hangta ha khim ba syam
Ban phai ki lah katta shrem rem ki bun!
Na lieng ïa lieng ym long ïarap pynkhun.
Sangsot! Da khmut ar prong ki puh lajong,
Boitha ki dait, ki kdiah, ki ot lyphong.
Ade! Ki Krik, da thew, da mut, da mang
Ki ker paron, ki ñiom bad pom naphang.
Aa, ngi!
Ka shram, ka biar lybuit-buij-buij khlem shnet
Kylla (shang) prah kyndui-ly-dui ka met
Haduh ka um kam paw ba klup byrthap,
Bad khnong, bad lyphur bad met baper la ïap
La tap lin lin ïa um, ïa maw da SmerTyrut.
Ki lieng jong ngi ki kdat lynsher
Phet krat umbah....
....Ka ïam lynñiar ka per kylleng sawdong
Naduh ryndang shaduh ryngkew la rong
Jong ki bamong.....ïa ki baïap
Haduh ka miet da jaiñ matlah ka tap.
(Aeskhilus: Ki nong Persia)

La pra la ngam jyllop

SHI KYNTIEN ÏA-ONG

Ka jingroi ka ktien lyngba ka thoh ka pule ka pynphalang ïa ka jingsan ka KTIEN. Ka jingong ba ka Ktien Khasi ka duk, ka mih na kito kibym kloi ban pdiang ïa ka shimkylliang kyntien, la napoh la ka Ri na ki 'tien khun (dialect) ne wat na shabar ki kynroh jong ka. Ka ktien English la ong ba ka long ka ktien kaba riewspah tam ha ka pyrthei ka thoh ka pule; ka daw bah jong kane ka long tang na ka daw ba kane ka Ktien ka ïar mynsiem ban pdiang kyntien na kiwei kiwei de ki jait ktien.

Ha kane ka kot Ka Brisoh Olib, ba la ring ksai sha ka ktien u Hynñiewtrep ne Ktien Khasi da u Rangbah Michael D. Kahit na Barato jong ka dong ka Ri Khasi, ka Ri Pnar, ngin shem ba u nongthoh um shym la tyngkan ban shim kylliang kyntien Khasi la na Ri Pnar ne wat na ki kyntien nongwei haba u shem ba kum ïa kine ki kyntien ym shem tynrai na la ka jong ka thymmei. Kiba kum kine ki kyntien ïapan kylliang ne ki kyntien na ki Ktien khun ka Ri ki don byllai ha kane ka kot kiba halai-halai kin sa kylla kyntien Khasi hi kumba long kiwei kiwei ki kyntien iapan na ka Ktien Sanskrit, Hindi ne ktien Phareng. Da kumne ngi la nang iapynroi ïa ka thiar ki kyntien jong ka Ktien Khasi.

Kawei kaba ngi dei ban ïaroh ïa une u nongthoh ka long ban ïohi ba u da ïit bniah ïa ki kyntien ba u pyndonkam. U la lum ïa ki kyntien kiba la ju iapyndonkam ha ki por ba la leit noh ïa kiba ngi la leh klet ban ïapyndonkam mynta. Dei da kumne ba u la lum la lang ïa kine ki kyntien kiba dang sah khyrdong hangne hangtai ba ïoh ki jah noh na ka rukom ïapyndonkam paitbah mynta.

Ka Ktien Khasi, la ong wat da ki nongwei hi ruh ba ka long ka Ktien kaba riewspah eh ha ka liang ki 'Adverb' ne ki 'Intensifier' kiba da ka jingpyndonkam ïa ki ngi lah ban pynduna ïa ka jingbun kyntien ha ka kren ka khana ne ka thoh ka pule. Kane ka kot kan sakhi ïa kane ka jingong.

Sa shi ban, ka jingpule ïa ki 'Translation' ka la rung kum kawei na ki *Course* ïa kiba la pule ha University. Da ka jingpynwan Khasi ïa kane ka novel *Olib Garden* jong u J.H. Macklehose, la nang pynkha roi ïa kane ka phang jong ka pule puthi. Ngi dang donkam shibun ki 'translation' la ki dei na ka Ktien nongwei sha ka Ktien Khasi ne na ka Ktien Khasi sha kiwei pat ki jait ktien bariewspah jong ka pyrthei, kane ka kot kan ai mynsiem ïa kiwei ki para nongthoh ban ïapynïap sngi de ha kum kane ka phang.

Halor kiwei kiwei pat ki kynnit bapher bapher jong kane ka 'translation' nga iehnoh ha ki kritik bad kiwei kiwei ki nongthoh ban ïanoh [illegible] lang ha ka rukom thew rukom bishar jong ki.

Nga ai khublei kyrpang ïa une u Rangbah uba hadien bun bun snem ba u la dep ringksai ïa kane ka kot sha la ka ktien, mynta u la lah ban ai ïa ka sha ka pyrthei ka thoh ka tar Khasi. Lada ka Barato mih kaei kaei ka babha ban pynksan mgiew ïa u H.W. Sten, nga don jingkyrmen ba don ruh ka babha ha kiwei kiwei ki dong jong ka Ri. Ngin nang ïa-ap khmih lynti ruh ba u Rangbah Michael D. Kahit un ngan noh synniang shuh shuh sha u thar ka Ktien Khasi ïa ha kano kano ka dur.

[illegible] 01 'Nailur, 2004

Dr. J.S. Shangpliang
Wahingdoh, Shillong

Tyngka: [illegible]

